

V zakulisju

Igor Gošte

Naslov: V zakulisju

Avtor: Igor Gošte

Spremna beseda: Silvester Šurla

Lektor: Jasna Drnovšek

Prelom: Darjan Bunta

Založnik: Mojca Gošte, s.p., umetniško ustvarjanje

Distribucija: Založba Primus

Tisk: Izdajanje časopisov Jože Dolinšek, s.p.

Naklada: 500 izvodov

Cena: 21 EUR

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-31

GOŠTE, Igor

V zakulisju / Igor Gošte ; [spremna beseda Silvester Šurla]. - Izlake : M. Gošte, 2020

ISBN 978-961-290-809-6

COBISS.SI-ID 304146688

V ZAKULISJU

Igor Gošte

Vse, zapisano v knjigi, so moji spomini, napisani tako, kot se posameznih dogodkov in pogovorov spomnim. Brez olepševanja in s spoštovanjem do vseh, ki jih v knjigi omenjam. Če sem koga užalil, se iskreno opravičujem. To ni bil moj namen.

SPREMNA BESEDA

Težja pot

V karieri lahko izbereš lažjo ali težjo pot, Igor Gošte se je odločil za slednjo. Ni lahko, a se da, samo vztrajati je treba in včasih tudi riniti z glavo skozi zid. Igor je tak človek, nekoliko samosvoj, včasih pa tudi trmast kot bik. Pravi novinarski naturščik tam za devetimi gorami v njemu tako ljubem, rodnem Zasavju. Iz krajev, ki jih je v preteklosti močno zaznamovalo rudarstvo, iz krajev, ki jim še vedno pravijo „rdeči revirji“, kjer je ponarodela kletvica „mat kurba“.

Knjiga *V zakulisju* ni samo popis novinarske kariere, je tudi nekakšen oris njegove življenjske zgodbe, ki so jo v zadnjih dveh desetletjih močno zaznamovali mediji. Življenjska zgodba človeka, ki je tudi po Abrahamu ostal mladenič, vitalnega telesa in vedrega duha. Rekreativni tekač na dolge proge, maratonec, humanitarec. Najprej pa človek z veliko začetnico. Spoštljiv, prijazen, nikoli nesramen. Človek, ki ne gleda le nase, ki je, če se le da, po svojim močeh pripravljen priskočiti na pomoč ljudem v stiski. Človek, ki mu je mar za bližnje, sodelavce, prijatelje. A tudi človek, ki se zna, ko je potrebno, postaviti zase, še posebej, če se mu godi krivica. Sam zase skromno pravi, da je tudi on samo človek, s povsem človeškimi napakami, s težavami pri branju, z orientacijo.

To ni njegova prva knjiga, preizkusil se je že v različnih žanrih, a ta knjiga je nekaj posebnega. Knjiga, ki jo je bilo treba napisati. Majhen košček v mozaiku, ki odseva podobo medijskega močvirja na Slovenskem. Še kako potreben vpogled v zakulisje. Zgodba o tem, kaj se v resnici dogaja v ozadju, ko se kamere in mikrofoni ugasnejo. A avtor kljub temu ne opisuje samo senčnih plati, pri čemer najbrž tudi ne razkrije

vsega, pač pa slikovito izriše tudi drugo, svetlo plat medijev, ki vseeno opravljajo svojo pomembno družbeno vlogo. Ne samo informirati, tudi opozarjati na krivice, gledati pod prste nosilcem družbene moči in, ne nazadnje, tudi razsvetljevati. Predvsem pa zastopati javni interes, ne pa sebičnih interesov medijskih lastnikov, ki so vedno bili, so in bodo.

Pred dvanajstimi leti, ko je začela umirati revija *Mag* in se je začel rojevati *Reporter*, sem spoznal Igorja Gošteta. Spomnim se, kako je bil neizmerno vesel, da bo na medijskem pogorišču kot ptič feniks iz pepela vstal nov tedenski magazin. Skupaj s tedanjo novinarko Ano Jud naju je povabil na intervju, da predstaviva nov projekt. Nato sem bil na ETV pri njem v gosteh še dvakrat - skupaj z novinarskim kolegom Igorjem Kršinarjem ob prvi obletnici izhajanja revije, nazadnje v začetku leta 2017, potem ko je *Reporter* dobil novega lastnika in bil deležen prvega „prijateljskega ognja“, ki vse do danes ne pojenja. Vedno mi je bilo v čast in veselje odzvati se njegovemu vabilu. Bil sem eden v množici več kot tri tisoč njegovih intervjuvancev, kar je impozantna številka, vredna globokega poklona.

Igor Gošte je javnosti predstavil nešteto zgodb, ki jih piše življenje. Gostil posameznike, ki so šli skozi težke življenjske preizkušnje, se soočili s hudimi boleznimi. Na vse te zgodbe tako imenovanih malih, običajnih ljudi, ki so se na svoji poti borili za življenje, je lahko upravičeno ponosen. Marsikatera je v javnosti pustila trajen pečat, bolj kot kak intervju z lokalnim ali državnim politikom, ki so običajno polni sami sebe in govorijo večinoma tisto, kar mislijo, da jim bo pomagalo pri karieri, da bodo na volitvah zato dobili še kak dodaten glas. Z leti se je izuril v odličnega izpraševalca, ki je sogovorniku znal prisluhniti in iz njega potegniti marsikatero zanimivo anekdoto.

Televizijski intervjuji so postali njegova strast in jih zato snema tudi po odhodu z ETV, predvajajo pa jih druge lokalne televizije, moč si jih je ogledati tudi na kanalu youtube oz. spletnih portalih nekaterih slovenskih medijev. Na youtube si lahko ogledamo tudi njegov dokumentarec *Huda jama, kraj zločina* iz aprila 2012, ki ima že skoraj 60 tisoč ogledov in na katerega je lahko upravičeno ponosen. V pričujoči knjigi pa opisuje tudi odzive na to reportažo o povojnih pobojih v lokalnem okolju, zanimivo prigodo, kako je v njegovi pisani bentiil pomemben član združenja za vrednote NOB.

Morda še celo bolj kot mediji in nekateri politično oportunistični kolegi iz Združenja novinarjev in publicistov (ZNP), ki se, ko je bilo treba, niso postavili zanj, je Igorja Gošteta razočarala politika. Še najbolj njegova prva in do zdaj edina stranka SDS in njen dolgoletni predsednik Janez Janša. Kmalu je uvidel, »da so ravnanja novih navidezni demokratov skorajda enaka kot ravnanja nekdanjih komunistov«, ki jih ni nikdar cenil. Za ljudi, ki mislijo s svojo glavo, ki se ne pustijo voditi, politika ni, to je tudi sam kaj hitro spoznal. Ko je bil še mlad in naiven, so ga v stranki želeli zlorabiti, da bi v lokalnem časopisu *Zasavc* objavil „fake news“, da naj bi bil Ivan Maček - Matija pravi oče Janeza Drnovška. Jeseni 2017 naj bi prav Janša s političnim pritiskom na Janeza Vidmarja, lastnika televizije in lokalnega politika SDS, morda celo odločilno pripomogel k njegovemu slovesu iz ETV.

Usoden zanj je bil intervju z nekdanjim poslanem NSI Ivanom Mamićem, ki je javno povedal tisto, kar smo mnogi vedeli že prej: da sta se Janez Janša in pokojni Andrej Bajuk ves čas prepirala in da je Janša želel Bajuka zamenjati že po enem letu vodenja finančnega ministrstva. Janšev odziv na intervju je bil silovit: na twitterju je vse označil za laž, sprožil se je pravi pogrom tako proti intervjuvancu Mamiću kot tudi

spraševalcu Goštetu. Prizanesel ni niti piscu teh vrstic. »*Ivan Mamić in Silvester Šurla lažeta,*« se je glasil eden od njegovih naslednjih tvitov, ko smo intervju objavili še na spletni strani *Reporterja* in pri tem v naslovu poudarili konflikt med Janšo in Bajukom.

Sprva mi ni bilo jasno, od kod predsedniku SDS informacija, da naj bi tudi jaz širil takšne „laži“, a sem nekaj mesecev kasneje le razvozlal to uganko. V uredništvu *Reporterja* smo očitno imeli krta, ki je Janši, podobno kot v zloglasnih časih Udbe, redno poročal. To mi je predsednik SDS na neformalnem srečanju dva meseca kasneje celo sam priznal: da ima na *Reporterju* svojega človeka, ki naj bi ga ves čas obveščal, kaj se v uredništvu pogovarjamo in da naj bi celo bral moja elektronska sporočila, ki mu jih je nekdo prinesel natisnjena na sedež stranke na Trstenjakovo. Res nezaslišano!

Spomnim se telefonskega klica Igorja Gošteta, ki me je opozoril na posnet intervju z Mamićem, kako sem potem v drugi pisarni pred več novinarji kolegu Igorju Kršinarju naročil, da povzame ta najbolj zanimivi del za splet in ob tem pribil, da je to meni že leta 2009 pripovedoval Bajuk, ko sva se zadnjič srečala na daljšem klepetu v kavarni ljubljanskega hotela Union. Srečanje mi je ostalo še posebej v spominu, ker je takrat Bajuku iz plašča nekdo ukradel mobilni telefon in je naslednji mesec zaradi tega imel kar precej problemov.

Pravijo, da za vsakim dežjem posije sonce in da konec ene zgodbe lahko pomeni začetek neke druge. Prehod ni enostaven, a ko se nabere preveč negativne energije, je potrebno stvari presekat, včasih te mora tudi kdo brcniti v zadnjo plat, da dobiš nov zagon. Igor Gošte je kmalu po odhodu z ETV začel pisati novo zgodbo, ostal je zvest samemu sebi, izbral je težjo pot. O tem tudi govori ta knjiga, ki je morala biti napisana.

Sam pa po prebranem takoj vzamem nazaj svoj pomislek, ko mi je povedal, da jo počasi zaključuje. »*Kdo pa danes sploh še bere knjige,*« sem nepremišljeno izustil, namesto da bi se ugriznil v jezik. Stare časopise se običajno vrže stran, knjige, kot pričevalke nekega časa, pa ostanejo.

Silvester Šurla, odgovorni urednik Reporterja

UVOD

Leto 2017 je bilo zame v marsičem prelomno. Tisto, kar sem v neprespanih nočeh zadnjih let premleval in premleval, se je zgodilo. Ni šlo več naprej. Treba se je bilo odločiti. V pravem času in ne čakati, da slovo ostane boleče. Za vse. Nabralo se je dovolj negativne energije, ki se je tudi z mojim sicer prirojenim optimizmom - včasih narejenim - ni dalo premostiti. Tudi tek po slabih zasavskih, predvsem zagorskih, cestah ni več pomagal. Telo se je utrudilo, misli pa so že med tekom in še intenzivneje po njem ostale v krogu, iz katerega nisem več videl izhoda. Med tekom sem bil še optimist in koval načrte, kaj moram in bi lahko še postoril v službi, po njem sta me energija in optimizem počasi zapuščala. Spet sem bil utirjen v vsakodnevne tirnice. Delo odgovornega urednika je bilo večplastno. Le jaz in moja Mojca, ki me na srečo ves čas podpira, veva, kako daleč je bil od resnice moj naziv odgovornega urednika televizije ETV. Zraven sem bil še marsikaj drugega. Ne jamram, kot je enkrat bilo izpisano na novinarski konferenci takratnega premierja dr. Mira Cerarja, pa vendarle je bilo moje delo mnogo bolj vsestransko kot le delo odgovornega urednika. To sem sprejel, čeravno pred desetletjem, ko sem sprejel ponujeno, niti najmanj nisem pričakoval, kaj vse me čaka. Tudi lastnik ETV Janez Vidmar, ki mi je ponudil in omogočil to delo, verjetno niti najmanj ni pričakoval, da je nalogo vodenja televizije zaupal nekomu, ki je vse prej kot vodljiv. Danes, ko gledam nazaj, mi je žal za vsak prepir z njim. Lahko bi se jim izognil. Ampak, ne znam, nisem znal. Verjetno tudi on ne. Ne znam enostavno prikimavati. Ne njemu, ki ga in sem ga vedno cenil za vse, kar je storil na svoji poslovni poti, ne komu drugemu, ki ga mnogo manj, nikoli ne prikimavam o nečem, kar je neizvedljivo, kar ni v skladu z mojim prepričanjem, moralo in znanjem. Enostavno se ne

pustim voditi. Verjetno še najbolj Mojci. Ona zna z mano in mi predvsem ne vsiljuje svojega mnenja, pravzaprav ga ne nikomur.

Moja služba ni bila le služba. Ko prideš, opraviš svoje delo in greš. Moje delo je bilo zame kot nekakšen hobi, za katerega živiš in zanj sem živel z vsako svojo celico. Dan in noč. Na dopustu, kjerkoli. Ni me obremenjevalo, ko so me ob poplavih klicali prizadeti in prosili, da pridem posnet, kaj jim je narava storila in česa jim ne bi, če bi odgovorni na občinah ali državnih ustanovah znali in hoteli prisluhniti. Pa so le redko. Zato je mnoge poplavljal tudi že ob malce bolj močnem nallivu. Če bi jim prisluhnili - le tisti, ki v takih območjih živijo, vedo, kako bi se dalo težave odpraviti - bi jim bilo prihranjenomarsikaj. Tudi kakšna upravičena kritika na njihov račun. Nič me ni motilo, ko je kdo sredi noči poklical na pomoč in rekel: „Pridi, Igor, in posnemi, kaj se mi je zgodilo.“ To sem vzela za svojo poslanstvo. Tudi, ko mi je na sprehodu po Zassavju kakšen invalid ali človek na socialnem dnu potarnal, kako težko se prebija iz dneva v dan. Mnoge njihove težave smo odpravili ali so bile odpravljene kakšen mesec ali leto zatem, ko smo pripravili reportažo in povedali, da je takim ljudem enostavno treba pomagati. Vsaka takšna uspela akcija ti polni srce. Mene je to držalo pokonci. Tisti hvaležni pogled, ko si čutil, da te cenijo, da cenijo tvoje delo, mi je bil tudi v mnogih neprespanih urah v pomoč, da sem vedno znova in znova splaval. Ko je bilo tega plavanja preveč, je bilo prepogosto, ko sem začel obremenjevati tudi ljudi okrog sebe, se je bilo potrebno odločiti. In sem se. Sva se, skupaj z Mojco, ki je za ETV dala v skoraj petnajst letih toliko kot le redki moji sodelavci. Le da za svoje delo ni bila nikoli plačana. Pa bi lahko tudi to uredil, a nisem želel, da ne bi kdo rekel, da v prvi vrsti skrbim za svoje. Že tako so nekateri od zunaj menili, češ vidva pa res lepo služita. Midva pa dobro veva, da sem le jaz.

Toliko, kot so mi dali, več niti zahteval nisem nikoli. Zame je bilo dovolj. Ko me je začelo vse skupaj preveč obremenjevati, vplivati na moje spanje, na moje počutje, zdravje, je bil čas za slovo.

Slovo je bilo tako, kot je vsako slovo. Vsi smo se oddahnili. Predvsem lastnik, direktor in še kdo okrog mene. Upravičeno. V svoji samovolji, trmi in nepopustljivosti sem precej velik težavnež. Težavnež z velikim srcem. Srcem za tako imenovane male ljudi. Ki so mnogokrat svetlobna leta večji od „ta velikih“.

Zato pa je bilo leto 2018 lepo. Tudi naslednja. Zanje, ki so se me na nek način rešili, in zame, ki mi je zakonodaja omogočila devetmesečno lenarjenje in življenje na državne stroške. Čepravno sem verjetno takrat s svojimi 35 leti delovne dobe tudi sam kaj prispeval v državno blagajno, da sem lahko devet mesecev, kolikor mi je pripadlo nadomestila za brezposelne, upravičeno počival. No, če je počivanje tudi pisanje knjige in če je počivanje tudi iskanje dela ter premišljevanje o prihodnosti. To je bil čas, ko sem si tlakoval nove priložnosti. Nadaljeval sem tudi s humanitarnimi projekti. Verjemite, teki oziroma priprave na tradicionalne zasavske humanitarne teke niso kar tako. Kakorkoli že, teh nekaj let do upokojitve bo namreč potrebno tako ali drugače preživeti. Vem, da mi bo uspelo.

Janez, vam sem iskreno hvaležen za to, da ste mi omogočil vpogled v samo jedro delovanja nekega medija in vzporedno s tem v celotno družbo.

Največja zahvala pa gre Mojci, ki me že skoraj štiri desetletja prenaša in podpira. V vsem dobrem in tudi pri vseh mojih neumnostih. Ni jih malo.

Hvala tudi mami, ki jo je vedno strah. Zame.

PREHUDA JAMA, PREHUDA PRAZNINA

Poletje se še ni dalo. Na trboveljskem pokopališču, čeprav je objeto v zeleno barvo, ki daje prijeten hlad in mir, je bilo vroče. Tudi žalostno. Vedno je. Pokopališče je žal mesto, kjer počivajo tisti naši ljubi, za katere bi radi, da so še med nami. Navkljub prijetnim mislim na vesele, srečne, ljubeče, radožive in druge poti, ki smo jih prehodili skupaj, se vmes prikra-de žalost. In vprašanja. Smo doživeli vse lepo, kar smo upali, da bomo z njim? Z njo? Seveda ne. Zato žalost. Zato žalost, ker nismo z njo ali z njim preživeli in doživeli vsega, kar smo upali, in predvsem, ker ne bomo - vsaj ne na tem svetu - zamujenega nikoli nadoknadili. Ker nisem rad dolgo žalosten, so moji trenutki na pokopališčih, kjer so moji, sramotno redki in kratki. Kar pa ne pomeni, da recimo na pokojnega očeta ne pomislim vsak dan. Sleherni dan.

Tako je bilo tudi tistega dopoldneva, ko smo na zadnjo pot pospremili Staneta. Prekmalu, nepričakovano. Vendar, mar ni vedno in vsakokrat prekmalu? Ne nujno tudi nepričakovano. Ko je nekdo bolan, neozdravljivo bolan, ko ga razjeda bolezen, takrat pričakujemo, da se bo slej ko prej oglasila tista nepričakovana gospa s koso. A četudi je pričakovano, če je pričakovan njen zamah s koso, je še vedno prekmalu. Nisem ga toliko poznal, da bi lahko rekel, da je nepričakovano, a na pragu njegovega Abrahama zagotovo prekmalu.

Tako kot je ob takih dogodkih v navadi, da gredo najbližji umrlega na sedmino, je za druge pričakovano, da gredo na kakšen kozarček ali kavo. Neredko se zgodi, da na pogrebu tega ali onega srečaš po dolgih letih in je res neumno, da se po njem razideta do ponovnega srečanja. Na pogrebu? Štirje, ki smo šli

po pogrebu na pijačo, nismo šli zato, ker se dolgo ne bi srečali. Mojca, ki je šla zraven, tako in tako deli mojo posteljo. Ali jaz njeno? Saj ne vem, čigava je. Za srečanje z glasbenim genijem Janezom Guno in pronicljivim komentatorjem nekoč na radiu Kum Trbovlje in v tistem času na televiziji ETV, kjer sem dal ali pustil skoraj petnajst let svojega življenja, sem tako in tako izkoristil vsak svoj prihod v Trbovlje. Da sva predebatirala za-tohlo slovensko politiko. Ure in ure. Joža Ložak, ta imenitna gospa, ki je nekaj let v jeseni svojega življenja za naši televiziji pripravljala čudovite oddaje in predvsem reportaže, je pa tako in tako vedno zanimiva sogovornica. Sedeli smo v restavraciji L. Restavracija Lazarevac je bilo njeno bolj znano ime. Verjetno ga je dobila zaradi pobratenja Trbovelj s tem srbskim mestom. Še v času rajнке Jugoslavije, o kateri je imela naša družba takole skupaj ali na štiri oči veliko kritičnega povedati. Tehtnega. Ne kar tako v tri dni. Ne zato, ker naj bi bili do njenega ustroja kritični tudi drugi Zasavci. Kje pa. Vse manj je bilo takih. Več je bilo onih, ki so poveličevali pridobitve revolucije. No, mi pa smo si bili edini, da je bilo teh v primerjavi s sosednjo Avstrijo ali Italijo bistveno manj. Pridobitev.

„Joža, popoldne pa gresta z Romanom še na eno snemanje?“ sem jo med srkanjem kave vprašal. Niti ne vprašal, bolj neka-ko navezal besedo na dogodek, ki naj bi ga posnela oziroma pripravila reportažo. Naj bi!

„Ja, prav zanimivo bo. Po kavi ga pokličem, da se zmeniva, kje se dobiva.“

Joža, moja draga sodelavka, tudi najstarejša (oprostito Joža, to sem moral zapisati), me je večkrat opomnila, da je že skraj-ni čas, da jo tikam, češ saj si moj šef.

Šef gor ali dol, doma so me učili drugače. Pravzaprav bi bila Joža lahko moja mama.

Počasi se je sprijaznila, jaz pa tudi, da me ni več tako pogosto opominjala na to mojo vzgojno „napako“.

Kratek molk pred novim navalom besed, ponavadi mojim - je prekinil moj telefon. Izpiše se Roman. Napis pokažem Joži in se oglasim, češ, verjetno me kliče, ker je Jožičin še „na tih“ in je ne more dobiti. Potem, ko sem se oglasil, me je prešinilo, da je boljše, da se ne bi. Tako vsaj v tistem trenutku ne bi slišal tistega, kar sem. Čeprav sem vedel, da bi slišal. Le kakšno uro kasneje.

Kakšni dve leti ali tri leta prej smo objavili razpis, da iščemo novinarja, ki bi poročal o dogajanju v Hrastniku. Vedno sem imel rad, da dogajanje spremlja nekdo, ki v tistem kraju tudi živi. Roman Špilek je bil prvi, ki se je javil. Ime mi je bilo znano. Pred več leti, na začetku ponovnega rojstva ETV, je pri nas opravljal snemalna dela. Potem pa poniknil. Takrat je urednikoval Jure, po poldrugem letu je bilo s strani lastnika to delo zaupano meni. Verjetno ni znano, a poprej sem njegov predlog dvakrat odklonil. Kakorkoli, Romana že ni bilo več v ekipi, ki sem jo podedoval. Poznal pa sem njegove neobičajne, njemu svojstvene posnetke. Le njegov gib kamere, njegovi kadri so bili taki. Izvirni. Čudoviti. Zato me je malce čudilo, da se je javil za novinarsko delo. Imel sem ga za snemalca. Poznal sem ga kot snemalca. Izvrstnega snemalca. Kadarkoli sem ocenjeval nove televizijske moči, sem to delal ob kavici. Spodaj v našem baru, kjer sem v trinajstletnem urednikovanju spil na litre kave in se naklepetal za nekaj let nazaj in za nekaj let naprej. Z mnogimi, ki jim po mojem razhodu s televizijo ni bilo več do pitja kave z mano. Niti ne do klepeta. Precej klavirno sem se počutil, čeravno sem slutil, skoraj vedel, da bo tako. Si in nisi. No, v tem baru sem spre-

jel tudi Romana. Pravzaprav sem pričakoval nekoga, ki je iz Hrastnika. Zdelo se mi je, da je iz Trbovelj.

„Roman, mar nisi iz Trbovelj?“ sem šel kar takoj v „napad“.

Kar malce zadrege je bilo čutiti, mencial je z odgovorom, potem pa vendarle rekel:

„Res je, a Hrastnik kar dobro poznam, snemati znam, tudi montaža mi ni tuja, novinarskega dela se bom pa že priučil...“

Ni bilo slišati obetavno, tudi Roman ni bil eden tistih, ki bi navzven deloval odločno. Prej nežno, malce navihano in predvsem vedno dobrodušno. Lahko rečemo kot nekdo, ki ti hočeš nočeš seže v srce. Meni pa tako in tako skoraj vsi. Tudi tisti, ki me razočarajo in jih po kratkem sušnem obdobju spet vrnem nazaj v kotiček srca. Saj verjetno sem bil kar sam kriv, da sem se pustil razočarati. Sem mu ali jim že dal kakšen povod. Je že bil kdo zadaj, ki ga je „napumpal“ s kakšno nepreverjeno „resnico“ o meni.

Vem, da sem takrat pomislil, le zakaj se je sploh prijavil, ko vendarle v prvi vrsti iščemo novinarja dopisnika, ki bi poročal iz Hrastnika. Kot bi bral moje misli, mi je povedal, da ga je o razpisu obvestila žena, ki dela v Hrastniku, njo pa Joža. Joža Ložak. Ki je v njem očitno videla potencial. Kot vedno se ni zmotila.

Če ga je Joža priporočila, potem ga je vredno preizkusiti. Ne nazadnje pa dobre snemalce tako in tako vedno potrebujemo. Za nameček je bil Roman takrat brez zaposlitve, žena je sicer delala, a za dve šolajoči hčeri je bilo treba poskrbeti. Zadržal sem njegovo stisko. Le kako bi ga odklonil. Segla sva si v roke, sklenila avtorsko pogodbo in najino sodelovanje se je začelo. Verjetno se sprašujete, kako to, da sem sam izbiral

kader za našo televizijo. Zato, ker sem vedel, da bom moral jaz z vsemi sodelovati in ne recimo lastnik, ki mi je na srečo pri tem pustil proste roke. Verjetno je tudi sam zgodaj začutil, da drugače niti ne bova mogla delovati. Prva leta je sicer omenil kakšno ime, ki ga ne želi videti v naši ekipi. Ponavadi so bili to ljudje iz nekdanje televizije Center, ki je nastala po spojitvi njegove ETV Izlake in Kanala 10 Trbovlje. Pa so ga razočarali. Predvsem z veliko izgubo in na koncu, ko je svoj delež spretno kot podjetnik prodal, s stečajem. No, ja. Vsaj nekaj dobrega. Saj smo iz njenega pogorišča kupili dovršen del studijske in snemalne opreme. Tudi z izdatno pomočjo našega takratnega komercialista Bojana Učakarja, s katerim sva si nekaj let delila pisarno. Ne vem sicer, če je bila odločitev o nakupu nekaj let stare opreme dobra odločitev, a kakorkoli, s to opremo smo morali delati skorajda do zadnjega meseca mojega urednikovanja. Največ po zaslugi vodje našega studia Daneta Božiča, ki je skrbel in poskrbel, da je stara in vse bolj iztrošena tehnika brezhibno delovala poldrugo desetletje. Medtem ko je Zoran Jazbinšek skrbel, da smo počasi prešli tudi na sodobnejšo tehniko. Žal lastnik ni prisluhnil Danetovim željam. Če bi, bi studio povsem prenovili že v prvem letu mojega urednikovanja. Seveda to ne bi bilo zastoj. Ampak ko pomislim, koliko denarja smo v vseh teh letih namenili za poplačilo tistih, ki so morali biti ves čas v studiu, ko se je predvajal naš program, bi se vložek hitro povrnil. S posodobitvijo bi bilo marsikaj avtomatizirano. Šele po štirinajst letih smo se posodobili. To se je zgodilo še pod mojim urednikovanjem, v zadnjem letu, ko se nam je po upokojitvi Daneta in, ko nas je zapustil tudi zame najboljši montažer Zoran, pridružil mladi glasbenik, mizar, odličen snemalec in montažer Domen. Takrat pa sem že vedel ali bolj čutil, da se moj čas na televiziji izteka. V Domnu sem videl nekoga, ki bo moje delo nadgradil. Nisem se motil. Vidim ga tudi kot nekoga, ki bo v svetu glasbe še bolj opozoril nase.

Zame je njegova *Zgodnja pomlad* ena najlepših narodnozabavnih viž.

Gremo nazaj k Romanu. Z njim sva sodelovala vse do usodnega klica. Odlično. Si tudi delila pisarno. Kofetkala, klepetala in delala načrte. Pri nas je bil zaposlen. Najprej za šest mesecev, potem še enkrat za šest mesecev in nekaj dni pred tragedijo, še za leto. Kako je bil vesel. Jaz pa tudi, da sem uspel prepričati šefa, da si Roman pri nas več kot zasluži zaposlitev. Za nedoločen čas. To mi zaradi ne najboljših poslovnih rezultatov sicer ni uspelo, a tudi leto redne službe ni kar tako.

Roman nam je v tistem dobrem letu, kar je bil pri nas, vsem počasi zlezel pod kožo. Totalno nekonflikten tip. Z njim se enostavno nisi mogel skregati. Jaz se pa tako rad.

Kakšen mesec kasneje, ko se je Roman že malce ustalil, udomačil, me je zjutraj poklical zgodovinar Jože Dežman:

„Danes gremo v Hudo jamo, v Barbarin rov. Imaš čas? Greš zraven? Lahko ti omogočim snemanje reportaže.“

Z Jožetom sva pred tem posnela dve ali tri oddaje na temo naše krvave polpretekle zgodovine. Obema je šlo za isto stvar. Vedeti. Vedeti o zločinih, prepoznati zločin, zločince najti, jih poslati pred roko pravice, trupla izkopati in jim dati dostojni grob.

„Kdaj? Danes?“

„Pravzaprav čez dobro uro!“

Kar vrat bi mu zavil. Le zakaj mi ni mogel tega povedati kakšen dan prej, da se pripravim, da sestavim ekipo. Misli so divjale sem ter tja. Nisem vedel, kaj naj. Naj se opravičim, da nimam ekipe. Kako naj mu povem, da ne bo jezen.

Nasproti mene je sedel Roman. Uvajal se je v novinarsko delo, zato je bil tiste dni veliko v moji pisarni. Opazil je mojo zadrego, jaz pa njegov pogled:

„Roman, saj ti znaš montirati?“

„Nekaj porok in rokometnih tekem sem že skupaj zmetal. Kaj pa je?“

„Jože, počakaj malo na liniji.“

Obrnil sem se k Romanu:

„Roman, v Barbarin rov bi šla snemat reportažo. Saj veš, tam kjer so zverinsko pobili na tisoče beguncev. Lahko, da bo trajalo kar nekaj ur. Imaš čas?“

Prikimal je.

In sva šla. Z Jožetom, Romanom Lejnikom, z zgodovinarjem Pavlom Emeršičem, s študenti medicine in dijaki gimnazije Želimlje v rov nepojmljivega zločina. Posneli smo še danes največkrat gledano reportažo, dokumentarno oddajo in oddajo ETV nasploh. Tu je nekaj izjav udeležencev ogleda tega kraja zločina. Zgodovinar Jože Dežman je med drugim takrat povedal: *„Huda jama je največji spomenik titoizma v Sloveniji. Tito je tipični proizvod stalinizma, sovraži lastno kulturo, je neobčutljiv za trpljenje soljudi, rajši razbija kot gradi in s tovariši ravna ravno tako kruto kot s sovražniki.“*

Roman Lejnik, ki je od vseh, poleg Ive Žajdele, še največ napisal o povojnih in medvojnih pobojih, je med drugim povedal, na kakšen način so bile izvršeni poboji v rudarskih rovih: *„Vojake in civiliste so pripeljali iz teharskega taborišča s kamioni pred Barbarin rov, kjer so jih slekli in jih peljali na mesto morišča ter žive pometali v jašek. Nekateri so imeli srečo in so*

umrli takoj ob padcu, drugi so umirali v strašnih mukah tudi po več dni, brez najmanjše možnosti na rešitev.“

Ena izmed študentk je povedala kar nekaj misli, ki si jih velja zapomniti: *„Med ogledom rovov smrti in žrtev sem se spraševala, zakaj so točno oni pristali v tem morišču. Poslušala sem se živeti v njihovo kožo, kako so oni doživljali grozljivo smrt, vse so jim vzeli, spremenili so jih kot v neke živali... Oni so vsem nek spomin, opomin, kaj je človek zmožen človeku narediti. Pomislila sem tudi na sorodnike žrtev, ki so se vsa ta leta počutili, kot da bi jim nekdo z roko pritiskal na vrat, kot da bi jih nekdo dušil. Vejo, pa ne smejo povedati, ali obratno, ne vejo, pa si ne upajo vprašati. Po mojem so to grozni občutki, ko izgubiš nekoga, ki ti je blizu.“*

V tistem času, nekaj dni po odkritju žrtev v Barbarinem rovu v Hudi jami, bilo je ob prazniku žena, je takratni predsednik dr. Danilo Turk nerodno in tudi nepietetno, ko smo ga novinarji vprašali, kako gleda na odkritje več tisoč mrtvih v Barbarinem rovu, dejal, da je tistega dne, ko smo praznovali dan žena, to drugorazredna tema. Študentka je njemu in vsem, ki tako mislijo po ogledu rovov smrti, odgovorila: *„Ne, to je pomembna tema, o kateri se je treba pogovarjati.“*

Študent medicine je po ogledu povedal naslednje, kar je tudi vredno razmisleka: *„Niso reveži le tisti, ki so v mukah umrli v rovih, drugje po moriščih, reveži so tudi tisti, ki so morali ubijati.“*

Za naslov reportaže sem izbral najbolj primerno ime: *Huda jama, kraj zločina*. Sodelavec Roman je opravil vrhunsko montažo. Ne vem, če bi še kdo v danih razmerah, z res skromno tehniko in le ob enem dobro uro trajajočem obisku jame groze, uspel tako profesionalno in kvalitetno, tudi srčno, opraviti svoje delo kot on. Mnogim je bil in je vzor. Tudi

mojemu nečaku Matjažu Lavriču, s katerim sva kasneje posnela več kot sto oddaj. Roman ni navdušil le z montažo dokumentarne oddaje *Huda jama, kraj zločina*, tudi z mnogimi drugimi, ki jih je soustvaril. Nekaj najboljših skupaj z Jožo Ložak.

Oddajo smo prvič predvajali nekaj dni pred prvomajskimi prazniki. Na praznični dan se pri nas v Zagorju množica pohodnikov odpravi na Pleše, kjer je slovesnost, ki naj bi bila v čast delavskega praznika. Včasih so celo sindikalisti kaj povedali tisočglavi množici. Zadnja leta ne več. Ker je malce višje, nekaj deset metrov nad travnikom, kjer se vse dogaja, tudi spomenik v spomin na dogodke NOB, je na Plešah tudi veliko članov zveze borcev. Bolj kot praznik delavcev se zdi, da je to praznik borcev. Zato sem pričakoval tudi kakšno pikro na svoj račun oziroma na račun reportaže o povojnih pobojih. Začuda so vsi, ki so pristopili k meni, oddajo pohvalili in me spraševali, če se nič ne bojim. Le česa bi se bal? Tega, da tudi sam pripomorem, da resnica vendarle pride na dan? Počasi, a vendarle. Nekaj tednov kasneje se je v moji pisarni znašel pomemben član združenja za vrednote NOB. Tudi nekoč pomemben funkcionar. Še danes se spomnim njegovih besed: „S to oddajo in s tem, kaj o nas boricah govori Janez Guna v svoji politično satirični oddaji, je pa že prehudo. Kar naprej vabiš tudi tistega Dežmana. Daj še kakšnega našega zgodovinarja, Repeta ali Pirjevca.“

Odgovoril sem mu, da nisem vedel, da so naši in vaši zgodovinarji.

„A niso le zgodovinarji in tisti, ki to niso?“

„Vseeno. Veš, mi smo dopuščali različna mnenja, to kar delaš ti na televiziji, pa je res prehudo,“ je še dodal, sam pa sem mu dogovoril: „Če bi res dopuščali različna mnenja, bi dopuščali,

da spregovorijo tudi tisti, ki so po vojni v izvensodnih pobojih izgubili svoje. Spregovorili bi tisti, ki so trpeli na političnih montiranih procesih, pa tisti, ki so trpeli na Golem otoku in drugje po zaporih. Če bi dopustili govoriti, potem bi mi o tem kaj vedeli, tudi za časa, ko ste vladali komunisti. Pa nismo, ker je bila edina resnica vaša resnica.“

„Na tvojem mestu bi bil malo previden,“ je še dejal in odšel iz moje pisarne.

„Tisti časi so minili. Vsaj upam,“ sem mu še povedal, preden je odšel.

Ni bil edini, ki me je prijazno „opozoril“, da se mi lahko kaj zgodi, če bom dregal v nekoč prepovedane in tabu teme. Tudi nekaj pisem s podobno vsebino je prišlo, tudi kakšen telefonski klic, ko se je na drugi strani včasih kdo precej žolčno izpel nad mojimi ravnanji. Ampak zanimivo, nikoli se ni zgodilo, da se najin pogovor v naslednjih minutah ne bi iztekel skorajda v prijateljskem vzdušju. Rad sem poslušal, dopustil, da se je žolč zлил, potem pa sem tudi svoje dodal. Seveda prijazno, brez žolča. Pogosto sem sogovornikov glas prepoznal in se spominjam, kako je sogovornik na drugi strani žice utihnil za nekaj trenutkov, ko sem ga ali sem jo ogovoril po imenu.

Sicer pa sem še danes prepričan, tako kot sem bil ves čas, da lepa beseda lepo mesto najde. Res pa je, da nekaterim ne moreš ničesar dopovedati, tudi tega ne, da sneg ni črne barve. S takimi sem se pa tudi že sprijaznil in če se le da, se jim na daleč izognem. Zakaj bi dregal v osje ali sršenje gnezdo.

Po dveh zvonjenjih sem se oglasil, tako kot se običajno. Ne čakam. Nikoli ne čakam.

„Kaj bo dobrega, Roman?“

Na drugi strani je bilo nekaj dolgih trenutkov vse tiho. Skozi misli mi je šel Romanov nasmeh, ko sem mu dan prej, v petek, povedal, da se je lastnik televizije odločil, da bo podaljšal njegovo delovno razmerje. Kako mu je odleglo, ko je v kadrovski službi še istega dne podpisoval pogodbo. Saj je bilo pričakovano, saj je pričakoval, ampak saj veste, dokler ni na papirju in podpisano, črviček gloda.

Na drugi strani se oglasi nežen glas, da sem komaj slišal:

„Jaz sem, Teja, ni moj ati. Veste, moj ati je umrl.“

Zdaj sem pa jaz utihnil. Verjetno tudi prebledel. Vsi so zrlili vame. Vprašujoče. Mojca je takoj vedela- madonca me pozna- da je nekaj narobe. Hudo narobe.

„Kdaj, kako, res, saj ne morem verjeti...“

„Doma, doma se je to zgodilo. Kar umrl je.“

Joj, kako je mirna ta njegova deklica. Po mojem niti ne ve prav dobro, kaj se je zgodilo.

„Ali ga lahko obiščem, obiščemo?“ vprašam na robu solz.

„Kar pridite! Tako vas je imel rad!“ je rekla njegova žena, ki se je vključila v pogovor.

Lahko si mislite, kako je bilo povedati omizju, kaj se je zgodilo. Kako je bilo povedati Jožici, kot ji rad ljubkovalno rečem in jo navadno tudi pokličem. Velikokrat mi je pripovedovala o njunih skupnih snemanjih. Kako sem bi srečen, ko sem videl, da ekipa diha skupaj, da so radi drug z drugim. Joža po tem žalostnem dogodku ni dolgo ostala del ekipe ETV,

enostavno ni več zdržala brez Romana. Po moje. Mislim, da se ne motim. Med njima je bila res prava kemija. Kako sta se imela rada. Počasi se je poslovila. Razumel sem jo. Romana ji ni mogel nihče nadomestiti. To sem vedel. Roman je bil eden in edini. Mi pa smo šli naprej. Tako kot je morala naprej Romanova mlada družina, njegova starša.

Ne bom pozabil očeta, ko smo se šli od našega prijatelja, našega ljubega sodelavca k njemu domov še zadnjič poslovit. Kako je izgubljeno taval okrog hiše. Taval in taval. Nevarno taval. Bali smo se, da ga bo izdalo srce. Da je njegovo srce bolno, smo vsi vedeli, da je bilo tudi Romanovo, nihče od nas. Mogoče tudi Roman ne, lahko da je le kaj slutil. Spomnim se, da sem ga enkrat, ko niti ni bilo tako vroče, vprašal, kako to, da je tako zadihan in prepoten. Kot vedno se je med brisanjem znojja z obraza pošalil in rekel, da on ni kot jaz, da bi kar naprej tekal naokoli. Čez drn in strn. In dodal, da se bo vzel v roke in malce shujšal. Zdelo se mu je, da se je okrog trebuha že preveč nabralo. Z leti se tako vsem. Če ni vmes kakšna bolezen.

„Pravzaprav že delam na tem, oba z ženo. Malce manj jeva in veliko hodiva.“

Potolažil me je, čeravno ne on ne njegova žena nista sodila med debelejšje. Še zdaleč ne.

Tisti dan, ki se je začel sončno, je potemnel. Tako kot nekoč za tiste v Barbarinem rovu. Ki so iz sonca prišli v temo. V najglobljo in najbolj temno temo. Mnogi, premnogi nič krivi. Mnogi, premnogi pravzaprav niti slutili niso, zakaj jim je bilo dano tako grozovito zapustiti ta lep, pa vendarle dostikrat krut svet.

Tako kot za Romana ne bomo nikoli izvedeli, zakaj nam ga je Bog, v katerega je verjel, vzel. Tako kot nikoli ne bomo ve-

deli za tiste v mnogih naših jamah in brezni. Niti ne bomo nikoli izvedeli, kje so in zakaj so morali tako kruto, zverinsko končati.

Čeravno delam v mediju, takrat na televiziji, se nisem nikoli rad izpostavljaj. Pogosto so me vabili – sprva - da bi povezoval kakšen dogodek. Tudi plačali bi. A nisem nikoli. Vedno sem predlagal koga drugega. Pogosto zdaj že pokojnega Petra Motnikarja, ki je bil tega več, ki je rad nastopal in ki je bil predvsem doma v športu. Nekaj časa je delal tudi pri nas na televiziji in posnel nekaj odličnih športnih reportaž in anket. Na Romanovem pogrebu, na njegovi zadnji poti, pa se mi je zdelo prav, da nekaj povem. Zraven sem prebral tudi pesem, ki sem jo napisal ob očetovi smrti. Tako kot je namenjena njemu, je tudi vsem, ki zapustijo ta naš svet in so morda zdaj nekje drugje v svetli temi. Pesem je bila objavljena v moji prvi pesniški zbirki z istim naslovom.

Dragi Roman, spoštovani sorodniki, sodelavci in prijatelji!

Roman je bil z nami pred desetimi leti, ko smo na noge postavljali našo televizijo. Takrat sem ga le bežno poznal. Kasneje ga je poklicna pot peljala drugam. Ko je ostal brez zaposlitve, je pred dobrim letom znova postal del naše ekipe. V tem dobrem letu sem ga spoznal. Spoznal sem, da je človek z veliko začetnico. Z njim sem delil prijetne trenutke v pisarni, v studiu, na snemanjih po Zasavju, na kavici ob klepetu in, žal preredko, izven delavnega časa. Ampak takšno je naše televizijsko življenje. Vedno se nam mudi. Njegova ljubezen do nas, do naše televizije se je videla na vsakem koraku, v prav vsakem klepetu in v vsaki oddaji, ki ji je dal svoj pečat kot snemalec, novinar ali kot montažer. Roman, sam te bom in te že sedaj pogrešam. Vem, da tudi vsi tvoji in tudi sodelavci in sodelavke z ETV in

EVJ. To pesem sem napisal, ko mi je umrl oče. Roman, velja tudi zate.

Svetla tema

*Odšel si v temo...
zanjo nekateri pravijo,
da je svetlejša kot sonce.*

*Odšel si daleč stran od nas,
ki te imamo radi.
A mnogi pravijo,
da si nam bliže,
kot si nam kdajkoli bil.*

*Ne vem, kako je z drugimi,
a moje misli, moje sanje
so bogato polne tvojega obličja,
tvojih nemih besed.
Globoko v meni pa nenehno nekaj
tiho šepetča,
da bomo nekoč zopet skupaj.*

*Skupaj v temi...
Zanjo nekateri pravijo,
da sije svetleje od sonca.*

Roman, si in boš ostal v naših mislih.

PREDEN SEM PRIŠEL NA ETV

Preden sem začel delati na televiziji ETV, sem pisal za različne medije. Honorarno. Začelo se je z nekim mojim pismom bralcev v lokalnem časopisu Zasavc. Moj zapis je takratna urednica Tatjane Polanc Kolander objavila v rubriki Pranger in me seveda še pred izidom povabila na sestanek, kjer mi je ponudila honorarno delo dopisnika. Spomnim se, kako vesel sem bil, ko so lahko zasavski bralci prebrali moj prvi precej kritični zapis o Medijskih toplicah, ki so bile takrat na višku slave. Je pa takratno vodstvo slabo skrbelo za pot od Medijskih toplic do ruševin Medijskega gradu, kjer je otroška leta preživel Janez Vajkard Valvazor. Mimogrede, „njegov“ grad so med vojno porušili partizani. Bog ve, zakaj. Vse povojne oblasti, pa tudi v županski eri Matjaža Švagana, ki traja že skoraj tri desetletja, in vsa povojna leta do osamosvojitve niso kaj dosti storili za prenovo gradu, saj ruševine iz leta v leto še bolj propadajo. Edino, kar so uspeli vsaj delno prenoviti, je bila kapelica. Vse ostalo, vključno z gospodarskim poslopljem, klavrno propada. Tako kot so pustili in dopustili, da so tudi Medijske toplice, ki so se ponašale z „lečljivo“ (zdravilno) vodo, kot je v svoji Slavi vojvodine Kranjske zapisal Valvazor. Vesel sem, da mi je uspelo na to temo posneti kar nekaj televizijskih oddaj in reportaž. Pri tem mi je pomagal sosed Marjan Klančnik, eden najboljših ljubiteljskih zgodovinarjev in eden največjih poznavalcev naše preteklosti. Lani je po hudi in težki bolezni umrl. Z njim pa tudi mnogo skrivnosti.

V naslednjem desetletju sem za Zasavca napisal ogromno člankov, reportaž in intervjujev. Med drugim s pokojnima Danilom Slivnikom in Andrejem Bajukom, z Janezom Janšo, z legendarnim Rudijem Janežičem, z zasavskimi župani, športniki in drugim bolj ali manj znanimi Zasavci in Sloven-

ci. Najmanj tristo se jih je nabralo. Več kot dve desetletji sem pisal tudi za tednik Demokracija, ne le kolumne, tudi zgodbe malih ljudi, nekaj let za mesečnik Ribič, kratke športne članke za Ekipo, Večer, Derbi, za lokalni časopis Izlaške novice, nekaj člankov tudi za Slivnikov Jutranjik, ki pa je žal izhajal le slab mesec, in občasno še za tednik Družina, ko je bil tam urednik Franci Petrič.

Nikoli se nisem videl v elektronskem mediju. Par povabil za delo na nekdanji zasavski televiziji TV Center sem odklonil, ko pa je prišlo povabilo za delo na lokalni televiziji ETV, ki se je znova rodila na pogorišču nekdanje televizije TV Center, sem si rekel, naj bo.

Sprva sem bil zadolžen za redno tedensko športno oddajo. Naslov oddaje Skok v šport je ponazarjal mojo največjo ljubezen. Ljubezen do smučarskih skokov, ki sem ji posvetil mladostna leta, in tudi sicer do športa, ki sem mu zavezan in zvest še danes. Športna oddaja je dobila svoj termin ob sredah ob 20.uri. Vsak teden osrednji gost, tudi dva ali trije. Oddaja je bila vsakokrat obogatena še s prispevki s športnih prizorišč zadnjega tedna. Prva leta sem večino vsega pripravil in posnel kar sam. Pogosto me je na snemanjih spremljala Mojca, ki je v zvezek zapisovala posnete zadetke, koše, imena skakalcev, daljave in urejala časovnico posnetega materiala, da potem pri montaži posnetkov ni bilo večjih težav. Da je šlo hitreje. Seveda ni niti enkrat samkrat za svoje delo prejela plačila. Le na kakšno večerjo sem jo kdaj iz hvaležnosti peljal. Seveda na najine stroške, ne stroške televizije. Kasneje se mi je pridružilo nekaj športnih novinarjev in snemalcev. Omeniti moram Litijana Marjana Šušteršiča in starosto športa v Zasavju Jožeta Premca, s katerim sva se pogosto zapletla v zanimive debate o športu in tudi čem drugem, in kar nekaj snemalcev, ki so pripravljali kratka športna poročila iz Za-

savja in Ivančne Gorice. Od tu je poročila in posnetke pošiljal Lojze Grčman, ki ga lahko prek različnih televizijah slišimo, ko komentira športne dogodke, ali njegove članke prebiramo na katoliškem portalu Aleteia in v tedniku Družina. V naših koncih pa se ga gledalci najbolj spominjajo po dveh odličnih reportažah, ki sta ju posnela z našim snemalcem, montažerjem in učiteljem mnogih naših snemalcev in montažerjev Boštjanom Rometom, s katerim sem tudi sam preživel nekaj najlepših trenutkov svojega dela na televiziji. Lojze in Boštjan sta posnela reportažo o starodavnem mestu Višnja Gora in čudovito reportažo o samostanu Stična, midva z Boštjanom pa vsaj dvajset reportaž o zanimivih dogodkih, običajih in ljudeh z našega konca. In se tudi pogosto na snemanjih nasmejala do solz. Zgodilo se je tudi, da sva morala namesto na snemanje še prej oditi v bolnišnico, da so Boštjana prebudili iz težav, ki mu jih dolga leta povzroča „cukrena“, kot sam reče sladkorni. Pogosto se je zgodilo, da je na kakšnem snemanju kar „zaspal“, obsedel ali se tudi ulegel.

„Tvoj snemalec je obležal, verjetno se je napil,“ me je ob neki priložnosti poklical znanec.

„Kje pa. Ni vinjen, saj sploh ne pije. Takoj pokliči 112 in povej, da mu je padel sladkor.“

Na srečo se je vedno dobro končalo in z Boštjanom še danes, ko nisva več del ekipe televizije ETV, kakšno rečeva in se vedno pošteno nasmejeva, ko se spomniva najinih skupnih snemanj. Včasih sem komu rekel, da bi Boštjan dal s sebe zadnji evro, ali po zasavsko zadnje gate, da bi le lahko komu pomagal.

Vsako sredo, skoraj 14 let, sem snemal športno oddajo, več kot 750 oddaj se je nabralo, več kot tisoč športnih gostov. Kolikor se spomnim sem v vseh letih vodenje oddaje iz rok

izpustil le dvakrat ali trikrat. Zagotovo so bili med mojimi najslavnejšimi gosti, a sem se tega zavedal šele deset let kasneje, najboljši kolesar na svetu Primož Roglič, ki je bil pred tem tudi odličen smučarski skakalec. Moj televizijski gost je bil najmanj petkrat, če ne omenim vseh tistih člankov, ki sem jih o njem napisal v lokalnem časopisu Zasavc, v Ekipi in v Večeru - ob njegovih zmagah v otroških letih njegove kariere v smučarskih skokih. Ko so ga vsi pozabili, ko se je nekaj let po padcu na planiški velikanki iskal oziroma iskal nove priložnosti, sva opravila še en zanimiv športni intervju, ki ga še vedno najdete na youtubu. Pogosto sem v studiu gostil tudi nosilca srebrne olimpijske medalje in večkratnega svetovnega prvaka Petra Kauzerja in tudi njegovega očeta. Da ne govorim o odlični alpski smučarki Nataši Bokal, o biatlonki Tadeji Brankovič Likozar, o vrhunskem nekdanjem košarkarju Dušanu Hauptmanu, o „norem“ Martinu Strelu, ki je k meni v studio prišel po vseh svojih večjih plavalnih podvigih. Svojo športno pot je z nami delil tudi nogometni reprezentant Mišo Brečko, puščavski lisjak Miran Stanovnik, trener alpskih smučarjev Klemen Bergant, plavalka Tjaša Vozelj, svetovni rekorder v poletih Jože Šlibar, namiznoteniški asi Vesna Ojsteršek, Edo Vecko in Darko Jorgič, rokometiška Neli Irman in druge reprezentantke. Tudi naša pred leti najboljša smučarska skakalka Katja Požun, največkrat pa so bili moji ali naši gosti rokometni funkcionar Danilo Lipovšek, svetovni prvak v kegljanju Uroš Stoklas, rokometna trenerja Jani Čop in Bojan Voglar ter Zvone Pograjc, alfa in omega smučarskih skokov v Kisovcu, od koder prihaja tudi Primož Roglič.

Že prvo leto vodenja športne oddaje mi je takratni urednik Jure Nagode ponudil snemanje še ene samostojne mesečne oddaje, ki sem ji dal naslov Med nami. Mislim, da sem posnel več kot sto oddaj z zanimivimi gosti. Občasno sem posnel še

kakšen intervju. Prvi politični je bil z Lojzetom Peterletom, ki drugim v naši ekipi nekako ni bil pisan na kožo. Sam pa sem ga z največjim veseljem opravil. Ne nazadnje ga cenim kot prvega demokratično izvoljenega slovenskega predsednika vlade. Kot nekoga, ki ga niso rušili od zunaj, ampak od znotraj. Njegovi ministri. Janez Janša, Igor Bavčar in še kdo. Po poldrugem letu mi je bilo ponujeno mesto odgovornega urednika, kar sem sprejel šele po tretji ponudbi.

Na dopust se zadnja leta odpravljam vedno okrog petnajstega v mesecu juliju. Mojca zaradi službenih obveznosti ne more pred desetim, meni pa je zaradi dela na televiziji tudi ustrezal termin po desetem juliju oziroma sredi meseca, ko je v Zasavju nekakšno zatišje. Konec maja in v prvih dneh junija namreč praznujejo svoj občinski praznik občani Trbovelj, za njimi v začetku julija Hrastničani in v prvih dneh avgusta Zagorjani. Zadnjih šestnajst let sem torej najmanj po dva tedna dopust preživeljal v Dalmaciji v Rtini Miočić. Tu se res spočijem. Ob teku, plavanju, branju knjig, zadnja leta ob igri z vnuki, ki so z nama vsaj nekaj dni, ob pogovorih z domačini, katerih življenjske zgodbe iz leta v leto bolj spoznavam. Prav tako tudi njihove navade, ki so mi tako zlezle pod kožo, da jih tudi med letom kdaj obiščem ali pa oni naju.

„Slišal sem, da greš na dopust. A veš, da moraš prej mene vprašati, če ti dovolim?“ mi je rekel šef, ko sem se usedel na stol na drugi strani njegove pisalne mize.

„Očitno tega niste prebrali na seznamu Snemalni list, ki ga vsak petek pošiljam vsem sodelavcem in tudi vam. Tam sem napisal tudi, od kdaj do kdaj me ne bo, kdo me nadomešča...“ sem mu odgovoril. Prepričan sem bil, da je takšno obveščanje primerno.

„Že, že, A je treba prej mene vprašati. Poleg tega pa pri nas ne gre nihče na dopust za dva tedna,“ mi je odgovoril z nasmeškom, ko nisi čisto vedel, ali misli resno ali se šali. Vzel sem za šalo, zato sem se tudi sam malce pošalil.

„Veste, vas tudi nikoli ne vprašam, ko moram na snemanje med vikendi, ko ob nočnih urah, ko so kje poplave, ko veter odkriva strehe in bi me zagotovo drugi dan vprašali, če sem kaj posnel. Zakaj bi vas spraševal, ko si enkrat letno želim malo odpočiti. Konec koncev pa tako vse oddaje, razen informativne, posnamem vnaprej in je praktično za dva tedna, ko me ni, vse pripravljeno. Če me bodo kaj „nucali“, bom pa priplaval nazaj.“

V vseh naslednjih letih ga nisem nikoli vprašal za dovoljenje, ali grem lahko na dopust niti ali ga lahko vzamem. Po moje se je tudi sam sprijaznil s tem, da mu tako in tako vse pisno sporočim. Na tedenskem Snemalnem listu, kjer je bilo zapisano vse, kar bomo med tednom delali. Navsezadnje je bilo delo vedno opravljeno, tako kot je treba. Po drugi strani pa je tako videl, da mi iz leta v leto ostaja kar nekaj neizkoriščene dopusta. Na koncu mojega službovanja na ETV blizu sto dni. Ob tem, da si vseh ur sploh nisem redno pisal.

Ko mi je prvič ponudil delo odgovornega urednika, poldrugo leto pred tem dogodkom, me je ravno tako poklical v pisarno. Takrat sem na EVJ Elektroprom opravljal delo receptorja in skrbel za reklamacije. Celo priznanje smo v mojem času prejeli s strani Zveze potrošnikov Slovenije. Že moj predhodnik Zlatko Uranič, ki mi je mimogrede priporočil za dopustovanje prej omenjeno dalmatinsko mestece, je reklamacijsko službo zgledno vpeljal, sam sem njegovo začeto delo le še nadaljeval in kaj dopolnil. Trgovski center EVJ je bil znan po tem, da je vse, kar si v njem kupil in ni v garancijskem

obdobju delovalo tako, kot je treba, razposlal na pooblašcene servise. Seveda na stroške podjetja. Menil sem, da bo tema najinega pogovora okrog mojega dela. Enkrat, na samem začetku, je bila ena prav zanimiva.

„Zdaj ko je recepcija v komerciali, pridno poslušaj, kaj se med seboj pogovarjajo in mi sporoči kaj zanimivega“ mi je takrat dejal. V komerciali nas je bilo vedno okrog šest.

„Seveda poslušam, da potem vem, komu je telefonski klic namenjen,“ sem mu dogovoril. Mnogi so namreč poklicali kar na centralno telefonsko številko, od tam pa sem jih prevezal na katerega od oddelkov vedno dobro založene trgovine s tehničnim blagom ali h kakšnemu vodji različnih služb.

„Nisem mislil tega. Če boš kaj zanimivega slišal, mi pridi povedati,“ je dejal s svojim značilnim nasmeškom. Verjetno se je šalil.

Zdelo se mi je, da se ne in da vem, kaj bi rad. Malce sem bil v šoku. Ko sem, sem pogosto grob:

„Veste kaj, iz mojih ust do vas ne bo nič prišlo.“

Najin pogovor se je končal. Dejal je še, da se šali ali nekaj podobnega. Jaz se pa nisem. Te teme se nikoli več nisva dotaknila. Tema najinega naslednjega pogovora ni bilo delo v recepciji. Takrat sem dan, včasih dva preživel v studiu televizije, ko sem vodil športno oddajo in svojo drugo samostojno oddajo Med nami...

„Nisem ravno zadovoljen z Juretom. Razmisli, če bi ti prevzel urednikovanje.“

Te njegove besede so bile zame pravi šok. Menil sem, da je z našim urednikom Juretom Nagodetom zadovoljen. Nenaza-

dnje je televizijo skupaj z Danetom, Romano Ranzinger in komercialistom Bojanom postavil na noge.

Takrat sem njegovo ponudbo odklonil z izgovorom, da nisem primeren in da je Jure čisto dober urednik.

„Vseeno malo razmisli, ko boš na morju.“

Seveda sem. A odločitve nisem spreminjal. Vesel sem bil, da je tudi sam skoraj za leto dni na to pozabil. Nekako ob istem času v naslednjem letu me je spet poklical v svojo pisarno in mi že malo resneje ponudil delo odgovornega urednika. Tudi, da ne bom več delal v recepciji, če bom ponujeno sprejel. Sam pa sem bil nadvse zadovoljen z delom receptorja, z delom v veliki pisarni med komercialisti, ki so postali moji prijatelji. Z Juretom sva pa tudi lepo sodelovala. Pustil mi je proste roke pri športni oddaji, ni se vtikal v moje goste v oddaji Med nami..., pogosto mi je ponudil vodenje še kakšne druge oddaje. Rad sem snemal politične oddaje in tudi oddaje o zanimivih ljudi. Eden takih je bil zagotovo Anton Lozinšek Longi, ki smo ga v zadnjem desetletju večkrat „pokopali“. Ne dobesedno, ampak zaradi tega, ker je bil eden najbolj znanih zasavskih alkoholikov in je pogosto kje obležal ali je bil za dlje časa hospitaliziran ali na zdravljenju. V oddaji mi je povedal, da je, ko mu je zmanjkalo alkohola, nemalokrat pil celo kolonjsko vodo, pravzaprav vse, kar mu je prišlo pod roke. Da je začutil, kako je tekočina stekla po grlu. V strašnih mukaj je živel. Še med spanjem ni imel počitka. Miši, podgane... Zdelo se mu je, da jih je vse več okoli njega. Longi je v tistem času, ko ga je alkohol uničeval, pogosto kje izginil in so že govorili, da je med pokojnimi. Pa se je vedno vrnil. Gast moje oddaje je bil, ko je bil alkohola po čudežu in res z močno voljo odrešen. Iskrena oddaja. Skratka, Jure mi je dopuščal delo, kot to dopušča pravi urednik. Vedel pa sem, da ni ravno deloholik.

To pa za našega šefu tako in tako ni bil nihče. Vprežnega konja je treba še bolj natovoriti in ga le redko pohvaliti, sicer se lahko pokvari. Tako nekako je gledal na zaposlene. Seveda sem mu ob nekem ne prav ljubem pogovoru zabrusil v obraz, da pravi nogometni trener dobro ve, koga od igralcev mora malo pohvaliti, da bo dal še več od sebe, koga rajši ne. Sam sem sodil med tiste, ki jim pohvale dajo še dodatnega elana za delo, medtem ko kritike, upravičene ali ne, povzročijo ogromno samospraševanja, češ, le kaj je spet z mano narobe, da sem si prislužil kritiko.

Nekaj mi je sicer povedal, zakaj naj bi zamenjal Jureta. Češ, da se ne drži dogovorjenega. Leta kasneje sem izkusil na svoji koži, kaj je s tem mislil. Tudi meni je pogosto naložil kakšen projekt, ki ga ne tehnično ne finančno nismo bili zmožni realizirati. Vendar sem mu sam za razliko od Jureta to tudi povedal, se pogosto z njim tudi sprl. Jure pa je verjetno zaradi ljubelega miru ob njegovih idejah molčal, mogoče prikimal in si v sebi želel, da bi šef tako in tako pozabil. Ob obremenitvi, ki jo je imel z vodenjem podjetja, to niti ne bi bilo čudno. Včasih pa vendarle ni pozabil in zahteval je pojasnila, zakaj kakšno delo ni opravljeno. Kakorkoli že, še v drugo sem ponujeno uredniško mesto odklonil. Sploh ko sem izvedel, da Juretu tega ni omenil. To se mi ni zdelo fer. Ko sem šel iz šefove pisarne, sem poklical Jureta in ga povabil na kavo.

„Jure, šef mi je že v drugo ponudil tvoje uredniško mesto. Nisem ga vprašal zakaj, a očitno mora biti nek razlog. Seveda sem odklonil, ampak če sem čisto pošten, me malo že vleče oziroma drži...“ sem mu pošteno povedal in dodal, da naj razrešita težave in delata naprej.

Jure se mi je zahvalil, povedal, da sicer o tem nič ne ve, da pa sluti, da so odnosi med njima porušeni, da niso več taki, kot

so bili na začetku. Dejal je tudi, da si išče službo drugje. Na televiziji je še vedno opravljal delo kot honorarni sodelavec. Niti ne tako slabo plačano, pa vendarle negotovo. Še drugo leto zapored sem imel dopust „uničen“, a imel po prihodu mesec ali dva mir. Ne dolgo. Enkrat oktobra me je šef znova poklical v pisarno in mi povedal, da je z Juretom govoril in mu povedal, da se je odločil, da bo na mestu odgovornega urednika televizije sklenil zaposlitev za nedoločen čas z mano. Malo sem dvomil, da je Juretu res kaj omenil. Ker mu tudi prvič in drugič ni. Pogojno sem pristal na njegovo ponudbo, ampak le v primeru, če je Jure s tem seznanjen in ne nasprotuje. Ko je Jure potrdil, da mu je šef svojo odločitev predstavil, pa da bo še vedno honorarni sodelavec z enako denarno pogodbo, sem se dokončno odločil, da bom ponujeno sprejel. Takrat ne vedoč, v kaj se spuščam. Vsi, ki ste šli skozi urednikovanje, verjetno dobro veste, kaj sem s tem mislil, ko sem zapisal, da nisem vedel, v kaj se spuščam in koliko dela me bo v naslednjih letih čakalo. Pa še deloholik sem za povrh, ki je vaje, delo vedno dokončati pravočasno. To pa zna biti hudo fizično in predvsem psihično breme.

Preden sva si s šefom segla v roke in si pogledala v oči, sva skoraj v en glas rekla - oba sva vedela, kakšna sva - da bova sodelovala le toliko časa, dokler bo med nama kemija. Ko je ne bo, bova šla spet s stiskom roke in nasmehom narazen, sam pa nazaj na staro delovno mesto receptorja, ki sem ga pred tem tako rad opravljal. Kmalu sem seveda spoznal, da se šef ne drži vedno besede, ki jo kdaj izreče. Ni je držal pri Juretu, ki mu je obljubil enak znesek honorarja še naprej. Pa ni bil enak. Verjetno tudi zato, ker se je Jure kmalu zatem zaposlil na Dnevniku, kjer je pokrival različne teme, in za nas ni več toliko delal kot prej. A še vedno je opravil veliko dela. Vse do bolezn, ki je kruto posegla v njegovo življenje in življenje tistih, ki ga imamo radi.

Sicer pa sem že dve leti kasneje tudi sam okusil, kako je to, ko stisk roke in dogovor o poštenem odnosu v poslu ne velja kaj dosti.

V letu 2007, ko je jesen že trkala na vrata, sem bil s snemalcem na ranču nad Kisovcem, s katerim upravlja Neda Starman Ržišnik, hči znamenitega, žal že pokojnega odvetnika in politika Danijela Starmana. Z njim sem se prvič srečal na poti na Krnsko jezero. Malce pred kočo, ko se nama je z Mojco zdelo, da že predolgo hodiva in nikakor ne prideva do koč, sva ga srečala, ko se je spuščal v dolino. V Lepeno, kjer je bil tabor SDS. Tudi midva sva ga eno leto obiskala. Najin namen je bil z izkušenicima Julijanom Ulčarjem in Metodom Humarjem osvojiti Triglav. To nama je naslednji dan uspelo. Dan prej je bil pohod do Krnskega jezera lahek trening. Starmana sva pozdravila, sam sem ga pohvalil za njegov trud in napor, ki ga vlaga v to, da bi Piranskega zaliv ostal v slovenskih rokah.

„Je še daleč do vrha?“ sem ga vprašal.

„No, ja, za zaljubljen par še kar nekaj časa,“ je hudomušno odgovoril.

Že čez nekaj minut sva opazila, da sva pravzaprav že dosegla vrh pri koči, nedaleč stran od jezera. Malce se je pošalil z nama. Ali pa je menil, da res delujeva kot mlada zaljubljenca in da bova teh nekaj minut do vrha izkoristila za bog ve kaj. Starmana sem leta kasneje, ko sem ga srečal na hčerinem ranču, povabil v studio na intervju. Z veseljem je pristal, da pride, ko bo spet v Zasavju. Žal je le nekaj tednov kasneje umrl.

Prekrasni konji so na poligonu na Kisovcem, kjer so bile nekoč rudniške površine, izvajali dobro naučene gibe, ob ka-

terih ostaneš brez besed. Na ranču je bil tudi šef. Pozdravila sva se. Sam bolj s kislim nasmehom, kajti že nekaj mesecev sem čutil, da se nekaj dogaja, nekaj plete. Že poleti je komu od naših honorarnih sodelavcev ušlo, da se na televiziji obe-tajo spremembe. Pogosto sem ujel kakšen pogovor med njimi na to temo, a se je ponavadi takoj, ko sem pristopil, končal. Nekaj je bilo v zraku. Vedel sem, da se bo nekaj zgodilo. V kratkem. To sem slutil tudi zaradi tega, ker sva imela v me-secih pred tem s šefom kar nekaj sporov oziroma, če sem na-tančnejši, z nekaterimi njegovimi idejami se nisem strinjal. V dobrih dveh letih sem spoznal, kaj nam tehnika, finance in tudi razpoložljivost studia omogočajo, da sem vedel, da smo že dotlej dihali na škrge. Čeravno nam je večkrat obljubljal posodobitev, do nje ni prišlo. Ustavilo se je pri denarju. To sem razumel. Manj je šef razumel, da nam zastarela tehnika ni omogočala hitrejšega dela. Težava, povezana s snemanji v studiu, je bila tudi v tem, da smo med pol osmo in 10. uro dopoldne predvajali ponovitve večernega programa. Med predvajanjem pa nismo mogli sočasno snemati oddaj. Kaj-ti tako predvajanje kot snemanje je šlo skozi iste aparature. Že tako smo bili obremenjeni z ustvarjanjem programa, vsak dan vsaj ena oddaja lastne produkcije, zato nikakor nisem bil naklonjen takratni šefovi ideji, da bi z vseh občin: Zagorje ob Savi, Trbovlje, Litija in Ivančna Gorica, kjer so lahko takrat spremljali našo televizijo, pripravljali informativne oddaje. Vsak dan z novicami iz ene občine, ob petkih pa en skup-ni prerez vseh oddaj. Kdor pozna ustvarjanje informativnih oddaj, ve, da ravno te poberejo največ časa za montažo, bra-nje novic zahteva vsak dan voditelja oddaje. Seveda pa bi to pomenilo tudi veliko več dela (snemanja) na terenu. Za to pa nismo imeli ne dovolj ustreznih kamer ne osebja. To sem mu večkrat poskušal povedati, pa dlje kot do tega, da se vse da, če se hoče, nisva prišla. Seveda se da, samo potem drugih oddaj ne bo, tudi tistih, ki smo jih morali zaradi podpisanih po-

godb posneti. Kar je pomenilo eno športno oddajo tedensko, eno informativno, eno narodnozabavno, eno razvedrilno in še najmanj dve pogovorni. Da ne govorim o nekaterih oddajah, ki so bile na sporedu dvakrat ali enkrat mesečno. Poleg naročenih reportažnih oddaj s kakšnega večurnega pohoda, pa naročenih snemanj koncertov glasbenih šol in podobno. Ustvarjali pa smo tudi prav posebne oddaje za otroke in starostnike. Za nameček pa smo tako in tako vedno delali z izgubo. Ustvarjanje lastnega programa, plačilo honorarjev, kar se je vedno zgodilo, poravnanje vseh obveznosti do države in raznih agencij – vse to ni dovoljevalo dodatnih stroškov. Zato sem pogosto šefu predlagal, da bi bilo dobro, da bi našo televizijo umestili tudi v programsko shemo kakšnega od večjih kabelskih operaterjev. Recimo v Siol ali T2. Žal nisem bil nikoli uslišan. S T2 sem bil takrat celo dogovorjen, da nas bodo umestili v svojo programsko shemo brezplačno. Vedel sem, da bi le tako, ko bi bili vidni po celotni Sloveniji, ne le v lokalnem kabelskem sistemu našega šefa, lahko prišli do novih oglaševalcev. Šele z mojim odhodom, kar me veseli, je padla odločitev, da se ETV umesti v vse sisteme. Pa še to verjetno le zato, ker se je šef pred časom odločil kabelski sistem prodati drugim operaterjem. Prej, ko sem predlagal, da nas umesti tudi v druge sisteme, mi je enkrat njegov sin dejal, da lahko, vendar le, če bom sam plačal vsakega naročnika njihovega kabelskega sistema, ki bo šel k drugemu. Nekako se jim je zdelo, da ohranja naročnike le zato, ker lahko v njegovem kablu vidijo tudi ETV. Vedel sem, da to ne drži. Ali pa le pri redkih.

Kakorkoli, umestitev moje nekdanje televizije v vse sisteme je bila pametna odločitev, pa žal tudi nekaj let prepozna. Zagotovo bi bilo naše poslovanje pozitivno in tudi na prepoznavnosti bi pridobili. Tako pa smo ali so zamudili celo desetletje in več.

„*Jutri se oglasi v moji pisarni. Ob osmih,*“ mi je rekel, ko sva se pozdravila.

„OK!“

Takoj ko sem prišel s snemanja domov, v tistem času smo se pripravljali na hčerkino poroko, sem Mojci rekel, da se mi zdi, da bo naslednji dan na televiziji prišlo do zamenjave. Običajno se ne motim. Tako kot se redko motim, ko gre za kakšno bolezen. Nekako, ne vem zakaj, vidim, kaj se z mojimi bližnjimi dogaja. Precej dobro opazujem. V čast si štejem, da sem nekatere še pravočasno napotil k zdravniku. Ne čudi me, ko takole razmišljam, da sem imel že v otroštvu največjo željo postati zdravnik. Kar meni ni uspelo, sem nekako prenesel na hčerko. Ni zdravnica, je pa zame najboljša delovna terapevtka. Poklic ji je dobesedno pisan na kožo. Zna z bolnimi, starejšimi, z otroki in predvsem s tistimi, ki potrebujejo strokovno medicinsko pomoč.

Naslednje jutro ob osmih sem potrkal na vrata šefove pisarne. Za večjo mizo, ki je bila kot nalašč za sestanke manjše skupine oseb, sta poleg šefa sedela še računovodkinja in novinar nacionalne televizije Marko Planinc, ki je bil pred leti že tudi odgovorni urednik ETV Izlake in potem televizije Center, obe predhodnici naše televizije. Odličen novinar. Zadnja leta ima v svojih rokah lokalni časopis Savus in organizira teke po rudniških rovih jame Hrastnik in Trbovlje. Idej mu nikoli ne zmanjka.

Mogoče je bil še kdo prisoten, a se ne spomnim. Takoj mi je bilo jasno, kaj se bo zgodilo. Že prej sem ujel kakšen pogovor med sodelavci, da bo prišlo do zamenjave na uredniškem mestu, slišal sem tudi, da omenjajo Marka, ki naj bi televiziji dal povsem novo vsebino. Prvih petnajst minut sem poslušal, kako sem dobro vodil televizijo, kako sem s srcem pri

stvari, kako bom seveda še vedno ostal zaposlen, ampak ne bom več odgovorni urednik.

„Ti boš seveda obdržal vse dosedanje delo in zadolžitve, le Marko bo odslej odgovorni urednik in direktor hkrati,“ mi je povedal šef, ki je vodil sestanek, in se mi zazrl v oči.

Jaz bom pa garal, sem si mislil. Mislim, da je imel šef pred Markom pogovore tudi z Iztokom Pipanom z bratske televizije Medvode. Tam je imelo namreč šefovo podjetje koncesije za upravljanje z njihovim kabelskim sistemom. Posledično je moralo podjetje kar izdatno mesečno podpreti ali financirati tamkajšnjo lokalno televizijo. Da se je z Iztokom pogovarjal o nekakšni združitvi obeh televizij, mi je ta ob neki priložnosti sam omenil. Seveda je bil toliko pameten, da je vedel, kaj bi njemu, ki je precej lagodno in svobodno ustvarjal v Medvodah, pomenila združitev ali nekakšno sodelovanje. Tudi bistveno manj so bili pri njih produktivni. Zagotovo več dela in manj denarja.

Ker na tistem sestanku nisem nič rekel, je šef hitel pojasnjevati, da se zamenjava ne bo zgodila čez noč, da šele po novem letu, ker mora Marko najprej urediti zadeve okrog svojega dela na nacionalki, v tem času pa naj bi ga jaz počasi uvajal v delo. Nekakšna dvoživka naj bi bil. Malo pri nas, malo na nacionalki. Sam pri sebi sem se v tistem trenutku odločil, da ne bom stisnil repa med noge in odšel, torej sem se v sebi odločil, da bom Marku pomagal prevzeti moje delo, ga seznanil z vsem, kar ga čaka, in šele potem odšel. Na zavod za zaposlovanje. Takoj mi je bilo tudi jasno, zakaj sem nekaj mesecev pred tem Marka pogosto videval v podjetju, tudi kdaj me je povabil na kavo, da sva govorila o naših oddajah. Kar ga prva leta ponovnega rojstva ETV ni ravno zanimalo. Vsaj z mano o tem ni govoril. Kasneje sem

izvedel, da sta mu tehnika v našem studiu posnela nekaj naših oddaj na plošček, da jih je lahko doma v miru pregledal. Tam, kjer je živel, naše televizije namreč ni mogel spremljati, socialna omrežja so bila pa tudi še v povojih in naših oddaj vsi niso mogli spremljati. Le tisti, ki so bili naročniki Kabelsko komunikacijskega sistema EVJ Elektroprom, ki je bil ravno tako kot televizija v lasti našega šefa. To, da sta mu tehnika presnela oddaje na DVD plošček, me je malce presenetilo, ker o tem nisem nič vedel, in malce razočaralo, da mi tega nista povedala. Rekla sta, da jima je šef tako naročil. Razumel sem ju. Tako pač je. Šef je šef.

„No, kaj ti meniš o tem?“ me iz misli prebudi šef. „Ponavadi imaš vedno kaj povedati.“

Le kaj naj mu rečem. Hvali me, kot verjetno ni še nikogar, hkrati pa me odstavlja.

„Kaj naj rečem. Vi ste lastnik televizije, vi ste me imenovali za odgovornega urednika, vi ste me zaposlili, vi me lahko tudi zamenjate. Kadar hočete.“

Verjetno so pričakovali kakšno moledovanje, kaj vem, mogoče pogajanje, kakšno moje nasprotovanje. Saj sem imel res vedno kaj pripomniti. Ampak nikoli, ko sem vedel, da se je neka zgodba izpela. Nikoli se v življenju nisem postavil v situacijo, da bi za karkoli prosil. Vprašal da, prosil nikoli. Tudi užaljen nisem bil, ko sem dobil pogosto na kakšno prošnjo negativen odgovor. Tak sem. Šefu v tistem trenutku niti malo nisem zameril. Tako se je odločil in tako bo. Sam pa si bom že poiskal drugo delo, po možnosti čim dlje od medijev.

„Je to vse? Delo me čaka!“ sem še rekel, pogledal vsakega v oči in, ko ni bilo odgovora, sem zapustil pisarno.

Odšel sem do svoje pisarne, kjer sem se usedel za računalnik in sodelavcem, ki sem jih redno obveščal o vsem, napisal pismo, kaj sem izvedel pri šefu, kdo bo z novim letom urednik, in se odpravil na sprehod. Ne bom povedal, kdo me je prvi poklical in se pretvarjal, kako je razočaran in presenečen. Ker ga imam preveč rad, ker sva pogosto skupaj snemala in se nasmejala do solz. Bog ve, kaj mu je mesece prej obljubljal Marko. A v tistih dneh sem spoznal vse sodelavce. Nekateri, pa jih tudi ne bom poimenoval, da jim ne bi škodil, saj so še na televiziji, so takrat dejali, če greš ti, grem tudi jaz. Vedel sem, da so to bolj kot ne prazne besede, a v tistem trenutku, ko se ti malce podira svet, so mi te besede veliko pomenile. Drugi so bili modro tiho. V nikogar nisem dregal.

Naslednje jutro sem bil spet poklican pred šefa, poleg njega je sedel tudi Marko. Šef me je nadrl in pokazal na članek v Delu, kjer je novinarka pisala o sestanku prejšnjega dne, in zakaj sem ji o tem govoril.

„S to novinarko jaz nisem sedel in govoril že najmanj leto dni. Od mene zagotovo tega, kar piše, ni izvedela,“ sem odgovoril, ko sem prebral napisano.

„Od nekje je morala izvedeti.“

Obrnil sem se proti Marku: *„Ste vprašali Marka, ki pa se pogosto družijo z njo in zasavsko novinarsko ekipo, za katero sam žal nimam časa.“*

Marko je potem vendarle izustil, da ji je res sam nekaj omenil. Le zakaj tega ni takoj povedal šefu, ki je mene obtoževal, sem si mislil. Kakorkoli že, nekaj dni kasneje nam je Marko predstavil svojo vizijo televizije. Mislil sem si, če ti bo to uspelo, na prste vsaj nekajkrat dražje kot sedaj, potem si car. Tako je menil tudi Dane, ki mu je pokazal na betonski steber

v moji pisarni in mu rekel nekako tako, da naj se z glavo malo butne vanj, da bo nehal sanjati. Dobro je namreč vedel, koliko posodobitev je že splavalo po vodi, koliko ponudb za posodobitev studia je imel na papirju, a se je vedno zataknilo pri denarju. Vedno je bilo predrago.

V naslednjih dneh mi je šef očital, da Marka oviram pri organizaciji uredniških sestankov, pa sem mu pošteno povedal, da ne moremo imeti sestankov takrat, ko se Marku zazdi, ampak takrat, ko nimamo predvidenih snemanj. Marko je ravno tako prejemal tedenski seznam naših snemanj, kjer bi lahko našel naš prosti čas za sestanke. Sam sem bil vedno pripravljen priti na sestanke tudi po svojem delovnem času. Torej jaz zagotovo nisem bil ovira.

Iz tistega časa mi je še najbolj ostalo v spominu fer dejanje naše konkurence. Ko sem Mojci povedal, kaj se bo zgodilo in da bom po novem letu zapustil televizijo, me je presenetil telefonski klic. Neznana številka.

„Toni tu.“

„Ja, prosim, Igor, kdo ste rekli, da ste?“

„Toni iz TV Trbovlje. A je res, da ne boš več urednik, da zapuščaš ETV?“

„No, ja, zapuščam jo ravno ne,“ sem mu previdno odgovoril. Takrat je le Mojca vedela za mojo odločitev, da bom po novem letu, takoj ko se Marko privadi urednikovanju, televizijo zapustil in si nekje poiskal delo.

„Lej, če želiš, če boš odšel, te jaz zaposlim na televiziji Trbovlje.“

Seveda sem bil nemalo začuden. Televizija Trbovlje je bila takrat naša konkurenčna televizija. S Tonijem sva se le občas-

no srečala na kakšnem snemanju, se pozdravila in to je bilo to. Zdaj pa mi ponuja službo. Celo višino plače naj si sam izberem. Deset let kasneje, ko sem resnično odšel s televizije in sva sedela ob kavi, ko me je spet povabil k skupnemu projektu, sem se mu zahvalil. Za obe priložnosti, ki mi ju je ponudil. Tudi ne poznam pravega razloga, zakaj ju nisem sprejel. Verjetno zaradi tega, ker sem čutil, da je ETV kot nekakšen moj otrok. Otrok pa ne zapustiš. Če že zapustiš nek projekt, ki si ga soustvarjal, potem ne greš nekam drugam pisat podobno zgodbo. Tudi sedaj, ko samostojno snemam avtorske oddaje, se nisem vezal na nobeno televizijo. Le s televizijo GTV imam sklenjeno avtorsko pogodbo. Bila je prva, ki mi je ponudila, da lahko oddaje snemam pod njihovo produkcijo. Brez obveznosti in pogojevanja. Kar sem tudi sprejel. Zanje snamem oddaje, poskušam pridobiti pokrovitelje za snemanje, oni pa moje oddaje predvajajo in dopustijo predvajati tudi drugim televizijam ter spletnim portalom. Med slednjimi sta Reporter in Novice jutro tista, ki mojo oddajo objavita premierno.

Njegovo povabilo mi je takrat pomenilo zelo veliko. Niti malo nisem razmišljal o tem, da bi se mogoče po odhodu z ETV zaposlil pri njegovi televiziji, ampak to, da se nate nekdo spomni, ko si na razpotju, mi je res veliko pomenilo. Vedno mu bom hvaležen.

V naslednjih tednih se je hči veselo pripravljala na prihod novega zemljana, našega prvega vnuka. Na televiziji se ni ravno veliko dogajalo. Zdelo se mi je, da se Marko malo ohlaja, pa tudi šef. Takrat sem seveda še vedno samostojno urednikoval in vodil oddaje. Moram omeniti tudi eno mojih boljših oddaj, kar sem jih posnel. To je bil intervju z Jožetom Možino, s takratnim direktorjem Televizije Slovenije, v času prve Janševe vlade, ko so nekatera pomembna mesta v medijih

prevzeli pomladnim strankam naklonjeni novinarji. Omenim lahko Danila Slivnika, Petra Jančiča, Vinka Vasleta, Igorja Pirkoviča in Jožeta Možino. Njegova pohvala, da doslej še ni imel boljšega intervjuja, mi je godila, še bolj, ko mi je ponudil službo na televiziji. Sodelovanje v Tedniku in snemanje intervjujev. Verjetno priložnost, ki je mnogi ne bi izpustili iz rok. Sam sem jo. Zavestno. Jožetu sem za ponujeno hvaležen. Do pogovora o delu na nacionalki je prišlo, ko sem mu po intervjuju na kavici v naši Sedmici povedal, da bom verjetno odšel z ETV in si poiskal delo kje drugje. Kmalu zatem me je presenetil telefonski klic.

„Kje si?“

„V Ljubljani.“

„Prideš do 15.ure?“

„Ne.“

„No, potem pa se pri meni na domu oglasi, ko prideš, da se pogovoriva.“

To je bil kratek pogovor z našim šefom. Tako kot sem vedel, takrat pred meseci na bližnjem ranču, da me bo zamenjal, tako sem sedaj vedel, da si je premislil. In si je res. Na svojem domu mi je pojasnil, da se je motil, da sta z Markom po tehtnem razmisleku sklenila, da njuno sodelovanje ne bo obrodilo sadov in da če želim, je lahko spet vse po starem.

„Tako pač je v poslovnem svetu. Če ostaneš še naprej odgovorni urednik, ti bom povišal plačo. Kar povej, za koliko.“

Takrat sem že razumel, da je poslovni svet resnično tak. Danes si, jutri te ni. Zato verjetno sam nikoli ne bom poslovnež. Čeravno sem sedaj prokurist ženinega popoldanskega s.p.

Povedal sem mu, da sem pripravljen ostati, čeravno sem imel kar nekaj vablјivih ponudb, da pa me okrog denarja čisto nič ne zanima.

Mislim, da mi je vseeno malce dvignil urno postavko, pa potem za nekaj odstotkov tako in tako vsem, ko je prišla kriza, plačo zmanjšal za nekaj let. Vendar je meni vedno bolj kot za denar šlo za odnose. Najin se je potem malo otoplil, takšen, kot je bil pred tem, ni bil nikoli več. Najbolj zato, ker mi tega, kar namerava z mano storiti, ni povedal na štiri oči in šele potem vsem drugim.

„Igor, tako se dela v poslovnem svetu,“ mi je dejal.

„Že mogoče, ampak midva sva posel sklenila s stiskom roke in ne za delovanje za hrbtom.“

To sem mu moral povedati.

Ne prej ne potem Marka nikoli nisem vprašal, zakaj se je odločil priti za direktorja in odgovornega urednika, niti zakaj se je odločil, da ponujenega in dogovorjenega ni sprejel. Zagotovo k njegovi odločitvi niti najmanj nisem prispeval. Niti enkrat samkrat nisem šefa prosil, naj se premisli, niti ene same slabe besede o Marku mu v tistem času nisem izrekel. Vem, da so bili nekateri, ki jim je Marko obljubljal kakšno boljše pozicijo, večjo veljavo, razočarani. A verjemite mi, z vsemi sem potem še skoraj desetletje sodeloval, kot da se ne bi nič zgodilo. Zame je bila to le izkušnja več. Če sem pred tem slepo verjel zapisanemu v časopisih in recimo stisku roke, sem postal le malce večji dvomljivec.

KRI NI VODA

Ko sem se odločal o nadaljnji poklicni poti, sem vedel, da kri ni voda. Ducat let pred tem me je poleti, ko sem se po dveh tednih nabiranja moči na morju vrnil v uredništvo, čakalo več stvari. Moj zlati stol spinalis, izdelan nalašč za boleče hrbtenice (Boleče! Ne upogljive!), je bil na drugem koncu pisarne. V kotu. Za mojo mizo, kjer sem v več kot trinajstih letih doživel marsikaj, je bil čisto običajni pisarniški stol. Pozabil sem, kdo me je takrat nadomeščal, očitno nekdo, ki mu moj prav posebni stol, tudi precej drag, ni „štimal“. Nekateri, ki so iz radovednosti sedli nanj, so ponavadi rekli, da sedenje na njem povzroča morsko bolezen. Kaj pa vem, zakaj je meni tako in mi še vedno „štima“. Mogoče zato, ker so me enkrat v zdravilišču Laško na okrevanju zaradi hudih bolečin v križu (pravilno, v ledvenem delu hrbtenice) prepričali, da je stol spinalis kot nalašč za hrbteničarje. Le navaditi se moraš nanj. Mogoče mi je bil pisan na kožo ali mojo zadnjico tudi zato, ker se še danes tako neizmerno rad gugam. Samo da je gugalnica dovolj visoka, da me zaradi preveč skrčenih nog lete ne bolijo, in da prenese težo okoli 70 kilogramov. Čisto nič me ni sram sesti vanjo in se gugati ali hojsati, kot rečemo pri nas. Navsezadnje mi je sedenje na tem zlatem stolu pomagalo. Nenehno gibanje, nenehno iskanje ravnotežja je mojemu precej poškodovanemu delu hrbtenice dobro delo. Verjetno sem se tudi zaradi načina sedenja na tem stolu rešil tvegane operacije. Spomnim se, da mi je ortoped opisoval moje poškodbe precej črno, tudi v smislu, da bom vse težje hodil. To je bilo v času, ko sem še menil, da bom uspel v nogometnem svetu. Vesel sem, da se je motil, kajti brez operativnega posega, z dokazljivo degeneriranimi vretenci, sem se toliko natretniral, da sem sposoben teči tudi do 1.600 km letno in več kot 100 km v enem kosu.

Počasi sem pregledal pošto. Počasi? Resnici na ljubo verjetno ne počasi. Znan sem namreč po tem, da vse delam hitro, prehitro. Kar pomeni, da se po opravljenem delu ponavadi kar precej utrudim. A še zdržim. Zaenkrat. Navihani, tudi navihanke, me včasih, ko rečem, da sem pač tak, da vse delam hitro, pogledajo izpod čela, s skrivnostnim pogledom, da takoj vem, kaj me bodo vprašali.

„Tudi tisto na hitro opraviš?“

„Seveda ne, za tisto si pa zagotovo vzamem minutko ali dve več časa!“

So pa tudi taki in take, kot je moja mama, ki me občasno zaprosi za kakšno opravilo, ki mu ni več kos. Recimo pripeti, tja nekam pod strop, na novo oprane in dišeče zavese.

„Saj se mi bo v glavi zvrtilo od tvoje hitrosti. Še sama se utrudim, ko te gledam, kako hitiš.“

Kaj čem, verjetno sta me z atom delala in naredila bolj na hitro. Ne vem, če mi je hitrost vedno pomagala. Pri velikem nogometu, ki sem mu bil zvest skoraj do Abrahama, se mi je zdelo, da niti nisem tako hiter, čeravno sem veljal v klubu za tistega, ki se ne more ponašati z ne vem kakšno tehniko, ampak hitrosti in borbenosti, so rekli, mi pa ne manjka. Ne borbenost in ne hitrost mi nista čisto nič pomagala, ko je enkrat mimo mene švignil Primož Gliha. Tega pa sta ata in mama verjetno še bolj na hitro naredila.

Kje sem že bil? Aja, pri pregledovanju pošte. Eno pismo je bilo še posebej zanimivo. Tudi zato sem zapisal, da kri ni voda. Spodaj podpisani Matjaž Lavrič se je začelo pismo in nadaljevalo z besedami, ki so nakazovale na njegovo pripravljeno delati na naši televiziji. Veliko podobnih prošenj

je prišlo. Mislim, da sem vsem odgovoril in se z mnogimi tudi srečal. Nekateri so ostali do mojega odhoda in naprej, drugi so bili le kratek čas, ko so spoznali, da to ni to, kar so mislili, da je, spet tretjim se je ponudilo kaj boljšega, nekatere sodelavke so rojevale in saj veste, otrok je le otrok. Tako kot je kri le kri. Ni voda. Spet drugi so se hitro naveličali, ko sem jih vzel s sabo na spremljanje večurnih sej kakšnega od zasavskih občinskih svetov. Verjamem, da nekateri niso prav nič razumeli. Pri sejah je tako, da od ene same nič ne odneseš. Nikogar ne poznaš, ne poznaš ozadja, še manj teme, o katerih teče beseda. Ko si na posameznih sejah občinskega sveta večkrat zapored, potem se ti že malo dozdeva, da veš, o čem govorijo oziroma razpravljajo. Ampak mislil sem, da če „novinci“ zdržijo eno sejo in so voljni oditi tudi na drugo, da iz njih še nekaj bo. Je pa res, da ni nihče ravno rad hodil na seje. Lahko si mislite, če je trajala tri ure ali več, kako težko je pripraviti nek gledalcem dovolj razumni televizijski prispevek, ki naj ne bi bil daljši od dveh ali treh minut. Zadeti bistvo ni vedno lahko. Pravzaprav je težko in to zmorejo le najboljši. Zame je bilo pri tem pomembno tudi, da so bila poročila s posameznih sej kar najbolj nepristranska. Torej, če je bila v poročilu posneta izjava vladajoče občinske ekipe, je bilo prav, da je besedo dobil tudi kdo od opozicije. Denar, ki so nam ga posamezne občine pogodbeno nakazovale tudi za spremljanje in poročanje s sej občinskih svetov, ni pomenil, da je na voljo le za spremljanje županove ekipe. Za razliko od mnogih drugih lokalnih medijev, ki dopustijo, da jih občine „kupijo“, smo v mojem času urednikovanja na ETV vedno poskrbeli, da se je slišal tudi glas opozicije. Navsezadnje je proračunski denar, ki smo ga prejeli tudi mi, denar vseh občanov, ne le tistih, ki so dali svoj glas za županovo ekipo. Zaradi takšnega poročanja, zame edino poštenega in demokratičnega, smo imeli pogosto nižje letne pogodbe kot kakšen primer-

ljiv lokalni medij. Za nameček pa ima televizija mnogo več stroškov pri produkciji programa kot kakšen spletni portal, radio ali časopis.

Matjaž Lavrič je mlajši sin moje polsestre Brigite. Do svoje polnoletnosti sploh nisem vedel, da je moj pokojni oče uspel skorajda istočasno del sebe dati dvema ženskama. Eni, moji mami v Hrastniku, drugi, Matjaževi stari mami v rodnem Kisovcu. Stara je toliko kot moj starejši brat Dušan, ki ga sam še vedno kličem Duško. Le nekaj mesecev je starejša od njega. Sicer pa je na svet prišla dva meseca prezgodaj, v sedmem mesecu. Precej nevarno za takrat. A se je vse srečno izteklo. Pozneje, ko sem že vedel, kdo je moja sestra (sprva sem mislil, da je bratovo dekle, ko sta kdaj skupaj tičala), sem poskušal od staršev izvedeti, kako to, da mi nista povedala, da imam sestro, da imava sestro. Ne morem reči, da sem dobil zadovoljiv odgovor. Dregal pa tudi nisem. Zato pa sem se kar nekaj let pripravljaj, pa načrtoval, kako naj z njo stopim v kontakt. Neroden, kot sem, sem jo celo na ulicah po Zagorju, kjer je pred leti živela, pogosto prezrl, da me je Mojca pogosto dregnila s komolcem, češ, mimo sestre si šel. Uf! Vedno sem se obrnil, če je še čas, da jo pozdravim, kaj rečem. Ponavadi je bilo tako, da je tudi Brigita pogledala nazaj in sva si prikimala. To je bilo tudi vse. Očitno sva bila oba v zadregi. Vseeno pa sem ji svoje knjige, ko so se začele rojevati, in vabila na predstavitev le-teh vedno pošiljal. Tudi prišla je kdaj, da sem jo lahko v množici drugih skrivaj opazoval, ocenjeval in si vsakokrat rekel, da čeravno sva tudi z bratom očetu podobna, je njegova prava kopija ravno Brigita. Kasneje sem ugotovil, da sta taka tudi njena dva sinova, Dejan in Matjaž.

Takoj (saj sem vam rekel, da sem hiter) sem Matjaža poklical na številko, ki jo je dopisal. Vmes so se mi po glavi podila vprašanja, le kaj si misli o meni, da ga kličem tako pozno. Saj

ni mogel vedeti, da sem bil na dopustu. Pismo je namreč prispelo prvi dan po mojem odhodu na dopust. Ne vem, kaj si je mislil, vem, da se je hitro oglasil. Dogovorila sva se za kavico v izlaškem baru Maln, ki je v lasti Petra Brečka, popotnika, ki je za našo televizijo posnel deset odličnih reportaž o svojem popotovanju po Indiji.

Ob sva bila v zadregi. Takrat je njegova družina že živela na Izlakah, tako kot moja. Seveda smo se občasno srečali, si rekli par vljudnostnih fraz in šli naprej vsak svojo pot. Sam pa sem po vsakem takem bežnem srečanju delal načrte, kako bo, ko se bomo srečali naslednjič. Koliko si imamo povedati. Saj, kakšno pesem Brigiti v čast sem že napisal, ampak po mojem niti ne ve, katera je njena. To pa je bilo tudi vse. Jaz bi pa tako rad govoril z njo, jo spraševal in spraševal o njenem otroštvu, mladosti, o tem, ali kdaj pomisli name, na mojega brata, pokojnega očeta...

Matjaž me je na prvem srečanju vikal.

„Matjaž, a veš kdo sem?“

„Seveda vem, od moje mami polbrat.“

„No, potem se ne bova vikala.“

Kolikor se spomnim, sem tako, kot je običajno, bolj kot ne jaz govoril. Kar naprej nekaj govorim. Verjetno me ima marsikdo poln kufer. Matjaž v tem ni ravno moje sorte. Vsaj takrat ni ravno veliko govoril. Kasneje, ko sva se dovolj dobro spoznala in si zaupala, se je tudi njemu razvezal jezik. Čeravno se mi zdi, da sem večkrat jaz tisti, ki melje in melje. Kakorkoli že, najini prvi kavi je sledilo tudi prvo snemanje. Vsakega od novih sodelavcev sem ponavadi, tako se reče, vrgel v vodo. Večinoma so vsi splavali. Tudi Matjaž. Snemanje je opravil s svojo kamero.

Ali ni imela vgrajenega stabilizatorja slike ali tega takrat še ni znal nastaviti ali pa je imel pri snemanju tremo, ne vem, ampak njegovi prvi posnetki so bili tresoči, kot bi stal na napeti vrvi in se pomikal po njej z ene na drugo stran. Vsi naslednji z našo kamero in z vgrajenim stabilizatorjem slike so bili boljši. Verjetno pa ga je počasi zapustila tudi trema. Navsezadnje je delo na televiziji, ki je namenjeno javnosti, odgovorna reč. Najprej je postal naš snemalec, občasno še novinar, kasneje tehnik v studiu, mentor drugim (pravijo, da najboljši) in nazadnje odličen montažer. Ves čas pa eden tistih, s katerim sem preživel največ sobotnih in nadurnih snemanj na terenu. Na vožnjah sem ter tja in na pohodih, ko sva snemala reportaže, sva imela dovolj časa, da sva se spoznala, da sva začutila, da kri res ni voda. Kmalu zatem - Brigita pravi, da je krivec Matjaž, ki si je to neizmerno želel - sem se zblížal tudi z Brigito, njenim prvim sinom Dejanom in njenim možem Dragom. Z njim sva kasneje, ko sva bila oba z Matjažem na samostojni poti, posnela tudi zanimivo življenjsko zgodbo, ki jo najdete pod enotnim naslovom Sledi korakov. Tako je tudi naslovljen moj prvi roman.

Tisto prej je bilo za uvod v poglavje *Kri ni voda*. Dolg je bil. Osrednji del in zaključek bosta krajša. No, ne ravno, a tisti, ki me poznate, tako veste, da sem malo čudaški, samosvoj, trmast, nevodljiv, a tudi empatičen. Na slednje sem najbolj ponosen.

„Si resno mislil?“

„Sem, šef.“

„Mi poveš, zakaj si se tako odločil?“

„Na prvem mestu zaradi zdravja.“

Res me je načenjalo. Delo mi je kratilo mirni spanec. Le nekaj ur, tja do druge zjutraj, iz dneva v dan - bilo ga je občutno premalo. Dela odgovornega urednika nikomur ne priporočam, da ga opravlja dlje kot mandat ali dva. Tako bi moralo biti tudi povsod drugje. V politiki, recimo na predsedniškem mestu strank, med poslanci, med župani. Tako bi moralo biti v celotnem javnem sektorju na vodstvenih funkcijah. Dva mandata in adijo. Oziroma počitek en mandat in potem mogoče vrnitev. Sam sem bil tri mandate in bil na začetku četrtega. Predolgo. Izpel sem se. Utrudil. Ker nisem polovičkar, sem, kot so rekli - crkaval na nogometnih igriščih, crkaval na humanitarnih maratonih, ki se jim posvečam v zadnjih letih in crkaval pri urednikovanju, delu na televiziji. Zadnja leta sem zaradi vseh obremenitev, nenehne vpetosti v delo, v iskanju denarja za normalno delovanje televizije, zaradi vse pogostejših sporov s šefom, s politiko in zaradi vsega, kar sodi k uredniškemu delu, spal le največ štiri ure na noč. Podnevi pa tako in tako nisem nikoli zatislil očesa. Ni v moji navadi. Malo tudi zato, ker mi je spanje izguba časa. Vedel sem, čutil sem, da moje telo stavka. Še vedno nisem pravi. Imel sem občutek, da mi tudi duh uhaja. Vem, vem, ni bilo tako hudo, a tako sem čutil. Nekaj malega sem šefu že kdaj prej želel povedati. Da ne gre več. Tudi, ko me je občasno kritiziral, sem mu dejal, da naj me da stran. Pravzaprav bi to lahko storil kadarkoli. To sem vedel. On me je zaposlil, on mi je ponudil to odgovorno mesto, on me lahko razreši. Tako preprosto je to. Vem, da sem ga razjezil, ko sem mu v obraz kdaj rekel, da če ni zadovoljen z mano, da se lahko dogovoriva za konec zgodbe. Verjetno sem se mu zdel preponosen in da ne sprejemam njegovih kritik. Pa ni bilo tako, v določenih dnevih sem si res želel, da se vse skupaj konča.

„Vem, da si bil cel tu, a da je tako hudo, pa nisem vedel.“

Seveda ni. Naš šef je drugačen. On je stvaritelj podjetja, to je njegova last in zna nekaj, česar sam ne znam. Zna se odklopiti. Ko je doma. Jaz tega ne znan, nisem znal. Zato je on tako uspešen, zato ima on eno uspešnejših podjetij, veliko občinskih in gospodarsko obarvanih nagrad, zato ima on več pod palcem kot jaz. Ampak, za razliko od mnogih, mu jaz resnično slednjega nisem zavidal. Nikoli. Le to, da je znal doma odklopiti. To sem mu zavidal. Denarja nikoli. Denar prinaša skrbi. Zame je pomembno le, da ga je dovolj za sproti. Veste, naš šef ni bil nikoli tajkun. Ne tak, kot nekateri od tistih, ki so izropali fabrike in šli drugam, kjer so spet ropali. Zase. Za druge jim ni bilo mar. Le redke so ujeli, hoteli ujeti. Par jih sedi v zaporu, drugi mogoče doma trepetajo, da bodo mogoče nekoč tudi sami pristali med zaporniki. Vsaj upam, da malo trepetajo in kdaj pomislijo na to, kar so hudega storili vsem tistim, ki niso bili nič krivi. Seveda je moral biti tudi naš šef močan lisjak, da je preživel, da je zmagoval. Tudi kdaj kaj ni dal, ko ni bilo nujno treba dati. Ni dal plače? Ne. Te v vsej njegovi poslovni karieri, obrtništvu in podjetništvu niso nikoli zamujale. Omenil sem njegove nagrade. No, na dve sem tudi sam ponosen. Obe sta občinski, ena za moje delovanje na področju kulture, ki se imenuje Grumovo priznanje, druga pa je za moje druge dejavnosti in se srebrno lesketa. Reče se ji Srebrna plaketa občine Zagorje ob Savi.

Malo sva še sedela in klepetala. Ugotovila sva, da televizija bolj kot ne životari. Le z njegovo pomočjo, finančno injekcijo je bilo dovolj za sproti. Pa tudi to ni pokrilo povsem naše izgube. Za enega je bilo denarja premalo. Eden bi tako in tako moral slej ko prej oditi, če bi se opisano stanje vlekel iz meseca v mesec. Rajši jaz. Tudi, ker so se začeli politični pritiski. Nanj in name.

„Pa še nekaj je. Čeprav imam vašega sina čisto rad, ne greva skupaj.“

Več nisem hotel o tem z njimi razpredati. Ker kri ni voda. Razumel je in uredil, da sem odšel lepo. S stiskom roke. Tako kot sem s stiskom roke prišel. Nobenega očeta ne smeš nikoli pripraviti ali prisiliti v to, da se odloči med sinom, svojo krvjo in nekom, ki ni del tvoje krvi. Tako preprosto je to in življenjsko.

Meni je dal priložnost, ki je verjetno takrat kje drugje ne bi dobil. Sprejel sem jo, pošteno opravil svoje delo in odšel. Odšel sem tudi zaradi nekoga drugega, zaradi Janeza Janše, ki se je pravzaprav spremenil in se spreminja bistveno bolj, kot se recimo moj nekdanji šef. Čeravno zase rad reče, da ima zvečer neko misel, zjutraj, ko razmisli, pa drugo. Zakaj tako? Pravi, da zato, ker je danes bolj pameten, kot je bil včeraj. Zanimivo, da se je meni to njegovo pravilo zdelo povsem na mestu, dokler mu ni enkrat moj televizijski gost dr. Damir Črnčec, ko sva sedela po intervjuju v šefovi pisarni, rekel, da potem že nima pravih mnenj. Sicer jih ne bi tako lahkotno spreminjal. Kdo ve, mogoče ima Damir prav. Ali pa tudi ne. Tudi sam pogosto spreminjam mnenje. Z leti vse bolj. Zdaj se že pustim prepričati, da nimam nujno prav. Da imajo svoj prav tudi drugi okrog mene.

Pravzaprav sem srečen in hvaležen tudi Janši, da je bil delček v mozaiku moje odločitve, da sem odšel. Če bi vztrajal na tem delovnem mestu še kakšno leto, bi se zlomil. Psihično in telesno.

Ob svojem odhodu s televizije sem vedel, kaj me čaka. Drugi, s katerimi sem se v tistih prvih dneh srečal, so tudi vedeli. Tako se jim je zdelo.

„A zdaj bova pa skupaj?“ me je vprašal prijatelj, takratni poslanec SMC Marjan Dolinšek. Dolga leta sva skupaj sedela na

sestankih Zasavskega združenja veteranov vojne za Slovenijo. On je bil dva mandata naš predsednik, jaz član predsedstva. Posnela sva tudi nekaj intervjujev o osamosvojitveni vojni v Zasavju. Marjan je bil namreč v času vojne s svojo enoto na Kumu. Tudi takrat, ko je JLA raketirala oddajnik in ranila nekaj naših vojakov. Eden je nekaj let kasneje zaradi posledic poškodb, ki jih je dobil ob napadu, umrl. Vesel sem, da je bil on pobudnik državnega praznika dneva suverenosti, ki nas opominja na dan, ko je še zadnji vojak JLA zapustil naša slovenska tla. Seveda se, kar se politike tiče, v marsičem nisva strinjala, a vedno so bili najini pogovori ob kavi, in so še, zanimivi in v duhu medsebojnega razumevanja. Sodim med tiste, ki menimo, da se morajo tisti, ki niso ravno na isti valovni dolžini čisto v vsaki stvari, še toliko bolj in večkrat pogovarjati ter izmenjavati svoje poglede. Kje pa piše, da imam ravno jaz prav - ali obratno?

„Res je, Marjan, skupaj bova na zavodu za zaposlovanje,“ sem mu smeje odgovoril.

Že takrat sem bil namreč prepričan, da SMC v drugo ne bo dosegla tako dobrega volilnega rezultata kot na prvih volitvah, ko je bil njihov predsednik domala označen za drugega Drnovška. Ker Janeza Drnovška nisem cenil, seveda moj glas tudi Miru Cerarju ni šel. Kot da bi preslišal moj odgovor je še malo vrtal:

„Kaj, a ne boš kandidiral za poslanca, a nisi zato zapustil ETV?“

„Kje pa, Marjan. Ni je stranke, ki bi me spravila na svojo listo!“

Marjanu je verjetno prišlo na uho, mogoče sem mu celo sam to kdaj ob kavi omenil, da so me resda leto nazaj pred odhodom s televizije nekatere stranke vabile, da zanje kandidiram na par-

lamentarnih volitvah. Najbolj resno v Janševi SDS. Zdaj je res Janševa, nekoč, ko je bil njen predsednik France Tomšič in za njim dr. Jože Pučnik, je bila to naša stranka, ne Tomšičeva ali Pučnikova. Tako sta tudi delovala v politiki. Janez Janša drugače. Stranko si je sprivatiziral, kot da bi bila njegova lastnina. A pustimo to. Vabilo je bilo precej resno. Najprej je prišlo prek šefa, ki je bil takrat predsednik lokalnega odbora SDS in je imel kar precej težav pri iskanju ustreznega kandidata. To so opazili tudi v Ljubljani in mu predlagali, da bi bil jaz primeren. Mislim, da je vedel moj odgovor, zato ga ni želel slišati kar takoj.

„Premisli kakšen teden, pa se potem pogovoriva,“ mi je dejal, ko mi je povedal, kar so mu predlagali na sedežu stranke v Ljubljani. Če smo včasih rekli, da se brez Beograda nič ne zgodi, se nam vse bolj dogaja, da se tudi brez Ljubljane in posvečenih ne. V tej stranki je vse postalo scentralizirano. Kot nekoč v neki drugi stranki. Ampak, saj se je tako kar nekaj danes vidnih članov stranke pri njih kalilo, zato kakšno njihovo ravnanje ne čudi.

„Prav, pa naj bo,“ sem mu odgovoril, čeravno sem vedel, da ne bo čez teden dni nič drugače. Res ni bilo. Vseeno sem jih nekaj vprašal, kaj menijo o moji kandidaturi. *„Ne maži si rok! Ti si prepošten za politika,“* sta bila najpogostejša odgovora. Ravno zaradi takih dogovorov me je kakšen trenutek mikalo, da bi ponudbo sprejel ter pokazal in dokazal, da tudi pošteni ljudje lahko uspejo v politiki in si pri tem ne umažejo rok. Sam sem prepričan, da je nekaj takih vendarle v slovenski politiki, čeravno sem vse bolj prepričan, da zelo malo. Četudi so, so nekje na obrobju, neopazni in niso v prvih vrstah, kjer se bohotijo nekateri, za katere težko rečemo, da se s politiko niso okoristili.

„Trije razlogi so, zaradi česar ne bom kandidiral na listi SDS, tudi drugje ne. Ker nisem član...“

„Nič hudega, so rekli, da tebi ni treba biti član,“ me je prekinil. Tega sicer nisem verjel, ker kandidirati za SDS, kjer mora jo vsi poslanci podpisati pogodbo in se zavezati, da bodo ob morebitnem izstopu iz SDS poravnali ne vem kakšen dolg do njih, je malo lovska. Toliko pa vem, da nisem pomemben. Razen, kar je tudi mogoče verjeti in predvidevati, da so vedeli, da nihče iz Zagorja še ni bil izvoljen za poslanca. Nihče iz SDS, se razume. Sicer pa ima Zagorje vedno kakšnega poslanca, predsednika vlade in celo predsednika republike.

„Povedal sem vam le en razlog. Drugi je ta, da ne mislim zapustiti novinarskega dela. Zapustiti svobode. Tretji, da se v zadnjih letih vse manj strinjam z vodenjem stranke SDS in da komaj čakam, da Janez Janša mesto predsednika prepusti nekomu drugemu,“ sem mu odgovoril. Hkrati pa sem vedel in vem, da se to še dolgo ne bo zgodilo. Čeravno sem pred dobrim letom, ko je SDS najela zame sporni kredit v BIH v Republiki Srbski, nekemu, za katerega menim, da bi stranko lahko vodil, dejal, da naj gre še z nekom v Janševo pisarno in naj ga ročno odneseta ven iz nje, če je že sam ob takem škandalu noče zapustiti. Žal mi ni prisluhnil, le smeška mi je v odgovoru pripel.

Mislim, da me je šef razumel, ker vame ni več dregal. Kasneje me je poklicala še Alenka Jeraj, pa sem ji povedal podobno. Tako kot Alenki Forte, Andreju Širclju, Romani Tomc in Mitji Vozlju, ki mi je celo ponujal, da naj prevzamem lokalni odbor SDS.

„A jaz, nečlan, naj bi zamenjal svojega televizijskega šefa? To pa ne gre, Mitja. V stranko ne mislim. Poleg tega se tako ne dela. Če ga že menjate, če Janša ni več zadovoljen z njim, to storite tako, kot se za tako vnetega člana stranke spodobi.“

Vedel sem, da je naš šef že dolgo malce moteč. Kajti bil je edini, ki je Janši na sejah sveta stranke občasno kaj kritičnega

povedal na njegov račun. Kar slednjemu očitno ni bilo vedno všeč. Recimo, da naj malo manj tvita. Tako kot vsem, ki niso ravno demokrati, tudi Janši kritike niso najbolj mile. To sem mu tudi enkrat omenil, ko mi je po neki seji sveta SDS v svoji pisarni zaupal, kaj je Janši očital ali predlagal. Sicer pa, le kdo ima rad kritiko.

O tem smo pred eno mojih zadnjih oddaj na televiziji, ko sem gostil takratnega poslanca SDS Andreja Širclja, ob kavi, spodaj v našem baru tudi govorili. Mislim, da se je šef takrat že sprijaznil, da je čas, da mesto predsednika lokalnega odbora prepusti drugemu. Še celo sam si ga je izbral. Romana, ki je bil nekoč v partiji in je v času samostojnosti Slovenije zamenjal kar nekaj strank. To je vse bolj tudi značilnost zdajšnje SDS, ki ima največ povedati čez komunizem, komuniste, pa jih ima v svojih vrstah kar nekaj. Nekdanjih.

V spominu mi je ostalo nekaj dogodkov, povezanih s takratnim našim snemalcem Romanom. Ko mi je v pisarni, ko sva urejala dokumentacijo za zasavski del Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve (VSO), povedal, da mu je šef ponudil honorarno delo na njegovi kmetiji, nekakšno spravilo lesa, sem mu rekel, da je njegovim letom primerneje, da se priučiti dela na naši televiziji kot pa dela v gozdu. Sprejel je mojo ponudbo in postal snemalec in se priučil tudi dela v studiu. Bil je eden najbolj vestnih sodelavcev, kar sem jih imel. Ko on nekaj reče, to tudi stori.

Ko sem svojo pisarno, predale in omare delno spraznil, imel sem kar nekaj osebnih stvari, sem v času odpovednega roka, ko sem izkoristil del dopusta (pustil sem ga več kot 40 dni), na mobilniku opazil neodgovorjeni klic. Na telefonu so bile izpisale številke uredništva, torej telefona iz moje pisarne. Vrnil sem klic. Na drugi strani se je oglasil Roman:

„Kaj pa delaš v moji pisarni?“ sem se pošalil.

„Nič,“ se je slišal presenetljivo hladen odgovor.

„Kako nič, ko pa si me klical.“

„Mogoče sem po pomoti pritisnil na tipko, ko sem prestavljal telefon,“ mi je odgovoril in vedel sem, da bi rad pogovor zaključil. Kaj je delal v moji pisarni, pa mi tudi ni bilo jasno. V njej je bilo namreč še kar nekaj mojih reči. Le stol spinalis je šel z mano, pravzaprav mi je direktor televizije rekel, da ga lahko vzamem, saj sem si ga tako sam priskrbel. To je bilo res. Ni bil kupljen na stroške televizije. Tako kot dve kameri, dva računalnika in še kaj.

Dan kasneje me je poklicala Anja, ki je po mojem odhodu postala redaktorica, odgovorna urednica pa ne, ker mi je povedala, da ima rajši, da to delo opravlja kdo drug. Je manj odgovorno. Precej dobro jo razumem. Vem, kaj pomeni biti odgovoren za vse. To te izčrpa, izmozga.

„Igor, oglasi se v svoji pisarni, ki je sedaj pisarna SDS, v njej bo imel prostore Roman. Na enem kupu na mizi boš našel še nekaj svojih stvari. No, mogoče je še kaj tvojega.“

Aha, zato je bil Roman v moji pisarni. Začuden, da mi tega ni sam povedal in malce tudi razočaran, da s praznitvijo moje dolgoletne pisarne niso mogli počakati teden ali dva, kolikor je še bilo do konca mojega dvomesečnega odpovednega roka, sem pogovor zaključil. V tistem času, pravzaprav že v prvem tednu mojega dvomesečnega odpovednega roka, sem opazil, da mi nič več ne pošiljajo tedenskega seznama snemanj v studiu in na terenu. Ostal sem tudi brez svojega službenega elektronskega naslova. Kot so mi povedali, seznama niso pošiljali zato, ker sem zapuščal ETV. V službeni elektronski naslov na

svoje ime, oba, tako uredniškega kot svojega, sem lahko vsa leta spremljal tudi od doma, pa tudi nisem imel več vpogleda. Geslo mi je tehnik iz EVJ dal šele čez dobrega pol leta, ko sem ga ob nekem srečanju vprašal, kako to da ne prejemam več pošte na nekdanji svoj neslužbeni mail. Še isto uro mi je vse uredil in čakal me je pregled več kot tisoč elektronskih pisem. Zanimivo branje. Zgodba mojega sodelovanja z ETV pa se je tako tudi zaključila. Čeprav, kar se mene tiče, bi lahko od prve do zadnje oddaje, ki sem jih posnel v času po odhodu z ETV, kadarkoli in vedno brezplačno predvajali.

Z Romanom naju na nek način veže še ena zanimiva zgodba. Pred volitvami novega zasavskega vodstva Združenja veteranov vojne za Slovenijo smo se dogovorili, kdo naj bi bil kandidat za predsednika in kdo vse kandidati za predsedstvo. Roman, ki je pred tem vodil že tudi rudniški sindikat in je bil kot upokojenec željan dela, je bil primerna izbira. Obljubil sem mu, da mu bom pomagal po svojih močeh. Predvsem na medijskem področju z organizacijo pogovornih večerov. To se je tudi zgodilo. V enem letu smo na pogovornih večerih, ko se je vedno zbralo več kot petdeset obiskovalcev, gostili pomembne akterje iz časa osamosvojitvene vojne Zorana Dernovška- Raketko in Antona Krkoviča, pa Slavka Kmetiča, Gašperja Blažiča in Aleša Hojsa, predsednika združenja in nekdanjega obrambnega ministra. Ampak bolj kot okrogle mize so bile zanimive volitve pred tem. Predsedujoči Slavko Kmetič je prebral kandidate za predsednika in predsedstvo. Ker nas je bilo na volilnem zboru okrog petdeset, sem predlagal, da bi predsedstvo dopolnili še z dvema, ki želita aktivno sodelovati. Preden se je odprla razprava, jo je Slavko zaključil z besedami, da so bili v Ljubljani predhodno seznanjeni s kandidatno listo in z njo tudi soglašali. Zato ne more biti širitve liste z novimi imeni. Nepreverjenimi. To me je močno ujezilo. Nihče mi ni povedal, da se bo na sedežu neke stran-

ke ali združenja odločalo o mojem imenu, ali sem ali nisem primeren, da sem ali nisem dovolj „usposobljen“ za vodstvo neke pokrajinske veteranske organizacije. Niti nisem vedel, da je on ali Roman seznam kamorkoli pošiljal v predogled in potrditev. Če bi to vedel, zagotovo ne bi kandidiral. Ne, ker bi bilo moje ime kot veterana vojne za Slovenijo ali urednika kako drugače umazano. Zato ne, ker se mi to ne zdi prav.

„To je povsem nedemokratično. Nikoli nisem in ne bom dopuščal, da se o meni dela „preverka“, ti časi so minili. Minili so časi, kdo je moralno politično primeren, kdo ni. A sedaj bo pa nek politik odločal, kdo med nami je primeren in kdo ni. Koga med nami pa on sploh pozna? A ni dovolj, da se mi poznamo in si zaupamo mi?“

„Tako pač je, ker se bojimo vrinjencev, zato vsakega preverimo,“ mi je odgovoril Slavko.

Večina se je potem odločila, da potrdi „preverjeno“ in zaprto kandidatno listo. Kar me je najbolj jezilo in razočaralo, je bilo to, da to večine v dvorani sploh ni motilo ali se jim ni zdelo nič neobičajnega. Zame pa je bil to še en dokaz, da ne pravi demokrati, ampak le navidezni demokrati, vodijo stranke in sebi podrejene organizacije, kot je VSO, na podoben način, kot je to nekoč delala partija. Enkrat v partiji, vedno v partiji. To sem nekje slišal, pa mi je ušlo iz spomina, kdo je to izrekel. A še kako drži.

S tistega ustanovnega zbora se spomnim še druženja ob okusni hrani v sejni sobi, kjer je bila tudi steklena omara s knjigami.

„Kaj pa dela ta izdajalka v vitrini,“ se je pridušal nekdo od prisotnih, ki ga ne bom imenoval. Bil pa je dolga leta član Zveze komunistov Slovenije, dandanes pa največji kritik komunizma. Tako kot mnogi drugi v njegovi stranki.

„Veš, kaj, nekdanja evropska poslanka in podpredsednica SDS Romana Jordan pa že ni nobena izdajalka. Le nekdo, ki se je nekoliko oddaljil od stranke, kot mnogi drugi doslej,“ sem poskušal pojasniti dvema ali trem, ki jih je motila njena knjiga, ki jo je od nje kupil šef. Naštel sem jim še nekaj imen, ki so stranki pomahali v slovo. Tudi sam pred mnogimi leti. Takšen odnos do nekdanjih vidnih članov stranke, ki so jih nekateri še včeraj kovali v zvezde! Ko pa jih je Janez Janša dal na stranski tir, ali so se od stranke oddaljili ali odšli sami, bi jih pa kar izbrisali iz obličja zemlje. Sam sem se pa takrat prav dobro spomnil, kako so se nekateri, ki so imeli sedaj toliko proti njej, slinili okrog nje, ko je bila kakšno leto pred tem na odprtju elektrarne na lesne sekance, na še eni novi dejavnosti lastnika medija, kjer sem preživel najbolj pester del svojega življenja. Podobno osovražena je bila kar naenkrat tudi še ena nekdanja podpredsednica SDS - Sonja Ramšak, ko je zapustila strankine vrste. Že po odhodu s televizije, ko sem s kolegom za nekatere televizije in spletne portale začel snemati avtorske oddaje, sem gostil tudi njo. Pojasnila je, zakaj je stranko zapustila in povedala še nekaj besed, ki so bile tudi zame in še za marsikoga pravo presenečenje. Sploh, če se spomnimo na tisti čas, ko je na državnozborskih volitvah zmagal Zoran Janković in mu ni uspelo sestaviti vlade. To je bilo v času, ko je prvak SDS Janša o Jankoviču izrekel tudi marsikatero zelo izključujočo ali neprimerno kritiko. Pa poglejmo, kaj mi je v televizijski oddaji pred časom o tem povedala Ramšakova: „Jaz vem, da je Zoran Janković, ko ni ni uspel sestaviti vlade povabil SDS na pogovore. Dejansko nam je ponujal vse. Želel je vlado SDS in Pozitivne Slovenije. Vi samo povejte, kaj želite, je dejal. Jaz sem bila na vseh pogovorih. Če kdo to danes zanika, laže. Ti pogovori so potekali. Janković nam je ponujal celo mandatarstvo. Povedal je, da bo on ostal župan Ljubljane in da naj povemo, kaj želimo in se bomo zmenili. Takrat SDS te ponudbe ni sprejela. Menim, da je bila to modra odločitev, glede na to, kaj vse se dogaja okrog Jankoviča.“

Vas zanima, kakšen je bil Janšev odziv? Pričakovan. Da gre za laž.

Vrnimo se nazaj k mojemu odhodu oziroma k dogodkom v tistih zadnjih dneh mojega dela na televiziji. Poslanec Andrej Šircelj, ki sem ga gostil v pogovorni oddaji, je seveda že slišal, da sem dal SDS in Janši košarico, ko se nisem odločil sprejeti kandidature za poslanca, pa tudi za nekaj drugih zamer, ki jih je do mene v tistem času že gojil Janša (recimo zadeva okrog oddaje z Ivanom Mamićem, a o tem malo kasneje). Zdi se mi, da me je želel potolažiti.

„Veš, naš šef je tak kot morsko valovanje. So meseci, ko je na tega ali onega jezen in z njim ne komunicira, potem se ohladi in je spet vse po starem.“

„In kaj ima to z mano? Briga mene, kako sem zapisan pri njem ali katerem drugem politiku. A sedaj naj čakam, da se me usmili? Malo morgen. Vidim, da ne poznate dobro naše knapovske krvi.“

Mimogrede, takrat so mi tudi nekateri poslanci SDS, ki so prihajali na našo televizijo, potrdili, da ima njihov šef pogosto topel hladen odnos. Enkrat do Jožeta, Francija, drugič do Vinka ali koga tretjega. Zaradi takšnega odnosa do svojih strankarskih kolegov ne čudi, da so Ivo Hvalica, Miha Brejc, Sonja Ramšak, Dragotin Mate, Vera Ban, Gregor Virant, Damir Črnčec, ki je celo vodil Odbor 2014, ki je pomagal Janšo spraviti iz zavora, pa Žiga Turk, Romana Jordan, Zofija Mazej Kukovič, Franc Pukšič, Branko Kelemina, Erik Modic in mnogi drugi stranki pomahali v slovo ali se od nje oddaljili. Še besedo ali dve o „preverki“. V času prve Janševe vlade sem s snemalcem snemal vsakoletno dogajanje na Čemšeniški planini, ob spominu na ustanovitev partizanske čete. Na slovesnost je prišel tudi nekdanji predsednik Slovenije Milan

Kučan. Pristopil sem do njega in ga vprašal, če bi za našo televizijo po slovesnosti dal izjavo.

„Sem Igor Gošte, urednik televizije ETV. Bi nam dali izjavo po slovesnosti?“

„Seveda, samo, da niste Jože Možina z nacionalke,“ mi je z nasmeškom odgovoril. V tistem času je bil direktor TV Slovenije Jože Možina, ki mu očitno ni bil ravno pri srcu. V pogovor se je vključil s šaljivim odgovorom tudi predsednik lokalnih borcev in njegov dolgoletni politični sopotnik, ki je rekel nekaj v smislu, da sem tudi jaz „muhca“, torej iz podobnega testa.

Z Milanom Kučanom sva posnela kratko izjavo o dogodku. Po snemanju sem ga vprašal, ali bi k nam prišel na daljši intervju.

„Na moj urad nekdanjega predsednika pošljite povabilo, pa se bomo dogovorili,“ mi je dejal.

Naslednji dan sem to storil. Po dveh tednih mi je zazvonil telefon.

„Ja, prosim, Igor Gošte pri telefonu.“

„Kličem iz pisarne Milana Kučana. Očitno sem zavrtela napačno številko. Mar nisem dobila gospoda Miloša?“

Takoj mi je bilo jasno, tudi po zadregi na drugi strani, da se želi nekdanji predsednik malce pozanimati o meni.

„Imate mogoče vi njegovo številko?“

„Seveda jo imam,“ sem ji dejal z nasmeškom in počasi listal po zvezku s telefonskimi številkami. Vmes sem ji povedal,

da me je verjetno klicala zaradi mojega povabila za intervju. Pritrdila je. No, številko sem še kar nekaj časa iskal, ker sem res užival v njeni zadregi. Ne vem, zakaj do intervjuja potem ni prišlo. S Kučanom sva se ponovno srečala naslednje leto, ko je namesto Danila Türka govoril na slovesnosti Veteranov vojne za Slovenijo. V spomin na raketiranje oddajnika. Za slavnostnega govornika je bil predviden takratni predsednik Danilo Türk, a se je v zadnjem trenutku odločil, da bo rajši sprejel povabilo za ogled reprezentančne tekme svetovnega nogometnega prvenstva v Južnoafriški republiki. Spet sem s Kučanom posnel kratko izjavo. Spomnil se me je in mi na vprašanje, zakaj ni prišel na intervju, dejal, da ne ve čisto točno in da naj mu povabilo pošljem še enkrat. Sem. A do intervjuja, ki si ga tako želim - uf, kaj vse bi ga vprašal - ni prišlo.

Vrnimo se nazaj k Marjanu Dolinšku. Pogovor sva nadaljevala o politiki. Verjel mi je, da ne bom kandidiral, zagotovo mi ni, da bova oba pristala med iskalci zaposlitve. Na volitvah mu je potem res le malo glasov zmanjkalo, da se to ne bi zgodilo. A se je in tudi sam je pristal med nezaposlenimi. Tako kot jaz. In tako kot nekaj let nazaj, ko se je zgodba v Termoelektrarni Trbovlje zaključila, tudi Janez Žlak.

Spomnim se, da sem ga takrat poklical po telefonu. Žal mi ga je bilo, zato ker je super „dec“, kot rečemo mi v Zasavju. Prve dneve je bil precej optimističen. Verjel je, da bo hitro našel delo.

„Poglej, Igor, tu v telefonu imam pet številk oseb, ki mi bodo zagotovo pomagale najti službo,“ mi je rekel.

Nisem vedel, kako naj mu kar najbolj previdno odgovorim, da mu ne vzamem vsega optimizma. Pa sem mu. Zakaj bi lagal ali sadil rožice.

„Po mojem boš lahko vesel, če se ti bo kdo od omenjenih sploh oglasil, ko bo na zaslону videl izpisano tvoje ime.“

Natančno tako se je zgodilo. Na srečo mu je po dolgih mesecih vendarle uspelo najti primerno službo. V šali rečem - delo zadnjega direktorja zasavskih rudnikov.

Takrat sem vedel in tudi, ko sem sam pristal na zavodu za zaposlovanje, sem vedel, da bo z mano podobno. Le da jaz nisem niti iskal službe pri svojih znancih. Mene se je usmilit kar sin Borut, ki je leto poprej postal samostojni podjetnik.

„Ne sekiraj se ati, te bom pa jaz zaposlil,“ je dejal že kmalu, ko sem šel s televizije. Tudi hčerini mož Toni Koban mi je bil pripravljen ponuditi priložnost. Odločil sem se za sinovo ponudbo. Pri njem sem bil zaposlen leto dni. Vedno mu bom hvaležen. Družina je pravzaprav tudi edina, ki ti ob težkih trenutkih stoji ob strani. Za druge si pozabljen. Še za koga od sorodnikov mnogi nočejo slišati, da ima mogoče kakšne težave, da je pred njim nejasna prihodnost. Verjetno v strahu, da morebiti ne bi koga med njimi zaprosil za kakšno pomoč. Vendar jaz nisem tak. Mene ne boste slišali jamrati. Saj ne rečem, da Mojci in Matjažu, ki sta mi bila v zadnjih dveh letih najbližje in sta slišala tudi kakšne moje bolj pesimistične misli, nisem kaj zaupal, tudi kakšne strahove, drugim pa zagotovo ne. Za Igorja, torej zame, je v naši ožji in širši družini tako in tako znano, da ga spremlja sreča in da se na koncu znajde. Seveda se. Saj mi drugega tudi ne preostane. Verjemite pa, da bi mnogo lažje shajal, če bi plaval s tokom ali lulal z vetrom, kot rečemo pri nas. Pa ne. Pogosto ne. Spet drugi, ki so me srečali, so dejali, da sem si zagotovo pred odhodom s televizije priskrbel službo na strankarski televiziji Nova 24tv. Tega niti v sanjah ne bi storil. Nekaj je delati pri lastniku, kot je bil moj šef, ki ve in razume, kaj je demokracija, ki zna pog-

ledati tudi čez plot na drugo stran, nekaj drugega pa je delati v mediju, ki dela tako, kot reče en drug šef, ki po mojem vse bolj pozablja, kaj demokracija sploh je. Verjetno tudi zaradi vsega hudega, kar so mu tudi po krivici storili. Celo moj večkratni televizijski gost, novinar Jože Možina, mi je ob neki priložnosti predlagal, naj grem na to televizijo in jo naredim gledljivo. Ne rečem, da mi ni godilo. Pa ni bil edini. S ponosom zapišem, da so vrsto pohval na moj račun izrekli tudi legendarni Lado Ambrožič, pa Igor Pirkovič, Franci Petrič, Boštjan M. Turk, Vili Kovačič, Jože Dežman, Janez Drnovšek, nekoč tudi Janez Janša in še kdo. Na njegov predlog res nisem mogel drugače odgovoriti kot s šalo. OK. Se bova pa šalila, sem si rekel.

„Veš, Jože, ne morem delati v Severni Koreji,“ sem mu odgovoril v šaljivem tonu.

„Kako misliš, v Severni Koreji?“

„V Severni Koreji novinarje razumem, da poročajo tako, da se ne zamerijo noremu voditelju države, ker se jim sicer slabo godi in lahko pristanejo bog ve kje. Da pa tako ali podobno delajo novinarji v demokratični Sloveniji, je malo mimo. Kaj pa lahko izgubijo? Le plačo, nič drugega,“ sem mu odgovoril vse bolj na robu izbruha smeha. Hec je pol zdravja.

„Tako pa že ni, Igor.“

„Prav, zakaj potem ti ne greš delati k njim?“

Seveda ne gre, ker mu je na nacionalki čisto ok in sem vesel, da je tam. Ker snema odlične intervjuje in reportaže. Kaj takega vidiš pravzaprav le na tej televiziji. Čeravno Janševi pristaši in mnogi drugi menijo, da ravno na nacionalki ni svobode, da ni pluralizma, ga je po mojem mnogo več kot na

vseh strankarskih trobilnih skupaj. Zato smo v zadnjih letih v nemilosti velikega šefa tudi novinarji Reporterja, ki ohranjamo pluralnost in novinarsko svobodo. Tu, pod taktirko urednika Silvestra Šurle, spet rad delam. Tako kot sem pred leti na televiziji, ki je bila sicer v rokah strankarskega, a demokratičnega Janeza Vidmarja. Dokler sva shajala in ker mi je dal proste roke pri vodenju televizije. Ko sva se drug drugega naveličala, sva si pomahala v slovo.

Vesel sem, da so mi mnogi moji sodelavci, okrog sto se jih je v letih mojega urednikovanja nabralo, ob slovesu napisali nekaj lepih besed. Vesel sem tudi njihovega darila, ki sem ga izkoristil v Termah Vivat. Mnogi, ne le sodelavci, tudi moji televizijski gostje so mi v tistih dneh, ko sem tudi javno sporočil, da se je moja pot na televiziji zaključila, zapisali besede, ki so mi v tistih prvih dneh prav lepo pobožale srce. Prav vse hranim. Franci Petrič, dolgoletni odgovorni urednik tednika Družina, s katerim sem na televiziji posnel svojo zadnjo oddajo, oba sva čez nekaj dni še zadnjič uredila, on tednik, jaz zadnjo informativno oddajo in vse ostalo zadnjega tedna, mi je zapisal: *„Igor, hvala Tebi za ta pogovor, najin klepet in vse, kar si v vseh teh letih naredil za Družino in njeno promocijo. Prizadelo me je, ko si mi povedal, da tudi ti odhajaš. Opravi si pomembno delo in upam, da bo tudi tvoja prihodnost dobra, kljub trenutni megli. Boš v mojih molitvah. Pa lepega Miklavža ti želim.“*

Tudi šege in navade okrog miklavževanja so bila ena izmed tem najinega zadnjega intervjuja. Predsednik društva Generala Maistra za Zasavje Emil Štern, je zapisal:

„Priznam, da me je tvoja odločitev presenetila, vendar sem prepričan, da boš s svojimi dosedanjimi izkušnjami tudi na področju novinarstva dosegel nove uspehe in osebna zadovoljstva.“

Z njegovim sinom Dejanom sva bila sošolca in dolga leta br-
cala žogo pri kisoški Svobodi. Žal nas je mnogo prezgodaj
zapustil, star le nekaj čez petdeset let. Za vedno.

Pogosto smo na televiziji gostili tudi zame doslej najboljšo
zasavsko poslanko Katarino Hočever. Tudi ona mi je name-
nila nekaj vzpodbudnih besed: *„Lepo je bilo sodelovati s tabo
in hvala za vse lepe intervjuje. Ne dvomim, da boš uspešen,
kamorkoli te bo zanesla pot, in upam, da se najini poti križata
še pri katerem projektu.“*

Moja že omenjena nekdanja sodelavka Joža Ložak tudi ni
šparala lepih besed na moj račun. Godi. *„Dovoli, da se ti na ta
dan, ne vem, ali je vesel ali žalosten, zahvalim za vse, kar sem
lepega doživela pri delu na ETV. Hvala ti, da si mi dal mož-
nost spoznati delo na televiziji in mi tako odprl novo obzorje in
pokazal veselje mojim letom. Bilo je sicer naporno, a lepo tudi
zaradi sodelavcev. Kamorkoli te že pelje pot, naj ti bo lepo.“*

Joža se je res šele pri nas priučila dela na televiziji, poprej je
dolga leta in še tudi, ko je ETV zapustila, delala kot voditelj-
ca na lokalnem radiu.

Mirjam Kopše mi je zapisala: *„Vaši intervjuji so se dotaknili
src. Pogrešala jih bom, kajti dajali so upanje.“*

Kisoški župnik Janez Mrak, s katerim sva kar nekaj let so-
delovala, poprej tudi z njegovim predhodnikom, je tudi za-
pisal par besed: *„Tole je zame pravi šok! Ne bova se spuščala v
podrobnosti, ali je odhod prostovoljna odločitev ali je bila kaka
prisila... V glavnem, zahvalil bi se ti rad za čudovito sodelo-
vanje. Na vsak način sem ti hvaležen, da sem te spoznal kot
zelo dobrega človeka, pripravljenega na sodelovanje, odprtega
in sposobnega.“*

Pred leti, ko je bil misijonar in duhovnik Janko Slabe še živ, sem na televiziji vpeljal versko oddajo Duhovna misel, ki jo je vodil. Nepozabne so bile njegove pridige, v katerih se je dotikal svojega dolgoletnega dela na Madagaskarju. Njega je nasledil Maksimilijan File iz samostana Stična, ki ga sedaj vodi, in kasneje ravno kisovški župnik Janez Mrak, ki je med Kisovčani zapisan z lepimi črkami.

Nekaj besed mi je napisala tudi sestrična Branka Zajec: „*Sem vedela sem šokirana, a imam po drugi strani zaupanje vate in v tvoje odločitve. Pogumen si, zato bo vedno sreča na tvoji strani.*“

Hm, ko sem vse to prebiral, tudi Brankine besede, sem odkimal z glavo in si mislil, le kako to, da imajo toliko zaupanja vame, ko ga še sam nimam. V tistih dneh, ko se je to dogajalo, nisem imel nobenih ciljev, sklenjenih nobenih dogovorov. No ja, imel sem pogodbo za eno kolumno na mesec v Reporterju in še vedno dogovor za pisanje kolumn v tedniku Demokracija. Vendar sem njihovemu novemu uredniku Jožetu Biščaku, ki je zamenjal Metoda Berleca, sporočil, da ne bom več pisal za ta tednik, ker je vsaj zame postal preveč strankarski, tudi zame v mnogočem preoster.

Skratka, če bi vsi tisti, ki so mi v tistih dneh po mojem odhodu pisali, vedeli, da sploh ne vem, kaj mi bo prinesla prihodnost, bi verjetno napisali kaj drugega. Res pa je, da nisem kazal znakov neke negotove prihodnosti. Ker sem vendarle optimist, ki si pogosto reče, bo že kako.

Marjan Štrukelj iz Krašnje je eden najbolj požrtvovalnih športnih delavcev, kar jih poznam, ki je vse svoje življenje posvetil športu, rekreaciji in humanitarnosti. Z njim sva dolga leta sodelovala in posnela kar nekaj zanimivih reportaž iz zame najbolj športne vasi pri nas. „*Vem, kdo si, vem, kakšen*

si in vem tudi, kako zelo sposoben človek si. To pa je več kot dovolj, da se podaš na novo pot. Velikokrat se zgodi, da je ta srečnejša kot tista, ki jo zapuščáš.“

Danes bi mu lahko odgovoril, takrat mu nisem mogel, da je moja nova pot res srečnejša, predvsem pa manj stresna. Čeravno sem tudi prej užival. Ne ravno vsako uro svojega dela, a v celoti zagotovo. Sicer ne bi tako dolgo vztrajal. Moj takratni sodelavec Vid Šteh mi je med drugim zapisal: *„Tvoj način dela je bil vedno profesionalen in korekten. Hvala ti za vse priložnosti, ki si mi jih dal in da si mi pomagal in stal ob strani takrat, ko je bilo potrebno in so mi drugi obrnili hrbet.“*

Mislím, da vem, kaj je imel takrat v mislih. Nekaj mesecev pred mojim odhodom je bil v Delovi satirični rubriki objavljeno besedilo, da je bil snemalec naše televizije Vid na snemanju seje občinskega sveta Trbovlje opažen (tudi fotografiran, kar sem kasneje opazil na Janševem tvitu in na Novi 24tv) s srajco, na kateri je bila rdeča zvezda. Vem, da sem ga takrat poklical, če zapisano drži. Pritrdil je. Dogovorila sva se, da na zbadljivi članek, češ kako lahko na televiziji, ki je last predsednika lokalnega odbora SDS, nekdo nosi rdečo zvezdo, ne bo odgovarjal. *„Pusti, da se prah poleže. Prosim, drugič pa ne nosi podobnih srajc,“* sem mu še rekel in zame je bila zgodba končana. Nekako nenapisano pravilo je bilo, da sem za sodelavce izbiral ljudi, ki niso bili vpeti v to ali ono stranko. Tudi vsem sem svetoval, da so dostojno oblečeni, ko delajo za ETV, da se kulturno obnašajo in da ne nosijo simbolov, ki mogoče koga motijo.

Teden dni kasneje me je poklical šef in me vprašal, s prstom je kazal članek, če sem vedel, da je sodelavec nosil srajco z rdečo zvezdo. Povedal sem mu, da ne, a da sem to z njim razčistil. Da se to ne bo ponovilo. Vedel je, da imam tako kot on

sam tudi sam podoben pogled na totalitarne simbole.

„Takoj mu daj odpoved. Ne sme več delati za nas.“

Kar malo šokiran sem bil nad njegovimi besedami.

„Zaradi tega ga pa res ne bom dal stran. Vid je dober človek, dober novinar, dober voditelj in tudi dober snemalec in montažer,“ sem mu dogovoril.

Ker je še kar vztrajal, sem mu povedal, da on težko kaj o tem govori, saj kot dolgoletni politični funkcionar ni v Zagorju storil nič, da bi se znebili nekaterih simbolov revolucije. Recimo poimenovanja ulice po Borisu Kidriču. Ker nisva prišla skupaj, ker nisem želel prekiniti sodelovanja z Vidom, niti se s šefom spustiti v spor, sem njegovo malo pisarno rajši zapustil. Tudi zato, da ne bi drug drugemu v jezi še kaj grdega povedala. Po tistem kar nekaj tednov nisva komunicirala. Kakorkoli že, šef bi lahko kar sam prekinil sodelovanje z Vidom. Pa ni. Jaz tudi ne. Vse svoje honorarne sodelavce sem na televizijo „pripeljal“ sam, tudi vse pogodbe z njimi podpisal. Seveda bi lastnik katerokoli lahko tudi sam razdril. Pa ni nobene. To mu štejem v čast. Tudi marsikaj drugega. Vida sem po sestanku poklical in mu povedal, da če bodo mimo mene z njim prekinili pogodbeno sodelovanje, da naj mi to takoj sporoči. *„V tem primeru bom odšel tudi jaz,“* sem mu še povedal. Pri sebi sem sklenil, da ne morem živeti s tem, da dam nekoga stran. Nekoga, ki ni nič slabega mislil s tem, ko je dal nase srajco z napisom *Rojen sem pod srečno zvezdo*. Navsezadnje ni storil nič prepovedanega.

Ko se je malo poleglo in sem medtem posnel eno za Janeza Janšo neprijetno oddajo z Ivanom Mamičem, se je počasi začelo dogajati. Kar naenkrat sem bil rdečkar. Janša je na svojem twitter računu celo delil nagradno vprašanje spletnega

portala Nove24 tv, kjer je bila objavljena slika Vida z rdečo zvezdo in našo kamero. Očitno ga je posnel eden od članov občinskega sveta. Verjetno kdo iz vrst SDS. Pod to sliko pa je bilo objavljeno nagradno vprašanje: Na kateri televiziji, ki podpira totalitarne simbole, dela snemalec z rdečo zvezdo?

No, ja, ta televizija in Janša sam, ki je nekoč kot član komunistične partije verjetno ponosno nosil rdečo zvezdo, menda hodil po poteh Avnoja, bo meni, ki nisem bil nikoli v tej partiji, in televizijo, ki sem jo vodil, označil kot podpornico totalitarnih simbolov? Vsi, ki poznajo moje delo, vedo, da je to še ena velika laž velikega vodje, ki postaja v mojih očeh vse manjši. Jaz pa sem bil v tem primeru le človek. Niti ne tako velik. Samo človek.

Eden izmed odzivov na moj odhod je bil tudi s prijateljske televizije Gorenjske TV (GTV). Urednica Maja Zagoričnik mi je takrat napisala: „*V čast mi je bilo vseskozi sodelovati s teboj, Igor. Naj se tvoja zgodba uspešno nadaljuje.*“

Zanimivo, že čez nekaj mesecev se je nadaljevala ravno pri Maji in Iztoku na GTV. Za to televizijo že polni dve leti snemam oddaje. Skupaj z Matjažem. Najprej sva nekaj prvih oddaj posnela za portal V fokusu, ki je v domeni Borisa Cipota. Občasno sem za ta portal napisal tudi kakšen intervju. Ko mi je naročil intervju z lokalnim članom NSi Primožem Štendlerjem, ki je povedal tudi nekaj krepkih na račun Janeza Janše, se je najino sodelovanje zaključilo. Še prej me je dobro okrcal, da sem mu s tem intervjujem, ki mi ga je mimogrede sam naročil in ga tudi sam objavil, uničil kariero. Da mu SDS ne bo dala nobenega denarja več. Vesel sem, da se je kasneje znova zblížal z njo, tako da me vest ne „peče“ več. Me pa to malce čudi, saj sem opazil, da je na spisku 571 novinarjev, ki so podpisali peticijo v času prve Janševe vlade, tudi njegovo ime.

Milča Prošt, mama nekdanjega reprezentančnega rokometnega vratarja Primoža Prošta, mi je napisala: „Igor, hvala za vse čudovite oddaje in SREČNO na novi poti.“ Ko smo že pri rokometu, pa še besede moje prijateljice, nekdanje kapetanke slovenske reprezentance v rokometu Neli Irman: „To pa je izguba svetle točke za športnike v Zasavju. Srečno na novi poti.“

Špela Režun, direktorica Varstveno delovnega centra Zasavje, je napisala par besed, ki božajo srce: „Hvala Igor za vse dobro, kar si naredil za uporabnike Varstveno delovnega centra, njihovo vključenost v družbo in nasploh za večje sprejemanje drugačnosti v lokalnem okolju.“

Danica Ovnik, sestra trboveljskega slikarja Jožeta Ovnika, je zapisala: „Vsaka nova pot je nov izziv.“ Pa še res je, le da se tega sprva niti ne zavedamo. Tako nekako je to, kot je v sporočilu zapisala moja takratna sodelavka Aleksandra Mavretič: „Ko so mi na radiu zaprli vrata, si mi jih ti odprl na televiziji. Srečno, dragi prijatelj.“ Lokalna aktivistka Darka Šinkovec, ki je v tistem času marsikomu stopila na prste oziroma mu pokazala ogledalo, je bila kratka: „Igor, pogrešali vas bomo, vaše oddaje so bile super, še posebej intervjuji, ki ste jih vodili.“

Prej sem že omenil misijonarja Janka Slabeta. Tudi njegova nečakinja Slavi Florinda mi je v tistih dneh napisala par besed: „Hvala za vso pozornost, ki ste jo imeli do mojega pokojnega strica Janka Slabeta.“

V svojih nogometnih časih sem spoznal veliko odličnih nogometašev in kasneje tudi njihovih žena, ki so spremljale naše tekme. Bili smo kot nekakšna družina. Seveda sem spoznal tudi Renato, ženo Dušana Razborška: „Igor, ti si legenda, ko se ena vrata zaprejo, se druga odprejo. Prepričana sem, da te čaka nekaj boljšega, ker si dober in pozitiven človek.“

Legenda? Daleč od tega, ampak, priznam, lepo je to prebrati, četudi je daleč od resnice.

Še ko sem bil del ekipe ETV, ki je ustvarjala tedenski program, je na uredništvo priromalo tudi kakšno pismo. Silva R. Iz Trbovelj je napisala: „*Rada spremljam vaš program, se mi skorajda zdi še najbolj pozitivno naravnano med vsemi televizijami. Tudi, ko ste kritični, vedno daste besedo še nasprotni strani. Žal razen nacionalke, tega nikjer drugje ne delajo. Zelo ste prijazni, a v vprašanjih tudi neizprosni. Vedno vse vprašate, a v mejah korektnosti in nevsiljivo. Čeprav sem slišala, da ste bolj pomladno usmerjeni novinar, se tega pri vašem delu ne opazi. Malo sicer že... Vesela sem, da odpirate tudi teme iz naše polpretekle zgodovine (povojni poboji in podobno). Skorajda ni oddaje, ki je ne bi redno spremljala, vedno pa gledam tedenski pregled dogodkov in vse pogovorne oddaje.*“

DALMATINEC IVAN MAMIĆ

Nekdanjega poslanca Bajukove Nove Slovenije Ivana Mamića sem spoznal prek njegovega sina zgodovinarja in novinarja Tina Mamića. V tistem času, ko sem spoznal tudi njegovega očeta, je bil predsednik Združenja novinarjev in publicistov Slovenije. Del tega društva sem bil vse od prvega leta tudi sam. Pogosto sem v svojih oddajah gostil katerega od članov društva, ki so na slovensko politiko in medije gledali nekoliko ali dosti drugače od Društva novinarjev Slovenije, katerega člani so prispevali kar precej podpisov znamenitega protesta proti prvi vladi Janeza Janše. Ta seznam si je dobro večkrat pogledati, ker je precej zgovoren. Na njem je tudi nekaj takih, ki so takrat v Janši videli zatiralca medijske svobode, danes pa se mu prilizujejo in celo sodelujejo z „njegovo“ televizijo. Med bolj znanimi člani Združenja novinarjev in publicistov sem v svojih oddajah gostil prvega predsednika društva Petra Jančiča, dr. Mateja Makaroviča, mag. Silvestra Šurlo, Nenada *Glücksa*, Igorja Kršinarja, dr. Matevža Tomšiča, dr. Jožeta Možino, dr. Boštjana M. Turka, Metoda Berleca, Vinka Vasleta, Petro Janša, Gašperja Blažiča, Borisa Cipota, Uroša Urbanijo in tudi Tina Mamića. Pogosto je bil moj gost. Debatirala sva o naši politiki in slovenskih medijih, o katerih nisva imela ravnno najboljšega mnenja. Pravzaprav niti o politikih ne. Povabil sem ga, da je teden pred volitvami predsednika države, ko je bilo nadvse tesno med kasnejšim zmagovalcem Borutom Pahorjem in Marjanom Šarcem, pokomentiral predvolilno dogajanje. V tistem času je njegov oče Ivan napisal tudi svojo avtobiografsko knjigo *Punoljetan ali po slovensko Polnoleten*. V svojem maternem jeziku, v hrvaščini, je opisal svoje skromno življenje v zaledju Dalmacije, šolanje v Mostarju in kako je spoznal ženo Slovenko, s katero sta si ustvarila topel dom. Opisal je tudi svojo politično pot. Tudi v oddaji *Gost*

tedna, ki je na nek način botrovala temu, da sem imel dela na tej televiziji počasi res zadosti. Ne zaradi samega dela, ki sem ga z veseljem opravljal, ampak zaradi vseh tistih političnih pritiskov, ki so se name zgrnili z že omenjeno „rdečo zvezdo“ in še bolj z oddajo z Ivanom Mamićem. Le kaj je bilo tako moteče, se verjetno vprašate. Zame, ki sem o tem že nekaj vedel, nič novega. Le da se o tem ni govorilo. Andrej Bajuk je bil prvi, ki mi je ob kavici o tem povedal nekaj besed. Na televiziji sem ga gostil v zadnjem letu njegovega ministirovanja na finančnem ministrstvu v prvi Janševi vladi. Kasneje, že po oddaji in ko sem ETV zapustil, mi je tudi Igor Bavčar zaupal marsikaj zanimivega o nesoglasjih med Janšo in Bajukom. Takoj po Janševem odzivu na oddajo, ko je po svoji navadi vse skupaj označil za laž, so se oglasili tudi nekateri novinarji, ki so o tem kaj vedeli, a so zaradi ljubega miru rajši molčali. So že vedeli zakaj. Meni pa se ni zdelo pravzaprav nič čudnega, niti ne ravno narobe, če sta ta ali oni politik tudi kdaj sprta in kakšen teden ali mesec ne govorita. Ivana Mamića sem v oddaji vprašal, ker je bil dober prijatelj z Andrejem Bajukom in član njegove stranke, v kakšnih odnosih sta si bila Bajuk in Janša. To me je zanimalo, ker je bil najprej kratek čas po padcu Drnovškove Bajuk predsednik vlade in Janša obrambni minister, potem čez nekaj let štiri leta obratno - Janša predsednik vlade, Bajuk pa finančni minister. Navajam, kaj je v oddaji o njunih medsebojnih odnosih odgovoril Ivan Mamić: *„Slab odnos sta imela. A je Andrej Bajuk skrival, da ne bi prišlo v javnost, da ga je želel Janša zamenjati že po enem letu ministirovanja. To je bilo v času, ko je bil Bajuk izbran za najboljšega evropskega finančnega ministra in ga Janša ni upal zamenjati. To mi je Bajuk sam povedal. Dejal mi je, da je od njega zahteval, da mora biti pragmatik, a mu je Bajuk odgovoril, da le pragmatik v okviru zakonodaje. Povedal mi je še, da sta se potem z Janšo ves čas prepirala. Enkrat mu je Janša postavil retorično vprašanje, če ve, zakaj sta si tako različna.*

Janša mu je kar sam odgovoril: Tebe je vzgajal razviti zahod, mene pa Balkan.“

Po oddaji oziroma bolj po tem, ko se je na Mamićeve besede odzval Janša, se je zganila njegova tviteraška četa. Kaj vse so zapisali na Ivanov in moj račun, rajši ne bom pisal. Ker pa se običajno ne umikam, sem v studio nekaj tednov kasneje povabil še Mateja Tonina, ki je bil politični sopotnik Andreja Bajuka, in je besedam Ivana Mamića v celoti prikimal ter jih potrdil. Z nama v studiu je bil tudi lokalni politik Primož Štendler. Janša je takrat objavil zanimiv tvit: „Štendler Primož - krt Gregorja Golobiča v NSI, promoviran pa od kolumnista Reporterja, učinki provizij Iran NLB gate.“ Prilepil je še fotografijo s snemanja oddaje, na kateri smo bili jaz (v tistem času že kolumnist Reporterja), Primož Štendler in Matej Tonin. V tistem času je namreč v državnem zboru potekala preiskava te finančne afere, ki jo je vodil Anže Logar, v tistem času tudi moj gost na televiziji. Povedal je marsikaj zanimivega. Vsi smo se zgražali nad našimi bančniki oziroma odkritji te parlamentarne preiskave, sam pa sem se čudil, le kaj se je zgodilo z Janšo, ki sem ga pred leti podpiral, denimo ko je bil prvič zaprt v znamenitem procesu JBTZ in tudi drugič, ko je bil po nedolžnem zaprt v aferi Patria, da se je z natolcevanjem in lažmi tako grobo spravil name.

Zanimivo, nekateri novinarji in politiki so bili veseli, da je Ivan Mamić povedal to, kar je, drugi, tudi njegovi prijatelji, so me poklicali in povedali, da to ni bilo pametno.

Eden on njegovih prijateljev mi je celo rekel, da je Mamić sicer pošten človek, a ne preveč pameten in bister. Ne bom povedal, kdo je to rekel, a mene je to zelo zbolelo. Vem, da sem mu odgovoril, aha, torej le pametni lahko govorijo in znajo govoriti resnico, neumni pa ne, oni lahko le laži. Sam

pa vem, da resnica nima nič s pametjo. Si ali nisi pošten. Koliko si pameten in neumen, je pri tem nepomembno. Res pa je, da „pametni“ oziroma preračunljivci o resnici rajši molčijo. Ker si z njo nakopljejo le težave.

V tistem času sem spoznal delovanje tudi mojega Združenja novinarjev in publicistov, ki se je ponavadi vedno oglasilo, ko je recimo kakšen levo obarvan politični vplivnež onemogočal delo koga od naših članov, onemogočal medij, kjer smo delali, koga od nas sodno preganjal ali o nas širil laži. Ko se je Janša nespodobno odzval na moj intervju z Mamićem in Toninom, se jim to ni zdelo smiselno. Tudi, ko se je s tviti pogosto spravil na Reporter, ni bilo podpore.

Tudi meni se ni zdelo več smiselno delovati v takem društvu in sem ga pred dobrim letom zapustil.

REPORTER

Zadnje leto urednikovanja na ETV sem začel pisati tudi za tednik Reporter, kar je nekako višek moje novinarske kariere. Spomnim se, da sem bil med prvimi naročniki Slivnikovega Maga, tudi med prvimi njegovega naslednika, Silvestrovega Reporterja. Če smo za Mag rekli, da za njim stoji Danilo Slivnik, s katerim sem za lokalni časopis Zasavc, ko je izdal knjigo Kučanov klan, opravil intervju, lahko podobno rečemo za Silvestra Šurlo, ki Reporter ureja od prve številke naprej. Včasih se vprašam, koliko časa bo še zdržal. Biti urednik revije, kjer je največ zapisanega o politiki in politikih, je eno težavnejših opravil. Po mojem precej primerljivo z delom, ki sem ga opravljal na lokalni televiziji, ko na vsakem koraku naletiš na lokalne politične šerife, ki so prepričani, da je občina njihova last, in na drugi strani na lokalne športnike, ki so zelo bojevito razpoloženi, takoj ko se jim zdi, da so bili v kakšni oddaji ali članku podvrženi kritiki.

Mene so tri medijske zgodbe zelo razočarale. Prva je bila povezana z Mladino, ki sem jo predvsem v času demokratizacije Slovenije ne prebiral, ampak dobesedno požiral. Spomnim se, da mi v Šentvidu, kjer sem leta 1986/87 služil vojaški rok, niso dopustili, da bi jo prejemal po pošti. Na Mladino sem bil naročen, Mojce politika ni tako močno zanimala kot mene, zato sem menil, da bi bilo prav, da jo prejemam kar na svoj novi začasni naslov v prostorih nekdanjih škofovih zavodov. Ni šlo. Niso dopustili. Seveda sem jo vseeno znal pretihotapiti v to vojašnico, kjer sem izgubil leto svojega življenja. Zato so mi danes ideje tistih, ki menijo, da lahko le služenje vojaškega roka ustvari pravega in domoljubnega državljana, čisto mimo. Niti najmanj si ne želim, da bi moje vnuke vzgajal nekdo z orožjem. V ponosnega in poštenega Slovenca jih

lahko po mojem trdnem prepričanju le družina in nekaj stari starši, ki smo v normalnih družinah tako in tako del družine. Meni je to pri sinu uspelo brez vojaške pomoči. Trdno sem tudi prepričan, da če bi bilo potrebno, bi tako kot sem sam, tudi on prijel za orožje, ko bi bilo potrebno obraniti domovino. Seveda so častniki v vojašnici kmalu opazili, da prebiram Mladino. Ampak nisem popustil, vedno sem jim odgovoril, da jo bom prebiral toliko časa, dokler ne bo tudi uradno prepovedana. Skoraj tri desetletja kasneje, pa skoraj ves ta čas od osamosvojitve, je žal Mladina le bolj blede senca nekdanje slave. A v zgodovinopisje se je za vedno zapisala kot medij, ki je veliko prispeval k demokratizaciji države.

Drugo veliko razočaranje zame je bil propad dnevnika Slovenec. Tisti, ki so ga spočeli, so imeli takrat v svojih rokah vse, oblast, osamosvojili so Slovenijo, žal so imeli v svojih vrstah tudi pohlepneže, ki so razen naše osamosvojitve zapravili vse, kar so s trudom ustvarili. Spomnim se, ko sem Slovenca prebiral v službi. Proizvodni proces je bil tak, pa tudi delo v vzdrževanju, da je bilo veliko prostega časa. K meni v delavnico je prihajal tudi nek nekoč partijski funkcionar in si ga za kakšno uri sposodil. Ker sem vedel, da rad rešuje križanke, se le-teh nisem dotikal. Ni pozabil omeniti, da je to tudi edino, kar je v Slovincu vredno „branja“, vse ostalo je izguba časa. Ravno zaradi tega, ker so ga nekdanji komunisti tako prezirali, bi se morali „pomladniki“ toliko bolj zavzeti, da bi obstal, ne pa da so dopustili in pomagali, da je prenehal izhajati. Še ena od velikih napak novodobnih demokratov. Glede na to, da je bilo med njimi veliko nekdanjih članov partije, me to niti ne čudi.

Tretje veliko razočaranje zame je bilo, ko je potonil še Mag. Še enkrat več se je pokazalo, da politika nima kaj iskati v medijih in rovariti po njih. Ne le leva, tudi desna si je pri Magu

dodobra umazala roke. S potopom Maga so najkrajšo potegnili odlični novinarji, ki so dobesedno pristali na cesti. Ožigosani z desničarstvom, v prevladujočih levih medijih niso imeli možnosti za dostojno novinarsko delo. To sem vedel. Tako kot je desnim politikom, ali pomladnim ali še boljše, tistim, ki niso del tako imenovane leve elite, težko najti zaposlitev ob neizvolitvi ali zaključku nekega mandata, imajo podobne težave tudi novinarji, ki so označeni za desne. Ker sem to vedel, sem jih takrat, ko se jim je to dogajalo, z največjim veseljem gostil v svojih oddajah, kjer so mi povedali marsikaj zanimivega o zakulisju Magovega propada. Bil sem tudi prvi, ki sem še pred rojstvom Reporterja, naslednika Maga, v posebni oddaji gostil Silvestra Šurlo in njihovo takratno kolumnistko Ano Jud, v kateri sta predstavila nastajajoči medijski projekt, ki še vedno živi. In ki je pravzaprav vsem trn v peti. Prepričan sem, da bi bili mnogi politiki zelo veseli, če ga ne bi bilo več. Tudi v kasnejših letih sem pogosto gostil ravno koga od članov te odlične ekipe, katere del sem zadnja leta tudi sam. Sprva sem napisal kakšno kolumno, kasneje tudi kaj za splet, napisal nekaj intervjujev in reportaž, v zadnjem času pa v rubriki Pozabljeni in v rubriki Obrazi podjetništva predstavljam že nekoliko pozabljene politike in druge zanimive osebnosti, ki so tako ali drugače zaznamovali nek čas. In podjetnike.

O tem, kako poteka delo na televiziji, malce kasneje. Prav tako dobro vem, kakšno delo je pisanje člankov. Na televiziji je pač tako, da imaš dogovorjen intervju z nekim gostom, ki ga moraš hočeš nočeš opraviti. Pa sploh ni pomembno, kako se v tistem trenutku počutiš. Pri delu za tednik je nekoliko drugače. Delo si lahko svobodneje razporediš. Zunanji videzi niti ni toliko pomemben, vsaj ne toliko kot na televiziji. Seveda se moraš tudi tu držati rokov, a vsaj pri meni gre pisanje kolumn nekako tako, da jih največkrat spišem med tekom. V

svojih mislih. Doma se potem le še usedem pred računalnik in kolumna počasi nastaja. Potem pa, ker nikoli ne zamujam, imam še dan ali dva časa, da jo izpilim. Tako kot druge članke. Vedno pa je tako, da ena bolj, druga manj pritegne bralce. Dve, ki si jih lahko preberete v nadaljevanju, sta jih kar precej. Bili sta odziv na tisti čas, v katerem se je na twitter sceni marsikaj dogajalo.

Podiralec mostov (kolumna iz Reporterja- 2018)

Za uvod kolumne si bom sposodil besede Antona Tomažiča, enega zadnjih pravih pomladnikov, iz njegove knjige *V obzoru slovenske pomladi*. Takole je zapisal: „Najbolj zaslužen za to, da je zacvetela slovenska pomlad in da je odigrala tako uspešno vlogo v slovenski zgodovini, je bil Janez Janša! Najbolj zaslužen za to, da je slovenska pomlad tako prekmalu ugasnila, pa je tudi in predvsem Janez Janša!“

Anton Tomažič, moj globok poklon za te vaše zaključne misli v izjemni knjigi za tiste, ki želijo izvedeti kaj več o nastanku Demosa, demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije. Še jaz bom k vašim besedam dodal nekaj svojih.

Janez Janša, poprej, ko sem te kar nekajkrat gostil na televiziji ETV, sva se vikala. Tudi, ko sem s tabo v Zagorju, ko si še prestajal krivično zaporno kazen, opravil verjetno svoj najodmevnejši intervju. Bralcem bom pojasnil, od kdaj se tikava. Malo prezgodaj sem prišel na sestanek. Lepo si me pozdravil in prvikrat tudi tikal. Pa sem te še jaz. Šlo je za sestanek, za katerega si mi po neki moji kolumni v Reporterju očital, da o njem ne bi smel javno pisati, ker da naj bi bil sestanek tajen. Tega res nisem vedel, a če bi, me na tisti sestanek ne bi bilo.

Na sestanku si zbranim novinarjem predstavil projekt novih, tvojih ali SDS- medijev: televizijo, radio in spletni portal.

Zakaj me ne bi bilo? Menim, da so minili časi tajnih sestankov. Tudi zato, ker si ti sam pogosto problematiziral, če so se novinarji oglasili na kakšen zajtrk pri predsedniku vlade ali pri kom drugem. Pa seveda ti sestanki niso bili tajni, kot je bil baje omenjeni pri tebi na Trstenjakovi, česar jaz nisem vedel. A kakorkoli že, tajen ali javen, s tabo se novinarji smemo srečevati, pogovarjati, ti se lahko s komerkoli pogovarjaš, rokuješ, drugi se z drugimi ne smejo in ne smemo. Koliko gnojnice si recimo zлил samo na Ljudmilo Novak, ki se je na nekem srečanju upala rokovati z nekdanjim predsednikom Milanom Kučanom. Tudi jaz bi se, pa čeprav ga ne cenim. Kot mnoge druge na kaviar levici ne. A glede rokovanja sem pač tako vzgojen, da se z vsakim rokujem. In tudi ti si se rokoval s Kučanom. Pogosto, ko si skupaj z njim osamosvajal Slovenijo. Kapo dol za ta del tvojega političnega delovanja. Njej v bran sem takrat napisal, da ni nič narobe, če se politiki rokujete in pogovarjate. Še toliko bolj, če to delate tisti, ki ste z različnih političnih bregov. Mogoče boste politiki po takih pogovorih vendarle zgradili kakšen most. Žal pa iz leta v leto opažam, da jih največkrat ravno ti podiraš. Tako tiste nekoč najbolj trdne kot vse bolj majave, ki komajda še stojijo. Na tej in na oni strani političnih bregov. Še na kaviar levici se na koncu uspejo dogovoriti, na tvoji desnici ne.

Včasih kje preberem, kako to, da sem v zadnjem času tako kritičen do tebe, saj naj bi bil nekoč tvoj ali vsaj pod tvojim vplivom. To, da bi od kogarkoli kdaj bil, je glede na moj samosvoj značaj skorajda nemogoče. Še najbolj sem pod vplivom svoje družine. Tudi zato bom klasično družino: oče, mati, otroci in stari starši branil z vsemi demokratičnimi sredstvi. Dokler se bo dalo in se mi bo dalo. Odgovorim jim, da sem

bil že tudi poprej kdaj do tvojega političnega ravnanja kritičen. Tudi v kakšni od kolumn v Demokraciji, kjer sem pisal še pred časom, ko je tednik precej samostojno urednikoval Dejan Steinbuch. Pri njem ne, kasneje pa se je zgodilo, da sem bil kakšna dva meseca „na hladnem“. A sem to razumel in nisem delal težav.

Tudi pred skoraj dvema desetletjema ne, ko me je nekaj lokalnih članov SDS povabilo na sestanek - takrat sem bil še član - in so dejali, da naj malo očrnim dr. Janeza Drnovška, o katerem sem pogosto kaj kritičnega zapisal v lokalnem časopisu Zasavc. Češ da naj bi bil njegov oče zloglasni Maček. Zgroženo sem povedal, da se takih pritlehnih in umazanih natolcevanj nikoli nisem in ne bom šel. Za nameček pa sem Drnovškovega očeta poznal - oče in sin si ne moreta biti bolj podobna, kot sta si Viktor in Janez Drnovšek. Počasi sem spoznaval, kaj je „visoka“ politika in iz svoje prve, edine in zadnje stranke pred približno šestnajstimi leti izstopil.

Ko sem ugotovil, Janez Janša, da se ti dogaja krivica, oziroma da so te brez pravih dokazov poslali v zapor, sem z največjim zanosom občasno prišel na shode pred vrhovno sodišče v podpori tebi, Ivanu in Tonetu. Sploh me ni motilo, ko sem bil zaradi tega označen za janšista ali drhal. Tako kot me ne moti, da sem v zadnjem letu vse pogosteje označen za kučarista, udbovca in ne vem kaj še.

Razmišljal sem, zakaj tako. Mogoče, ker je Ivan Mamić, eden izmed mojih zadnjih gostov na ETV, lani poleti v intervjuju povedal nekaj zate očitno bolečih resnic o odnosu med tabo in dr. Andrejem Bajukom. Ti si to označil za laž, po Ivanu in meni je letelo iz vseh strani tvojega vse bolj osamljenega političnega brega. Nekateri, ki pa so rajši tiho, so Ivanovim besedam prikimali. Mi tudi kaj napisali. Recimo o Luki Koper.

Tako, kot po meni, spuščáš strupene puščice (s tviti) tudi po vseh, ki ti tako ali drugače, hote ali nehote, stopijo na žulj. Tudi po omenjenem Antonu Tomažiču. Krivično. Prijateljev očitno ne potrebuješ več, političnih sopotnikov, s katerimi bi se oblikovale za nas vse dobre ideje, očitno tudi ne. Zate so politične ideje dobre le, če so popolnoma v soglasju s tvojimi. Tako kot ne potrebuješ nobenih medijev več. Zdaj imaš svoje.

Resda si s svojo SDS zmagal na zadnjih volitvah. Očitno je bila to pirova zmaga. Da je pirova, s(m)o zdaj krivi vsi drugi, le ti ne. Mogoče si resnične zmage niti ne želiš, kajti le v opoziciji si lahko tisto, kar zadnje čase kažeš, da si. Nekdo, ki za sabo podira mostove.

Jaz, Murgle (kolumna iz Reporterja- 2019)

Ko je dr. Jože Pučnik stranko predal v roke Janezu Janši, je bila to klasična Socialdemokratska stranka Slovenije (SDSS). Tako kot je bil socialni demokrat sam in je bil pred njim tudi prvi predsednik Socialdemokratske zveze Slovenije France Tomšič, takrat eden najbolj prepoznavnih sindikalnih voditeljev. Obeh velikanov slovenske politike ni več. Tako kot je vse manj sledu, da je bila njuna stranka nekoč socialdemokratska, ki je zrasla na koreninah Tomšičevega sindikalizma oziroma Pučnikovega svetovljanstva - njune veličine. Pod dolgoletno vladavino Janeza Janše je stranka počasi dobila novo ime in, kar je še pomembnejša od tega, tudi novo vsebino in politično usmeritev. Iz leve sredine se je pomaknila najprej na sredino, počasi na desno sredino, zadnja leta se premika vse pogosteje na desno.

V času demokratizacije Slovenije, ko so se po več desetletnem zatišju začele rojevati politične stranke, smo imeli na

pomladni strani štiri, ki so segale na vse tri politične strani, a z Janševim političnim saltom se je to spremenilo. Nekako logično je bilo, da Tomšič- Pučnikova stranka SDSS nagovarja levosredinsko volilno telo, Slovenska demokratična zveza (SDZ) sredinsko, Omanova Slovenska kmečka zveza, kasneje SLS in Peterletova SKD, pa bolj desno krščanskosredinsko. Pučnik za časa vodenja stranke v to delitev ni posegal. Ko je njegov naslednik postal Janša, se je to korenito spremenilo. Bog ne daj, da komu od zdajšnjih članov SDS rečeš, da je član stranke, ki je bila nekoč leva, socialdemokratska. Zdi se, kot da bi imeli vsi zdajšnji strankini tviteraši in predvsem njeni najbolj izpostavljeni člani stranke spomin zlate ribice. Tudi na Zverovo knjigo *Sto let socialdemokracije*, ki jo je stranka izdala leta 1996, pozabljajo, kakor tudi na dolgoletno priseganje na politiko socialdemokrata Ivana Cankarja. Kot da bi bilo kaj narobe, če je nekdo socialdemokrat. Tako kot ni nič narobe z neko sredinsko ali desnosredinsko politično držo. Le ekstremi na eni in na drugi politični strani so napačni in nevarni.

Zdaj, ko Matej Tonin stranko NSi umešča na sredino, ga najbolj napada ravno Janša, ki je „svojo“ stranko iz nekdaj klasične socialdemokratske spremenil v povsem nekaj drugega. Oziroma jo je postavil na desno, kjer jo zadnja leta vidijo tako njeni člani kot volivci. Namesto da bi bil vesel, da mu Tonin prepušča nekaj desnega volilnega telesa, ko stranki poskuša najti nove volivce bolj na sredini, ga napada z vsemi topovi. Ne nazadnje bo lahko SDS z novo držo NSi še bolj kot doslej obvladovala desne volivce. Sredinske je, vsaj dokler bo stranko vodil Janša, izgubila. Mogoče jih spet v nekem novem Demosu pridobi NSi. Mogoče SLS, ki se počasi obrača nazaj k podeželju. Kar je bistveno boljše, kot da to stori spet neka na hitro sestavljena nova stranka. Kot pred leti SMC ali zdaj LMŠ. Če tega ne sprevidi in spozna politik, ki verjetno niti

zaspi ne brez misli na Murgle, potlej bo stranka, ki jo že (pre) dolgo vodi, še bolj osamljena, kot je tako in tako zadnja leta.

Drugače niti ne more biti, kajti kdorkoli kaj stori brez Janševa blagoslova, ni več „naš“. Temu se pridružijo še natołcevanja, da so za vsem zagotovo Murgle. Človek se ob vsem tem besedičenju o Murglah včasih nehote vpraša, ali ni mogoče kar sam del močvirnatega omrežja. Ali pa nekdo, ki si želi podobno kot Murgle urejati naše življenje. Kdo ve? Vsekakor s takim ravnanjem omogoča, da lahko Murgle mirno vladajo. Pa če na volitvah zmagajo ali ne. Velja si zapomniti besede prvaka NSI Mateja Tonina, ki je za Sobotno prilogo Dela dejal: „*Pri gospodu Janši me nič več ne preseneča. V karieri je namreč prehodil dolgo pot od gorečega marksista do trdega desničarja, ki zanika globalno segrevanje.*“ Zanimivo je bilo tudi tisto, kar je Tonin povedal za Reporter, recimo o svojem odnosu do Janše: „*Ste slučajno opazili, da bi se pred tvitom jaz kaj zaganjal v Janeza Janšo? Ga zasmehoval, žalil ali napadal?*“

Ob vsem, kar vem in zadnja leta tudi pišem, me vse manj čudi, da imamo tako oblast. Brez izkušenj, brez vizije in z voditelji, ki so polni samega sebe. Celo tako, kot sem slišal, da na predstavnike kmečkega stanu, ki se upravičeno borijo za svoje pravice, dvigujejo svoj vsemogočni glas. Ivan Oman bi jim že povedal, kar jim gre. Slej ko prej jim bodo tudi kmetje. A kaj ko vse, kar se nakaže kot nekaj boljšega, zadnja leta izmaliči ena in ista oseba. Murgle pa to le spretno izkoristijo.

Priznani pisatelj, kolumnist in publicist, s katerim sem med afero KPK (Janša- Janković) naredil intervju, me je pred nekaj dnevi spomnil, da sem mu takrat dejal, da bi bilo najboljšo, če bi se Janša umaknil in mesto predsednika vlade prepustil komu drugemu iz svoje stranke. Sam pa poskušal dokazati,

da nič iz ugotovitev KPK ne drži. Tega ni storil. Mogoče je pa danes čas, da nekdo pove Janezu Janši, da je res nujno, da mesto predsednika stranke prepusti nekomu drugemu. Saj bi našel kakšno dobro evropsko službo. Zaradi njegovih izkušenj sem upal, da ga bo Marjan Šarec predlagal za evropskega komisarja. Zakaj tega ni storil glede na to, da so prihajali glasovi, da bi Janša ponujeno sprejel, se lahko le vprašamo. Verjetno mu je bolj ustrezalo, da je Janša doma. Tako kot tudi Murglam, kjer vedo, da je Janša zadnja leta porok za njihovo končno zmago, kar pomeni še naprej imeti škarje in platno v svojih rokah.

ČLOVEK Z NAPAKAMI

Mogoče bo kdo pomislil, da bom v tem poglavju pisal o napakah drugih, pa ne bom. Pisal bom o delu na televiziji, o sebi in o svojih napakah in težavah, s katerimi se soočam, verjetno tako kot mnogi drugi. Včasih, ko razmišljam o svojem otroštvu v rudarski družini očeta knapa in mame nekdanje delavke v hrastniški Steklarni, potem gospodinje in kasneje natararice, se mi zdi zelo lepo. Verjetno tudi zaradi starejšega brata, ki sem mu bil pogosto v veliko nadlego, tudi marsikatero sem mu ušpičil, tudi on meni, a mi je bil vseeno velik vzornik. Vse, kar je bil on, bi bil tudi sam. Kasneje, ko sva odraščala, predvsem ko sem sam odraščal in spoznaval nežnejši spol, mi je bil še večji. On je res znal. Sam niti približno ne tako. A pustimo to. Otroštvo je bilo lepo, najlepše. Ne le zaradi brata, staršev, tudi zaradi mojih dragih sorodnikov in sosedov, ki so z nami delili bivanjske razmere v skromnih rudarskih stanovanjih s skupnimi stranišči.

Med prve težave, s katerimi sem se soočal, štejem branje. Povezovanje črk. Kako sem sovražil branje! Kako nerad sem bral na glas. Pred razredom. Naj sem se še tako trudil, mi branje ni lepo in tekoče steklo. Enkrat sem v svoji knjigi že zapisal, da sta mi predvsem dve besedi delali preglavici: teta in Tito. Zanimivo, svoje tete sem imel vedno rad, in dejstvo, da sem imel pri branju težave s besedico, ni omajalo moje ljubezni do tet. S Titom je bilo drugače. Sploh, ko sem spoznal, kaj hudega je storil mnogim nedolžnim. K tema dvema besedama lahko dodam še besede, ki se lahko pohvalijo, da jih sestavljajo tudi črki b in d. Ne takrat in še danes nisem čisto prepričan, kam ima ena in kam druga obrnjen svoj trebuh. Ampak z leti se človek znajde ali pa je njegov šolski spis „okrašen“ s popravki. Kmalu sem spoznal, da niti najmanj

nimam pojma, katera je desna in katera leva stran, da ne govorim o tem, da moram vedno precej natančno pomisliti, se spomniti kakšnega dogodka, recimo rafta, s katerim sem se enkrat s hrastniškim kajakaškim junakom Petrom Kauzerjem spustil po Savi, ko želim komu na hitro odgovoriti na vprašanje, kam teče Sava - proti Zagorju ali iz Zagorja. Dolga leta sem se tudi spraševal, kako to, da si majico vedno in vsakokrat, res vsakokrat, narobe oblečem. Čeravno pred tem vedno dobro pogledam, kje je njen sprednji in kje zadnji del. Lahko si mislite, kako je to, ko se mudi. Kmalu sem tudi spoznal, pa moj oče tudi, da nimam pojma, kje v gozdu sem recimo lansko leto našel jurčka. Ali več jurčkov. Kar se je mogoče zgodilo nekajkrat v mojem življenju. Večkrat jih prej pohodim, kot najdem. Če že. Verjetno tudi zaradi moje tako imenovanje moške slepote ali ne dobrega razpoznavanja barv. Rdeče češnje med zelenim listjem, rdeče bršljanke na okenski polici ali jagode na zelenem travniku so meni skrite, dokler se jim povsem ne približam. Šele takrat se zardečijo v vsej svoji lepoti. Glede gob je težava v tem, da nikoli ne vem, kje v gozdu sem. Edino, česar me je oče uspel naučiti in mi je ostalo v glavi, so njegove besede, bolj navodila, kako se rešiti iz gozda, ko ne veš več, kje si:

„Če se v gozdu izgubiš, pojdi vedno navzdol ali še boljše ob kakšnem potoku, ki te bo pripeljal v dolino. Potem bo pa že.“

Njegov nauk mi je pogosto prav prišel. To si je verjetno dobro zapomnila tudi takrat prvič noseča Mojca, ko sem jo peljal v gozd pokazat, kje sva z očetom pogosto gobarila. Bolj sem hodil in iskal mesto, manj mi je bilo poznano, kje hodim. Ampak, optimist kot sem, sem jo potolažil, da se ne bova izgubila, da bova že našla potok, ki je tu nekje blizu in nama bo pokazal pot v dolino. Kar precej časa je trajalo, da sva ga res našla, kako sva prišla v dolino, jaz kar dobro obut, Mojca

v šestem mesecu nosečnosti. Rajši ne razpredam. Po takih grapah, kjer je pot našel mali potok, zagotovo Mojca ni nikoli več hodila.

Oče, ki je vedel za mojo težavo, mi je pogosto v gozdu rekel:

„Ti pojdi tja v to smer, tam bodo zagotovo gobe, jaz pa grem malo naokoli in se tam na tistem koncu spet dobiva.“ Z roko je pokazal v smer, kamor naj bi šla in se na koncu spet dobila.

Seveda so bile gobe, a nobena za v mojo vrečko, takrat še nisimo nabirali v košare. Sam dolga leta nisem hodil v gozd s košaro, saj me je bilo sram nazaj domov nositi prazno, plastično vrečko sem pa lahko lepo zložil in jo spravil v žep. Nihče niti najmanj ni slutil, da sem šel po gobe in ničesar našel. Ponovno ničesar.

Seveda sem se spet izgubil. Navsezadnje, le zakaj bi pazil, kje hodim, ko pa je oče nekje blizu, sem si rekel. Ko ga le ni bilo dolgo na vidiku, ko ga nisem slišal, kje lomasti, me je že malo prijemala panika. Da bi klical? Na ves glas? Kje pa! Ampak ravno to sem po kakšni uri moral. Ves nasmejan se je prikazal izza kakšnega večjega drevesa, takoj ko je slišal: *„Ata, kje si? Ata!!!“*

„Kaj pa se dereš, saj sem ves čas tu, blizu tebe,“ je dejal na pol strogo, napol smeje.

Malce sem sumil, da je bil ves čas blizu in me spremljal, kako mi bo šlo in ali bom spet kje zašel. Na naslednjih gobarskih podvigih sva potem rajši kar skupaj hodila. To je bilo koristneje - nekaj gob sem našel oziroma mi je kakšno pokazal ali šel namerno mimo nje, pa še izgubil se nisem. Kot nekaj let kasneje, ko sva s sosedom šla v bližnji gozd po kostanj. Z avtom. Vsak na svoj rajon. Ivo mi je, še preden sva se razšla,

predlagal, da se pri avtu dobiva čez uro. On je bil pri avtu ob dogovorjeni uri. Tam me je revež čakal najmanj še eno. Če ne bi bil tako tovariški, bi jo lahko peš mahnil do doma, pol ure nižje, a me je počakal, ko sem ves paničen prisopihal do svoje takratne petke. Tudi malo nasmejan.

Verjetno vas zanima, kako uspešen sem bil za Savo. Oče je kmalu spoznal, da z mano ni kaj dosti v gozdu, še manj za Savo. A pri ribolovu sva bila vsaj skupaj. Ob Savi si ni dovolil, da bi me poslal kakšnih sto metrov v eno ali v drugo smer. Verjetno se je bal, da mi ne spodrsne. Ampak verjemite mi, kmalu sem mu šel močno na živce.

„Igor, daj že nehaj metati kamenje v Savo! Boš vse ribe splašil.“

„Kaj pa naj delam?“

„Saj imaš palico, poskušaj kakšnega sulca ujeti,“ se je pošalil.

To bi bilo nekaj zame, sem si mislil, vsi bi govorili, da je fant ujel skoraj večjo ribo, kot je sam. Še dobro sem se spomnil, ko se je oče z ribolova domov ves prešerno nasmejan in malo okajen vrnil z več kot meter dolgim sulcem, ki ga je naslednji dan pojedla pisana družčina prijateljev in sorodstva. Res ga je dobro spekel. Nanj me še danes spominja nagačena glava z ostrimi zobmi.

Potrpežljiv, kot sem bil, sem zdržal par metov, plovec po Savi zelo hitro plava. Malo sem se sam naveličal, malo pa tudi oče, ki mi je moral skoraj ob mojem vsakem drugem poskusu reševati ribiško vrvico, ki se je skupaj s plovcem in trnkom zapletla v veje, ki jih je na brežinah Save za izvoz. Malo se mi je sicer takrat zdelo tudi čudno, kdo je tja gor v najvišje veje namestil številne plastične vrečke. Polno jih je bilo. Nič kaj lep pogled, da ne govorim o precej onesnaženi Savi. Črni

od premoga, ki so ga spirali v separaciji, ko so ga z vozički pripeljali na površje. Iz globin. Kasneje, ob kakšnih večjih poplavah, mi je bilo to jasno, takrat še ne. Ne vem, kako je očetu vedno uspelo rešiti vse zavožlano. Meni nikoli. Bolj sem reševal, bolj se je vse zapletlo, da ne govorim o tem, da se mi je pogosto tudi trnek kam zapičil. Vame. Pa ni z leti nič boljše. Lansko poletje, ko sem jaz, nadvse slab ribič, a ribič z optimizmom, ki ga imajo tudi ribe rade, saj se le redko ujamejo v moje vabe, v uk vzel svoje štiri vnuke. Kako so zlati in potrpežljivi z mano. Verjetno jim niti najmanj ni dolgčas, saj se vedno zgodi kakšna avantura. Pri ribolovu se pogosto. Bolj moja nerodnost. Ponavadi je tako, da jim jaz pripravim ribolovne naprave in na trnek namestim vabo. Potem pa hitim od enega do drugega in ali snemam ribe, ki jih ujamejo, Lea je pri tem najboljša, ali pa jim rešujem, ko se trnek kam ujame. Za kakšen kamen.

„Ja, nič, ata. V morje bo treba.“

Komaj sem uspel priti iz morja, vesel, da je trnek še na vrvici, že mi po nerodnosti v morje pade brisača. Spet moram nazaj. Še nisem dolgo zunaj, ko se spet ujame ena riba. Črna, grda in strašljiva. Le kdo jo bo snel.

„Ti, ata jo daj dol,“ reče Tristjan, kot bi bral moje misli. Nekako mi uspe to grdo ribico - saj ni grda, samo tako strašna - vreči nazaj v morje, kjer je spet splavala in si me verjetno za vse čase zapomnila. Kako ne, ko pa sem ji rešil življenje.

„Ata, ata, nekaj se je prijelo,“ je kričal Miha, ki bi, tako kot jaz, vsem pomagal. Tokrat je on klical na pomoč. Spet sem v morju in trnek je ostal na vrvici. Še enkrat sem pokazal, kako naj meče, še prej popravil plovec oziroma ga potisnil malo nižje, z željo, da bi trnek lebdel in se ne dotikal kamnitega morsklega dna, ko se je zgodilo.

„Ja kaj pa delaš, ata. Saj si sebe ujel,“ se je zgrozil najmlajši Luka, ki je v maminem naročju vse mirno opazoval. Saj ne morem verjeti, sem si rekel sam pri sebi, ko sem si reševal spodnjo ustnico, kamor se je zapičil trnek. Še dobro, da slana morska voda zdravi male in velike rane. To je bilo smeha. Še na poti do Ane in Josipa, kjer smo letovali, so kar naprej ponavljali, da ata niti ni tako slab ribič. Navsezadnje je tistega dne ujel največjo ribo. Sulca na dveh nogah. Omenil sem, da sva si z Mihcem precej podobna. Oba hodiva bolj kot ne po petah in, kot rečeno, rada pomagava. Enkrat, ko še ni znal plavati, star je bil okrog štiri leta, je v bazenu plavala njegova mamica. Malce se je pošalila, da se potaplja. Miha pa se je utrgal iz mojega naročja kot katapult in skočil v vodo.

„Ja, Miha, kako to, da si skočil v vodo, ko pa ne znaš plavati?“ smo ga vprašali, ko ga je mami rešila iz vode.

„Mislim sem, da se mami utaplja, pa sem jo rešil.“

A gremo nazaj k mojim težavam pri branju in pisanju, da vam niti ne omenim, koliko pesmi sem se v življenju uspel naučiti na pamet. Eno ali dve svoji, kakšno kitico kakšne učne in to je bilo to. Na srečo so bili vsi moji učitelji in učiteljice dovolj razumevajoči. Ko so začutili moje težave, sem vseeno slovenski jezik vedno opravil s petico ali v najslabšem primeru s štirico, zapisano v spričevalu. Verjetno so mi pogledali skozi prste, ko so opazili, da prebrano pesem precej dobro razumem. Da sem vedno znal o njej povedati par zanimivih misli. Tako kot sem jo sam začutil. Kakorkoli, branje sem vseeno iz leta v leto bolj vzljubil. Najprej sem prebiral, kaj prebiral, požiral mamine dr. romane, potem knjige, ki jih je napisal H. G. Kosalik in njemu podobni avtorji. Najlepši del mojega bralnega življenja je bil, ko sem prvič vzel v roke Sofoklesovo tragedijo Kralj Ojdip in potem še Antigono in

Ojdipov konec. V tem času sem odkril tudi W. Shakespeara. Kako me je branje njegovih dram in komedij prevzelo! Tega ne morem povedati. Seveda sem prebiral na tiho. Z glasnim branjem sem se znova seznanil in malo mučil, ko sta se rodila najprej hči Liljana in potem še sin Borut. Kljub težavam sem se privadil in postal precej dober bralec. Bolj kot s pravilno izgovorjavo - z glasom, mimiko in energijo, ki sem jo vložil v branje pravljič. Potem pa dolga leta „tema“. Pri glasnem branju. Na vrsti je bilo tiho branje. Dobesedno požiral sem jih. Knjige so se nabirale in jih je v domači zbirki že blizu tisoč. Pred poldrugim desetletjem pa me je doletelo delo na televiziji, kar je pomenilo tudi branje športnih novic, ki sem jih večinoma prva leta skoraj povsem sam pripravljaj. Prve oddaje sem se ravno zaradi javnega branja zelo bal. Intervjuji, ki so bili sestavni del oddaje, vse od prve naprej, sem vedel, da mi ne bodo delali preglavic. Že poprej sem jih za lokalni časopis opravil na stotine. Za prvo oddajo sem si izbral enega najboljših svetovnih kegljavcev Uroša Stoklasa, večkratnega svetovnega prvaka. Moj gost je bil tudi v stoti, dvestoti, trisotni in še kateri oddaji.

„*Super, dobro si to opravil,*“ mi je dejal Dane.

Če on reče, potem bo pa že držalo. Medtem smo se z Urošem poslovili in sledilo je še snemanje drugega dela oddaje, branje besedila, ki sem ga seveda sam pripravil. Tako je bilo še nekaj prvih let, le občasno je še kdo pripravil kakšno športno novico o tedenskem dogajanju v precej športnem Zasavju. Dokler se niso pridružili Jože Premec, ki je pripravil veliko športnih novic iz Zasavja, Lojze Grčman iz Ivančne Gorice in Marjan Šušteršič iz Litije.

Rajši vam ne povem, kako se je zatikalo. Še dobro, da snemanje ni šlo v živo. Že po uvodnih prebranih besedilih sem

spoznal, da branje na glas in pred kamero ni kar tako. Sploh še, če besedilo ni prilagojeno, če je predolgo in so v njem besede, ki gredo težko iz ust. Takrat šele sem spoznal, da sem pravzaprav dislektik. Ampak dislektiki smo tudi iznajdljivi. Na to me je opozoril pater Karel Geržan, ki je bil pogosto moj gost. Tudi sam je dislektik. Ker poznamo svoje napake ali težave, se jim znamo izogniti in znamo znanje pridobiti na druge načine. Zanimivo, da skoraj vsi dislektiki tudi zelo radi beremo. Tiho. Z leti sem se tudi glasnemu branju privadil. Precej uspešno, saj se je le malokdo od naših gledalcev pritoževal, da se mi zatika. Sicer pa se v studiu v zakulisju tako vse da popraviti, izkušnje pa tudi naredijo svoje.

„*Na kateri filo faks ste pa hodili?*“ me je z vprašanjem presenetil Geržan, ko sva posnela eno mojih zadnjih oddaj na ETV. Debata, ki sva jo imela v enourni oddaji, je bila res malce filozofska. Rad imam poglabljene, a nikakor dolgočasne pogovore. Ne toliko po pravilni izgovorjavi, bolj sem poznan po poznavanju tematike in zanimivih vprašanjih. Tudi po človečnosti in spoštljivosti do gostov, ki so mi ravno zaradi tega zaupali, se v studiu sprostiti in povedali celo več, kot prej pred oddajo ob kavici. Ni lepšega za voditelja, ko čutiš, da se ti je gost odprl. Za gledalce pa tudi, se mi zdi. Ni pa dobro, da se delaš, da več veš kot gost. Da se ven mečeš. Tudi tega sem se poskušal držati. Čeravno se je zgodilo, da sem gosta, ko se česa iz svojega življenja ni spomnil, na to opozoril. Zagotovo sem in še vedno gradim na vsebini in spoštovanju do vseh. Ne le do najvišjih politikov, kulturnikov in športnikov. Pri meni so in so bili vedno vsi enako obravnavani.

„*Ne, na PKŠ sem hodil,*“ sem mu odgovoril, vedoč, da ne bo čisto nič razumel.

„*Kateri faks pa je to?*“

„To je poklicna kovinarska šola (PKŠ), ki sem jo opravil z odlično in brez zaključnih izpitov. Teh sem bil oproščen zaradi petic v spričevalu.“

Zdi se mi, da so imeli takrat na šoli, odličnjakov ni bilo ravno veliko, kar lepe načrte z mano. Ponudili so mi pomoč, da bi s pomočjo diferencialnih izpitov preskočil srednjo šolo in se vpisal direktno na univerzo. Baje se je to takrat dalo. Meni pa ni to čisto nič dišalo in sem odklonil. Takrat sem imel že druge cilje. Poklic sem imel, hotel sem si ustvariti še družino. Kar se je čez pol leta tudi zgodilo.

Kasneje ob čaju sem mu pojasnil, da se ravno zaradi disleksije nisem vpisal na šolo, kjer bi se moral učiti tujih jezikov. Ti mi še vedno niti najmanj niso po srcu. Tuji jeziki so mi sicer lepi, le učenje njih me čisto nič ne mika. Malo zato, ker se le z znanjem slovenskega jezika, ki ga imam tako rad, čisto dobro počutim in ker mi nekaj hrvaških ali srbskih besed povsem zadošča, da se lahko sporazumevam po celem svetu. Povsod je namreč kdo od „naših“.

V vseh letih dela na televiziji je povsem normalno, da se zgodi tudi kakšna napaka. Kakšno ime narobe izgovoriš, tudi kakšnemu sogovorniku napišeš napačno ime ali priimek, koga nehote užališ s televizijskim prispevkom, tudi o kakšnem dogodku napačno poročaš. Meni se je zgodilo, ko so v Zagorju na nekdanjih rudarskih površinah, kjer so bili nekoč tiri, gradili obvoznico. Ki pravzaprav ni nobena obvoznica, ampak je kar uvoznica, ki ves promet spelje v sam center mesta. Tako kot prejšnja, stara prometnica skozi Zagorje, ki je le nekaj metrov stran. Menil sem, in še vedno, da če so se že odločili graditi obvoznico, potemtakem bi jo morali speljati mimo samega mestnega jedra. Tako pa so meščani še bolj obremenjeni z izpusti avtomobilov. Vsako leto več. Tudi

zato, ker je vse več Zasavčanov našlo svoje delo v Ljubljani in so dnevne migracije iz leta v leto številčnejše. S tem pa je Zagorje med najbolj onesnaženimi mesti s prašnimi delci in vsem tistim, kar povzroča promet skozi mestno središče. Ko so cesto gradili, se mi je zdela preozka in sem sprva napačno ocenil, da bo le enosmerna, promet v drugo smer pa naj bi po mojem stekel kar po stari cesti. Kaj meni o tem, sem vprašal tudi enega od svojih gostov, ki me je le začudeno pogledal, češ kaj sprašujem. Šele po oddaji sem se zavedal svoje napake in se takoj v naslednji „posul“ s pepelom. Opravičilo mora iti iz ust. Nujno. Sploh če tiste, ki te spremljajo, spoštuješ. Tako kot vsi ljudje smo tudi novinarji pogosto napačno informirani, o kakšni zadevi ne vemo zadosti, se zmotimo, koga po krivem obtožimo in podobno. A najmanj, kar lahko in moramo v takih primerih storiti, je, da se prizadetim opravičimo. Tudi večkrat, če je treba, da vsi izvedo za našo napako. Žal so le redki, ki so tega sposobni. Mnogi šele takrat, ko to od njih zahteva sodba sodišča, kamor so šli iskati pravico prizadeti ali oškodovani zaradi novinarjeve napake. Tako kot politiki, ki mislijo, da so, kot tudi novinarji, bogovi, a nismo. Le da se tega mnogi ne zavedajo. Sam se.

Med tistimi, ki je v celotnem obdobju mojega urednikovanja televiziji dobesedno ves čas delal brez napak, je zagotovo Dane, ki je skrbel, da je naša tehnika brezhibno delovala. Le enkrat samkrat se mu je pripetila napaka, ki smo jo seveda rešili. Pa še takrat sumim, da sem imel tudi sam nekaj prstov vmes, saj sem pogosto iskal kakšne kasete in je bilo zelo verjetno, da je iz beta kasete, kjer je bila posneta glasbeno razvedrilna oddaja Apolon, ki jo je dolga leta vodil Alesh Maatko, izpadel listek, kjer je Dane poprej napisal, kaj je na njej posnetega.

„Igor, ne vem kako, ampak zgodilo se je, da sem oddajo z Jasno Kuljaj pomotoma presnel z neko drugo oddajo,“ mi je ves

žalosten prišel povedat v pisarno, kjer je bilo pravzaprav naše uredništvo.

„*Se bomo že znašli,*“ sem mu odgovoril in že razmišljal, kako zaplet rešiti.

„*Alesh, oddajo z Jasno bo treba še enkrat posneti. Jo lahko pokličеш in poveš, kaj se je zgodilo?*“ sem ga vprašal in mu pojasnil, kaj se je zgodilo verjetno po moji krivdi.

Ni minilo deset minut in že je bila rešitev tu. Jasna, ki takrat še ni opravila vozniškega izpita, je predlagala, da oddajo posnamemo kar v Ljubljani. Alesh je bil za, dal sem mu snemalca in montažerja Boštjana Rometa in oddajo so posneli kar v ljubljanskem živalskem vrtu. In to več kot odlično in seveda pravočasno, da je bila že naslednji dan na sporedu, tako kot je bilo predvideno.

Okrog Jasne imam še eno zanimivo zgodbo. Takrat je bila na začetku svoje medijske prepoznavnosti. Živela je v Ljubljani in ko se je Alesh z njo dogovoril, da bo gostja oddaje Apolon, me je vprašal, ali bi šel ponjo. Vedno, ko smo snemali oddajo Apolon, ponavadi ob ponedeljkih, se je Alesh dogovoril za snemanje dveh in tudi treh oddaj. Od desete do štirinajste ure so gostje prihajali v naš studio. V skoraj desetih letih se jih je zvrstilo več sto. Praktično so bili naši gostje vsi, ki so bili pri nas popularni. Od Tanje Žagar, Nuše Derenda, Adija Smolarja, Čukov, Maje Keuc, Slavka Ivančiča...

Seveda sem šel po Jasno. Usedla se je v moj avto in začel se je najin klepet. Ko klepetam, pa ponavadi tudi zaidem.

„*Ti, ali midva ne greva v napačno smer - proti morju in ne v Zagorje?*“ se je po dobrih petnajstih minutah vožnje obrnila proti meni.

Imela je kar prav. A sva našla pravo pot in srečno še pravočasno prišla do našega studia. Saj sem vam povedal, da imam težave z orientacijo, ob lepi ženski pa še toliko bolj.

MOJI SODELAVCI IN ODDAJE

O Aleshu, našem legendarnem voditelju glasbeno razvedrilne oddaje Apolon, sem že povedal nekaj lepih besed. Z njim res nisem imel veliko dela. Vse okrog gostov se je sam dogovoril, moje je bilo le, da mu priskrbim termin za snemanje in seveda ekipo, ki je z njim opravila delo. Alesh je zagotovo tudi največji poznavalec Evrovizije pri nas. Zaradi njega smo bili praktično edini, ki smo z različnih koncev Evrope, več let zaporedoma, snemali reportažno dogajanje. Večino materiala je posnel sam, ostalo smo dodali po njegovem prihodu domov v našem studiu. Alesh v tistem času in še danes, kolikor spremljam njegovo delo, ne manjka na nobenem evrosongu ali kakšnem pomembnem glasbenem dogodku pri nas. Poleg oddaj Apolon in snemanja reportaž z Evrovizije je občasno vodil tudi kakšne druge pogovorne oddaje in oddaje v živo, ko smo gostili jasnovidke in vedeževalke. Med bolj znanimi in med našimi gledalci lepo sprejeti sta bili Hana in Meri. Telefoni so dobesedno pregoreli. Prav uživali smo ob snemanju oddaj z njima, tudi po oddaji je bilo včasih pestro.

Poleg Daneta in Zorana, ki sta ves čas v studiu skrbela, da je naše delo potekalo kvalitetno in nemoteno, moram omeniti tudi nekaj drugih sodelavcev, ki so ustvarjali naš pester program. Več kot sto oddaj Pravljične minute je posnel pisatelj in pesnik Jože Sevljak iz Litije. Največkrat je prebiral svoje pravljice, za katere je pogosto kar sam naslikal ilustracije. Njegov prijeten in globok glas so radi poslušali tako otroci kot že malce odrasle gospe, ki jih je očaral s svojo podobo in tudi glasom. V zadnjem obdobju mojega urednikovanja je nekaj otroških oddaj Ustvarjalne minute posnela tudi Marjeta Hribar, mamica enega od mojih vnukov, ki je v Sloveniji zagotovo najbolj prepoznavna po tem, da je zasavskemu premoğu

dala novo vsebino. Njen nakit in drugi izdelki iz premoga so prava paša za oči. Med svoje pomembnejše dosežke, kar si štejem še posebej v čast, je bilo tudi sodelovanje s slepo Anjo Pustak Lajovic. To prijetno dekle je slepo od svojega rojstva. Z njo sem pred leti snemal eno izmed svojih pogovornih oddaj Med nami, v kateri je predstavila svoje življenje, najprej življenje slepega otroka in potem slepe mladenke. Spomnim se, da mi je med oddajo rekla, da bi rada delala na televiziji. Po tednu dni sva imela že prvi sestanek in ponudil sem ji vodenje informativne oddaje Sedem. To je bila naša najpomembnejša tedenska mozaična informativna oddaja, kjer smo objavili, kaj vse se je zgodilo v tekočem tednu. Precej zahtevna oddaja, tudi draga, dolga od 30 do 50 minut. Branja besedila je bilo veliko.

„Boš zmogla brati oziroma pretvoriti besedilo, ki ti ga bom poslal v pisavo za slepe in slabovidne?“ sem jo vprašal na sestanku v Trbovljah, kjer je takrat živela.

„Seveda bom, z veseljem. Hvala ti za priložnost,“ je odgovorila.

Če bi vedel, koliko dela je imela dan pred snemanjem, ko je prejela moje besedilo informativne oddaje, ki sem ji ga poslal po elektronski pošti, ji tega zagotovo ne bi ponudil. Kasneje, ko po mojem odhodu zanjo na televiziji ni bilo več prostora, mi je povedala, da je morala moje besedilo najprej spremeniti v braillovo pisavo. Ker takrat še ni imela za to ustreznega tiskalnika za pisavo, ki se prebira s konicami prstov, je morala vsakokrat v Ljubljano na šolo za slepe in slabovidne, kjer so tiskalnik imeli in potem spet nazaj domov, da je natisnjeno besedilo vadila. Seveda se je med branjem tudi kdaj zmotila. Mene in menim, da mnoge naše gledalce, to ni niti najmanj motilo. Kdo pa se ne zmoti, komu se kdaj beseda ne zatakne?

Poleg tega so gledalci lahko opazili, da oddajo vodi slepa voditeljica. Anja je bila iz oddaje v oddajo boljša. Pa vendarle je našega šefa njeno vodenje oddaje Sedem malce motilo. V tistem času sem Anji ponudil še vodenje kratke pogovorne oddaje, v kateri je gostila zanimive sogovornike, pogosto invalidne osebe. Naslov oddaje je bil Spoznajte nas. V njej je Anja gostila tudi Luja Šproharja, ki je ravno tako slep.

Povsem normalo je, da nisem popustil. Anja je še naprej občasno vodila informativno oddajo. Tudi naš direktor ni bil najbolj zadovoljen z njenim vodenjem oziroma branjem, češ da nas nihče ne bo gledal, če bo to delala še naprej. Sam sem imel takrat s strani gledalcev le pozitivne odzive. Nikogar ni motilo Anjino vodenje. Vsaj meni ni nihče kaj kritičnega na njen račun povedal. Marsikdo je bil celo vesel, da smo dali tudi slepi dami priložnost biti del nas in tako vse opozoriti, da med nami živijo različni ljudje. Nekaj časa sem ga še poslušal, na koncu pogovora pa sem mu dejal, da bo Anja še naprej vodila informativno oddajo in dodal:

„ Anje ne gledajo le majhni ljudje!“

In sem šel. Počasi pa tako oba, jaz in Anja. Anja sedaj ustvarja odlično glasbo in ima vse več glasbenih nastopov. Njen žametni glas morate slišati. Ponosen sem, da je skupaj s prijateljem uglasbila tudi mojo pesem Svetla tema, ki ste jo lahko prebrali nekaj strani nazaj. Skupaj z mojo vnučko Leo pojeta pri skupini The Eccentric. Delujejo predvsem humanitarno, kar je meni še toliko bolj pri srcu. Pomagati drugemu, ki je v stiski, je največ, kar lahko vsak med nami stori.

Seveda ne morem mimo drugih, ki so pogosto vodili našo tedensko informativno oddajo Sedem. Prva leta je bil to najpogosteje Jure Nagode, ki je oddajo tudi vsakokrat uredil, dokler ta čast ni po zamenjavi na uredniškem mestu dobrih

trinajst let pripadla meni. Sam oddaje nisem nikoli vodil, sem pa ponosen, da so jo poleg slepe Anje še Tomaž Petek, Anita Gošte, Aleksandra Mavretič, Sabina Brečko, Tanja Kovačič, Anja Šircelj, sestri Alisa in Sanela Alić, Mojca Dolinšek, Goran Ajtič, Nina Ojsteršek, Lucija Cestnik, Helena Butolen in vsaj zame z najbolj nežnim glasom Špela Drnovšek ter občasno še nekateri drugi.

O Joži Ložak, Romanu Špileku in Matjažu Lavriču sem že zapisal nekaj lepih misli. Na tem mestu moram omeniti še Gorana Ajtiča, ki je nekaj časa vodil tudi kulturno oddajo Minute za kulturo. Najbolj prepoznaven pa je postal s svojimi zgodovinskimi oddajami. Tako s spominom nadarjenega človeka dotlej še nisem spoznal. Zame je pravi leksikon. Z njim sem posnel blizu sto oddaj, v katerih je spregovoril o zgodovinskih temah od starega Rima, starih Grkov, faraonov do filmske umetnosti. Ni zgodovinske teme, ki je ne bi poznal v samo drobovje. Omenil sem že kulturno oddajo Minute za kulturo, ki so jo poleg njega vodili še Sabina Brečko, ki je imela kasneje lepo kariero na nacionalni televiziji. Črt Podlogar pa je bil tisti, ki je vodil prve oddaje, kasneje še Anja Šircelj, Helena Butolen, Nina Ojsteršek in nekateri drugi. V oddajah nismo gostili le lokalnih umetnikov, kulturnikov, tudi mnoga znana in uveljavljena slovenska imena, kot so Janez Bogataj, Dušica Kunaver, Tina Mahkota, Jože Sevljak, Roman Rozina in mnogi drugi. V slovenski prostor je s svojimi oddajami močno posegel tudi nekdanji župan Trbovelj, poslanec, pisatelj, novinar in slikar Bogdan Barovič.

„Igor, imaš kakšno delo zame ali moram vprašati šefa?“ se je začel najin pogovor dan po tem, ko je bil še zadnjikrat poslanec.

„Kar se okrog honorarnega sodelovanja z našo televizijo tiče, se bova kar midva pogovorila, le da ne bo nič s tem, dokler boš

član stranke oziroma dokler se boš ukvarjal s politiko,“ sem mu odgovoril.

„Kar se politike tiče, sem z njo zaključil.“

To sicer v naslednjih letih ni čisto držalo, ampak je, dokler je delal na naši televiziji. Dogovorila sva se, da bo vodil oddajo Iz medijev za medije, ki sem jo pravzaprav na „noge“ postavil sam in jo tudi najpogosteje vodil. V tej oddaji sem nekaj let gostil praktično vse, ki so bili takrat pripravljeni kaj o medijih povedati. Od Lada Ambrožiča, Jožeta Možine, Tatjane Pirc do Petra Jančiča, Rajka Geriča, Romana Rozine, Silvestra Šurle, Igorja Kršinarja, Vinka Vasleta in stotero drugih.

Bogdan je bil takrat močno razočaran, da po zaključku poslanske funkcije, bil je poslanec Jelinčičeve SNS, zanj ni bilo nobenega dela. Čeravno je pred vstopom v politiko dolga leta delal na nacionalni televiziji in radiu ter na Radiu Kum Trbovlje. Tudi drugje ni našel zaposlitve. Kasneje mi je v intervjuju za Reporter dejal naslednje: *„Kdorkoli se bo pri nas odločil za politično pot, naj ve, da si bo v 99 odstotkih podpisal „smrtno obsodbo“. Naslov te rubrike je posrečeno izbran. Ko se enkrat politična pot konča, si pozabljen. Še zapornik, ki pride iz zapore, ima več možnosti, da dobi službo. Razen, če kot politik nisi v tisti kliku, kjer imajo glavno vlogo korupcija, podkupljivost in strici iz ozadja. Sam sem bil vedno del opozicije in se nisem sukal ali družil v krogu tistih imen, ki so večno na prestolu zgodovine. Mislim, da večina od teh nepošteno. Danes je v politiki nekako takole: briga me, če mi očitajo, da kradem, navsezadnje imam dva ali tri milijone, vi pa ne. Taki ljudje so brezčutni, pokvarjeni. Le kaj jim moremo? Navajam Gregorja Golobiča. Večno je neka siva eminenca na oblasti, ki deli službe, narekuje. On in mnogi drugi so le suknjič preoblekli. So valilnica političnih kadrov. Verjamem, da je med zdajšnjimi*

poslanci kar nekaj takih, ki so šli po nareku nekaterih bivših politikov liberalne demokracije, združene liste in podobno v nove stranke. Zdaj se kalijo. Skriti bivši politiki pa jih vodijo kot lutke in jim narekujejo, kaj naj počno. To je ta slovenska politika. Za poštene in tiste, ki res mislijo, da bodo kaj naredili je politika „smrt“. Edini, ki poskrbi za svoje najbolj zveste kadre, je Janez Janša, pa kar koli si že o njem mislimo. Nekako že poskrbi, da ne ostanejo brez službe.“

Bogdan je v letu dni, dokler se ni spet začel spogledovati s politiko, a je kmalu zatem zbolel, posnel kar nekaj odličnih oddaj. Med drugim je v našem studiu gostil Jolando Bertole, Marka Crnkoviča, Saša Hribarja, Andreja Stareta, Tomaža Domicelja in še nekatere druge uspešne novinarje in glasbenike. Vmes je napisal še dve knjigi in pridno likovno ustvarjal.

Med najbolj gledanimi in spremljanimi oddajami naše televizije je bila ponedeljkova narodnozabavna oddaja Veter nosi pesem mojo. Naslov smo si sposodili od Slavka in Vilka Avsenika. Seveda z njunim »žegnjem«. Sam sem za uvodno špico prispeval še zimsko poletne posnetke Kranjske Gore, Gozda Martuljka in Pirana. Vse ostalo delo sta opravila voditeljica in avtor oddaje - Marinka in Franjo Bizjak. Po njunem odhodu je oddajo pripravljal in vodil Tomaž Petek. Naši gledalci so si lahko enkrat mesečno ogledali tudi zanimive glasbene intervjuje z Modrijani, z Okroglimi muzikanti, bili pa smo tudi zadnji, ki smo posneli oddajo z Brendijem, ki je le nekaj dni kasneje umrl. Spomnim se, da mi je spodaj ob kavici dejal, da bo moral na „servis“. Čutil je, da ga daje srce. Žal je šel na zdravniški pregled prepozno.

Tomaž Petek, Alesh Maatko, Boštjan Poglajen in Maja Sevljak Jurjevec, hči našega pravljicarja Jožeta Sevljaka, pa so

bili tisti, ki so najpogosteje vodili oddaje v živo. Z župani in vedeževalkami ali jasnovidkami. Včasih so telefonske linije skoraj pregorele. Vsi bi radi izvedeli, kdaj bo župan uredil to in ono, ali pa so jasnovidko spraševali, kaj jih čaka jutri, koliko denarja bodo imeli in ali bodo dobili v šoli dobro oceno ali ne.

Po tem, ko se je Alesh odločil, da ne bo več vodil oddaje Apolon in zaprosil tudi, da naj je po njem nihče ne bi več, ker je bila oddaja res močno povezana z njim, smo začeli snemati še oddajo Med notami, ki jo je največkrat vodila Aleksandra Mavretič, kasneje tudi Anja Šircelj, Neli Sanela Bećirović (o njej več v nadaljevanju) in občasno tudi sam. Gostili smo vse takrat najpopularnejše goste. Sam se najbolj spomnim navihanega intervjuja s Tanjo Žagar, s prisrčno Manco Izmajlovo in z Mirom Čekelišem, vodjem skupine Hazard in Rendez Vous. Poleg delovanja obeh skupin je mene še kako zanimalo njegovo mnenje o preganjanju Bolgarov v času Jugoslavije. V letu 1984 so namreč na montiranih političnih procesih zaprli kar nekaj glasbenikov iz Bolgarije in Armenije, ki so živeli pri nas. Tudi tetinega partnerja Bolgara Georgija Angelova, ki smo ga domači klicali Gošo. Za Hazard pa je v tistem času igral Bolgar Dani Gančev. Kaj vse hudega se je zgodilo nič krivim glasbenikom, je v svoji knjigi Orwellovo leto Agopa Stepanjana popisal publicist in nekdanj pomemben član LDS Igor Omerza. Od tistega krvavega leta 1984 jaz in moja družina nikdar več nismo videli našega Georgija, ki je moral preživeti kar tri leta v krutem zaporu in bil po prestani krivični kazni oziroma obsodbi celo izgnan iz takratne Jugoslavije. V studiu sem na to temo gostil Igorja Omerzo, Mira Čekeliša in Gorenjko Cveto Stepanjan, ženo Agopa Stepanjana, ki je bil obsojen na res dolgo zaporno kazen. Za nič. Zgodbo okrog tega montiranega procesa, ko je imel že nekaj besede v družbi tudi Milan Kučan in, ki so ga izvolili za našega prvega pred-

sednika, kar me čudi, mi je zaupal tudi takratni obsojenec Bolgar s slovenskim državljanstvom Milko Cočev, ki živi v Kopru. O svoji kalvariji v preiskovalnem zaporu in potem na prestajanju triletno zaporne kazni mi je v oddaji Pogled povedal pretresljive zgodbe. V preiskovalnem zaporu so ga pogosto preteпали: *„En zasliševalec je bil prijazen, drugi ne. Ponoči in podnevi so me zasliševali. Eden me je pretepal, drugi mu je rekel, naj me pusti. Zaradi udarcev z rokami in nogami po glavi so mi poškodovali oko. Mesec dni na oko nisem videl. Tik preden bi za vedno oslepel, so me vendarle peljali k zdravniku, ki mi je oko rešil. Tudi vse druge so zverinsko preteпали. Drug za drugim smo morali s sten brisati kri naših sotrpinov. Zaradi vsega hudega sem celo gladovno stavkal. Malo so se ustrašili in me prenehali pretepati. Ko so me spet preteпали, sem gladovno stavko ponovil. Tokrat so me hranili s pomočjo cevi, ki so mi jo porinili globoko v grlo. Tudi po prstih so me udarjali, ker so vedeli, da se preživljam z igranjem na klavir. En prst so mi nepopravljivo poškodovali, tako da še danes težko igram z njim. Eden od njih me je pretepel tako močno, da mi je počila lobanja. Kar osemnajst dni sem bil v nezavesti. Prebudil sem se v bolnici. V postelji, ki je bila kot železna kletka, ob njej pa vojak z avtomatom. Kot bi bil največji zločinec. Ko sem se vrnil nazaj v celico, so mi potem več dni predvajali, noč in dan, otroški jok. Kot bi jokali moji otroci. Ves čas so me obtoževali take neumnosti kot to, da sem na nadvozu v Kopru gledal, kako debela je plast asfalta, ali je dovolj debela za tanke. Seveda sem jih spraševal, kakšne tanke. To naj bi gledal in vohunil leta 1973, ko nadvoza sploh še ni bilo. In to je bilo potem zapisano v obtožnici. Zaradi teh laži sem trpel v zaporu. Obtožili so me tudi, da sem leta 1973 potoval skozi predor Učka in gledal, kakšen je. Tunel Učka pa je bil zgrajen šele leta kasneje. Jaz pa sem bil obsojen, da sem se že devet let prej vozil skozenj in si ga ogledoval. Tretji očitek iz obtožnice je bil, da sem si ogledoval kasarno v Novi Gorici. V Novi Gorici pa kasarne nikoli ni bilo. Same neum-*

nosti. Moj odvetnik po službeni dolžnosti je, ko je obtožnico s temi neumnostmi prebral, dejal, da se bo v mojem imenu pritožil. Naslednji dan sem dobil novega odvetnika, ker so rekli, da je moj prezaseden. Dobil sem novega vojaškega odvetnika in tudi tri leta zapora. Še prej mi je v pogovoru dejal, kot oče sinu, da naj vse priznam in da bom čez tri mesece že zunaj na svobodi. Kako naj priznam nekaj, kar je ena sama laž? Kako naj priznam, da je bil predor Učka zgrajen leta 1973? Proces se je začel 10. septembra 1984 in se 20. oktobra zaključil. Zadnji dan so bili lahko v sodni dvorani tudi svojci. Vsakega posebej so iz preiskovalnega zapora vozili v lisicah, v avtu pa so bili poleg voznika še trije oboroženi vojaki. Devet avtomobilov drug za drugim je peljalo iz Metelkove do sodišča. Spredej in zadaj spremljevalno vozilo, nad nami pa je preletaval helikopter Takšen pomp le zaradi nas. V medijih pa le ena kratka novička, da so bili tuji državljani, ki so delali za tujo vojaško silo, obsojeni zaradi vohunstva, terorizma in protidržavne propagande na tri do enajst let zapora. Nobenega imena. Le to.“

Zapisano v novički je bila laž, tudi vsi obsojeni niso bili tujci. Tudi Milko je imel, tako kot Agop Stepanjan in še nekateri drugi, takratno jugoslovansko državljanstvo. Poleg njihju so bili obsojeni še Aleksander Aleksandrov, Georgij Angelov-Gošo, Milan Pfajfar, Stevan Dostan, Rade Lazarević, Vencelj Gašperšič in Lazar Semerdžijev, ki mi je pred dvema letoma poslal pismo. Živi v Bolgariji s hudo sladkorno boleznijo, ki jo je dobil v zaporu. „Še vedno sanjam zapor in strašne stvari, ki so se mi nič krivemu zgodile.“

Gremo nazaj k Milku. Ko je bil že v zaporu, na prestajanju triletne zaporne kazni v Sremski Mitrovici, je več mesecev preživel v samici. Milko je imel iz prvega zakona z Anastazijo Ogrin dva otroke, z zdajšnjo ženo pa enega. Komaj rojenega. Obe družini sta mu stali ob strani. „V samico je k meni

pristopil paznik in mi rekel, da mi je hčerko povozil avto, da se je žena ločila in podobno. Rekel je, od danes naprej nimaš družine, nimaš hčerke. To pove in me pusti samega s strašnimi mislimi, ali je res prišlo do prometne nesreče, ali se je žena resnično ločila. Čeprav sem jih poznal in vedel, da lažejo, me je vseeno glodalo. Vse do prvega pisma ali paketa, ki so jih pogosto vračali, kot da me ni. Zelo sem se razveselil prvega obiska po teh paznikovih lažeh, ko sem vendarle izvedel, da še imam ženo, da tudi hčerka ni umrla. Groza. Naslednjič, ko so mi spet lagali, me zastraševali in sem jih imel zadosti, sem jim rekel, če je to res, potem mi dajte mrliški list. Počasi so s takimi lažmi prenehali.“

Po prestani kazni so tiste, ki niso imeli našega državljanstva, izgnali iz države. Milko in ostali z našim državljanstvom tudi po prestani kazni niso imeli miru. Mnogi nekdanji znanci in prijatelji jih niso več poznali in so se jih izogibali. Tudi po osamosvojitvi ni bilo bistveno bolje.

Tole pa mi je v studiu v oddaji Pogled povedala Cveta Stepanjan, žena že pokojnega Agopa, ki je bil med vsemi omenjenimi v tem zlaganem političnem procesu obsojen na najvišjo zaporno kazen. Kar devet let je dobil. Ko ga je žena prvič obiskala v preiskovalnem zaporu na Metelkovi, je doživela šok.

„Pred mano so se odpirala in zapirala železna vrata. Šele takrat sem pravzaprav izvedela, da je moj Agop v vojaškem zaporu. Omedlela sem. Nesli so me v neko sobo, kjer so me spravili k sebi in mi zabičali, kaj Agopa smem vprašati, kaj ne. Tisto, kar sem videla, je bilo grozno. Agop je sedel za mizo, okoli vojaki s pendreki, glavo je imel nabuhlo, obraz krvav. Bil je ves pretepen. Ko sem ga vprašala, če pokličem ambasado, kjer je bil poleg našega tudi bolgarski državljan, so me vojaki zagrabili in

odvlekli ven. Ne vem, kako sem prišla domov. Potem se je začelo. Z Agopom sva imela tri otroke. Čez nekaj dni so me na domu obiskali vojaki, policija in udbovci. Zgrabili so me, izvlekli iz stanovanja, najine otroke pa pustili v stanovanju. Same. Vse tri, dvojčka stara šest in starejšega, ki je bil star osem let. Si lahko mislite, kaj sem doživljala, ko so me odpeljali, ne da bi vedela, kam? Strah me je bilo za otroke, kaj bo z njimi, ko me ne bo. Dejali so, da če ne bo drugače, jih bodo dali v rejo. Vmes so name vpili, da sem svinja, prasica, vohunka ... Na policiji v Tržiču so me zaslišali, lagali, da naj bi z Agopom vohunila, se fotografirala pred vojašnicami in podobne nesmisle. Dodali so še, da je Agop vse priznal. Seveda je, vse laži, ki so mu jih vsilili, ker so ga ves čas pretepali in mu celo cigarete ugašali na glavi. Da se je vsaj za nekaj časa rešil trpljenja, je bil pripravljen marsikaj podpisati, katerikoli nesmisel. Sama sem bila potem odpeljana v Ljubljano na Povšetovo. Tam sem bila tri dni, ne da bi vedela, kaj se dogaja z otroki. Ves čas so me zasliševali, vozili po Sloveniji, v kraje, kjer naj bi z možem vohunila in mi ves čas govorili same neumnosti in laži. Spraševala sem se, ali so najini otroci sploh še živi, ali sploh kdo pazi nanje. V stiski sem tudi sama marsikaj podpisala, z namenom, da čim prej pridem ven iz zapora in se vrnem k otrokom. Zanje je na srečo poskrbela soseda, ki jih je slišala, kako jokajo.“

Seveda se s tem trpljenje te nesrečne družine ni končalo. Enkrat so sredi noči kar prek strešnega okna vdrli v njeno stanovanje specialci. Kot da bi bila ona in njeni trije otroci največji kriminalci ali teroristi. „Enkrat ponoči so ob dveh ponoči, ko smo spali, vdrli v naše stanovanje. Kar naenkrat je bila polna soba oboroženih vojakov in častnikov. Agop naj bi imel v stanovanju skrite bombe, strelivo. Drugega niso našli kot neke kovinske vložke za vijake. To naj bi bil dokaz, da dela bombo. Pogosto so v naslednjih dneh preiskali tudi okolico, drvarnico, odlagališča, kjer naj bi Agop skrival ali zakopal strelivo. Seveda

niso nikoli ničesar našli. Saj nič ni bilo. Moj Agop je bil le dober oče in glasbenik. Nič drugega ga ni zanimalo. Ne pa vohun, terorist... A je bil kljub temu obsojen na devetletno zaporno kazen.“

Lahko si samo mislimo, kaj so takrat doživljali svojci obsojenih. Njen starejši sin je takrat zaradi vsega hudega zbolel in je še danes, toliko let kasneje, vsake toliko časa podvržen zdravstvenimi terapijam zaradi psihičnih težav. Agop je iz zavora prišel uničen, nikoli več se ni ukvarjal z glasbo. Nekaj tednov kasneje, že v samostojni Sloveniji, ko so proces razveljavili in so bili zaporniki rehabilitirani, je umrl. Tudi Cvetino pismo Milanu Kučanu, ko je bil v času prestajanja Agopove kazni na visokem in vplivnem položaju, še za časa Jugoslavije, ni pomagalo. Na pismo, ki ga je po njenih in Igorjevih besedah dokazljivo prejel, ni nikoli odgovoril. Povejmo še, da so se ti montirani politični procesi proti Bolgarom začeli že v času, ko je bil Tito še živ. Aretacije nedolžnih in sojenje pa se je začelo po njegovi smrti, dolgoletne preiskave še v njegovem času. Šlo je za nič drugega kot za maščevanje, saj so Bolgari na podobnem procesu nekaj let prej obsodili nekaj naših državljanov. Bili so žrtve slabih odnosov med Jugoslavijo in Bolgarijo. Za nič je bil njen mož (in ostali iz tega procesa) trpinčen v preiskovalnem vojaškem zaporu v Ljubljani, kasneje na prestajanju kazni v Sremski Mitrovici in v posebnem zaporu v Beogradu, kjer je bilo še bolj grozno. Še vedno so jih mučili in preiskovali, kljub pravnomočnosti sodbe. Šele potem, ko so Agopa premestili v zapor v Požarevcu, ga je njegova Cveta lahko obiskala. Po dolgih dveh letih, šele konec leta 1986. „*Pet ur na dvorišču, na odprtem so naju s sestro pustili čakati, namerno. Samo zato, da človeka razčlovečijo. Pripeljali so ga v verigah. Vsega umazanega. Njegova glava je bila gnojna in krvava. Kaj takega še nikoli prej nisem videla. Nisem ga prepoznala. Če me takrat ne bi poklical Cveti, le on*

me je tako klical, ne bi verjela, da je to moj Agop. Znova sem rekla, da bom šla na bolgarsko ambasado. Spet so me odvedli ven iz velike sobe za obiske. Pet minut ali še manj sem ga videla. Po dveh letih. To je bilo najino prvo srečanje v tako opevanem socializmu in tako opevani pravični družbi. Kasneje mi je povedal, da je bil skorajda ves čas v samici. V Ljubljani sem oblastem povedala, kaj se Agopu dogaja, da bo umrl, če ga bodo še naprej trpinčili. Šele potem so se zanj vsaj malo zavzeli in ga po letu dni leta 1987 premestili v zapor na Dobu. Sama sem morala poravnati vožnjo zanj in za dva vojaka, ki sta ga spremljala. Pa sem bila skoraj čisto brez denarja. A to bi še šlo. Saj je bilo nekaj dobrih ljudi, ki so pomagali. Najhujše je bilo, to me je žrlo, da smo vse to prestajali, ne da bi Agop ali kdorkoli od obsojenih karkoli storil zoper državo, v kateri je živel. Niso ne vohunili, niso pripravljali sabotaze, niso bili teroristi, le glasbeniki so bili. Moj Agop v življenju še miške ni pohodil, pa je moral toliko trpeti. Leta 1989 so ga pogojno izpustili iz zapora, vendar je bil na pogojnem izpustu vse do leta 1993. Nikoli več ni bil sposoben delati. Iz zapora je prišel bolan, ena sama psihična razvalina. Morala sem ga peljati v bolnišnico, kjer so ga zdravili še pol leta, da je prišel k sebi. Še prej sem jim rekla, zdravega ste mi ga odpeljali v zapor, zdravega mi pripeljite nazaj.“

Tudi potem, ko je prišel iz zapora, so njihovo družino nadzirali. Nikoli več ni igral na bobne. „Pričakovala sem, da bodo proces v samostojni Sloveniji takoj razveljavili, pa so to storili šele po dolgih letih. Od leta 1989 do 31.1.2002 je mehanizem mlel.“ Mnogi, ki so bili del tega montiranega procesa, so zavlačevali več kot desetletje, a so na koncu vendarle (morali) priznali svojo napako.

Zagotovo oddaj ne bi posneli brez že omenjene ekipe tehnikov, novinarjev in snemalcev, med katerimi moram ome-

ni tudi nekdanjega sošolca Iztoka Javorška, Saša Zavraška, Aljošo Barlič, Vukašina Šobota, Bogdana Simerla, Romana Turnška, Simona Mišića, Stanislavo Radunović, Matica Poropatiča, Apolonijo Zupan...

Omenil sem že Neli Sanelo Bećirović, hči Mehmedalije Alića. Na televiziji ETV je v mojem času delala že njena starejša sestra Alisa. Zgodba te družine je zelo zanimiva. Njun oče, ki ga prijatelji kličemo Alija, je v Slovenijo prišel iz Bosne iz revne družine, ko je bil star slabih petnajst let. Svoje pestro življenje v Bosni in potem v Kisovcu, kjer so otroci, ki so obiskovali rudarsko šolo, živeli, je opisal v knjigi Nihče. Pri nas si je ustvaril družino, z nekdanjo ženo imata dve hčerki in sina, in ker se je pridno učil, je tudi poklicno napredoval. Vse dokler ni vojna v Sloveniji in predvsem v Bosni dodobra načela njihovega lepega družinskega življenja. Njegova družina se je tudi zaradi namerne ali nenamerne birokratske napake znašla med izbrisanimi. Za nameček pa je v vojni v Bosni izgubil veliko svojih sorodnikov, ki so zadnji dom našli v spominskem parku Potočari. Spominski park, ki spominja in opominja na genocid, ki so ga Srbi izvajali nad Bošnjaki, sem si pred leti tudi sam ogledal. Spomenik pri spomeniku, v vsakem pa žrtev neumne vojne. Med pokojnimi je tudi veliko članov družine Alić. V trafiki s spominki lahko poleg mnogih drugih knjig, ki opisujejo vojno in poboje, najdete tudi Mehmedalijevo knjigo Nihče, le da prevedeno v bosanski jezik in z naslovom Niko in ništa. Obe sta z njegovim podpisom na moji knjižni polici. Toliko bolj sem ponosen, da sem imel priložnost že dobro leto pred izidom slovenske verzije knjige prebrati njegov original v bosanskem jeziku. Že takrat sem vedel, da bo to uspešnica. In je tudi bila. Privedla je celo do visokega priznanja, ki ga je avtorju naklonil predsednik Borut Pahor.

Zaradi vsega hudega, kar se je zgodilo njegovi družini, ne čudi, da je tako zavzeto vodil rudarska dela v Barbarinem rovu v Hudi jami, kjer so našli več tisoč žrtev povojnih pobojev. Tako kot so pred leti povsem po nedolžnem in izvensodno pobili njegove sorodnike v Bosni, tako so v prvih mesecih po koncu druge svetovne vojne pobili več deset tisoč Slovencev in drugih ljudi, ki so bili takratnemu komunističnemu režimu nevarni. Spomnim se, da je kmalu po odkritju žrtev v Barbarinem rovu takratni predsednik Danilo Türk govoril o drugorazrednosti. Ta njegova nerodna izjava je sprožila burne odzive javnosti, tudi zato, ker je bilo odkritje žrtev v rudniških jaških za marsikoga hladen tuš. Tudi tisti, ki v povojne poboje prej niso verjeli, so spoznali, da so se resnično zgodili. Predsednik Türk pa je po drugi strani zelo pietetno govoril o genocidu in žrtvah v Srebrenici. Zato sem ga v oddaji, ko sem ga gostil, dobesedno ujel v zanko. Najprej sem ga pohvalil, da je njegov pogled na žrtve v Bosni spoštljiv in mu dopustil, da je na to temo nekoliko širše predstavil svoj pogled. Takoj zatem sem ga vprašal, kako to, da na žrtve v Bosni gleda s takim spoštovanjem, kar je edino pravilno, za žrtve v Barbarinem rovu pa da so drugorazredna tema. Zadržega je bila precej velika. Zagotovo je bil tudi njegov odnos do žrtev povojnih pobojev pri nas eden od razlogov, da je izgubil naslednje predsedniške volitve.

V zvezi z obiski visokih političnih predstavnikov naše države pri nas moram povedati, da sem vložil veliko napora, da smo jih uspeli gostiti na naši mali, a očitno dovolj odmevni in pomembni lokalni televiziji, da so vsi, razen Milana Kučana, prišli.

Prvi obisk pomembnejšega politika, ki smo ga gostili v kateri od naših oddaj, je bilo gostovanje prvega predsednika slovenske vlade, takratnega evropskega poslanca Lojzeta Peterleta.

Večkrat je bil v našem studiu tudi Janez Janša. Dvakrat celo, ko je bil predsednik vlade. Seveda je bilo vse bistveno bolj napeto, ko je bil kdo v funkciji predsednika vlade, države, ali pa je bil notranji, zunanji ali obrambni minister, kar je pomenilo tudi, da je bil varovana oseba. V teh primerih se je pogosto zgodilo, da so si že dan poprej lokalni policisti ogledali lokacijo, kasneje so me poklicali še iz varovanja in protokola. Zanimalo jih je vse. Od tega, po kateri poti se pride v studio, kje v stavbi je studio, koliko vhodov ima stavba, kje so sanitarije, pregledali so tudi pod vse stole in v vse škatle in ostalo, kar smo potrebovali za sceno drugih oddaj, če kje mogoče ni podtaknjena kakšna bomba. Rutinski pregledi. Seveda so nas v protokolu tudi podučili, kje in kdo mora tega ali onega predsednika pričakati, kdaj se ga lahko posname, pri Janezu Drnovšku so posebej opozorili, da ne smejo biti vklopljene klimatske naprave. In podobna navodila. Seveda smo se vseh držali. Sam sem protokol vedno tudi vprašal, ali bo gost bolj uradno oblečen, recimo v obleki s kravato, ali v bolj športnem stilu. Vedno sem se glede na povedano prilagodil. Le pri eni zadevi sem bil vedno bolj skrivnosten. Nikoli nisem vnaprej pošiljal pripravljenih ali predvidenih vprašanja. Vedno le dve temi ali mogoče tri. Ponavadi sem moral tudi zagotoviti, da ne bom na velik zvon javnosti in lokalne novinarske ekipe obveščal o prihodu predsednika ali ministra. Verjetno so si želeli miru pred snemanjem oddaje in ne ob prihodu skupine novinarjev in snemalcev. Vem, da so bili name lokalni novinarji jezni, ker nisem povedal, da sem gostil visokega političnega gosta. Ampak ko sem jim povedal, da nikoli tudi iz njihovih ust nisem izvedel, kdaj bo ta ali oni politik prišel na lokalni radio ali televizijo, se je tudi pri njih jeza polegla.

Pri enem od predsednikov je z nami v studio, v tisti del, kjer smo snemali, šel tudi njegov varnostnik. Prijazno sem ga odslovil in mu povedal, da je lahko le v režiji ali pa v hodniku

pred vrati studia. Pogledal je predsednika, ki mu je prikimal. Kakšno minuto pred začetkom snemanja sem ga šel opozorit, da naj izklopi pogovorno napravo, saj je kar naprej piskala, ali pa naj gre malce dlje od vrat, saj je bilo to piskanje zelo moteče. Po končanem intervjuju, držati smo se morali dolžine trajanja, nas je kakšna spremljajoča tajnica opozorila, da oddaje ne smemo krajšati oziroma kaj izrezati. Tega tudi sicer v mojem času nismo nikoli delali. Kar je gost povedal, je šlo v eter. Torej vedno celotni posnetek. Ponavadi zvečer ob 20. uri. Nikoli nismo s predsedniki, ministri ali drugimi visokimi politikimi snemali v živo v večernih urah. Vedno v dopoldanskih urah.

Med varovanimi osebami je bil še posebej zanimiv takratni obrambni ministre Karel Erjavec, ki je dejal, da je zaradi varovanja izgubil kar nekaj družinskih prijateljev. Kajti vedno so bili, ko so njegovo družino obiskali, podvrženi strokovnemu pregledu. No, ja, verjetno je kakšnega svojega prijatelja izgubil tudi zaradi svojega načina delovanja v politiki. Ob nekem drugem gostovanju, ko je bil Erjavec v drugi Janševi vladi, torej v 10. slovenski vladi, zunanji minister, je po oddaji povedal, da njemu Janez Janša med vsemi najbolj zaupa. No, le mesec po obremenilnem poročilu protikorupcijske komisije proti Janezu Janši in Zoranu Jankoviću je bil Erjavčev Desus med prvimi, ki je zapustil vlado. Po tem dogodku mu Janša verjetno ne zaupa več, Desus pa tudi ne več Erjavcu, saj ga je na letošnjem kongresu močno porazila mlajša Aleksandra Pivec. Kdaj se bo kaj podobnega zgodilo Zmagu Jelinčiču in Janezu Janši, ki sta že (pre)dolgo na mestu predsednika strank, pa verjetno vesta le onadva.

Ko sem gostil nekdanjo notranjo ministrico Katarino Kresal, ki je bila takrat in je še vedno zelo lepa ženska, ni veliko manjkalo, da nam ne bi padla po naših stopnicah, ki so

vodile do studia. K sreči sem stopal stopnico za njo, malce ob strani in sem ji bil v oporo. Visoke petke in spodaj malce širše hlače in kaj lahko bi v rumenih medijih poročali, da je ministrica uredniku lokalne tvelevizije padla v naročje. Na žalost ali k sreči naš fotograf ni ujel zanimivega dogodka. Poleg Türka, Janše, Kresalove, Erjavca, Peterleta smo v naših pogovornih oddajah gostili še predsednika državnega zbora Janka Vebra, aktualne ali nekdanje ministre Andreja Bajuka, Andreja Vizjaka, Janeza Šušteršiča, Dimitrija Rupla, Gregorja Viranta, Vinka Gorenaka, Radovana Žerjava, Franca Bogoviča, Julijano Bizjak Mlakar, Jelka Kacina, Zvonka Črnača, Aleša Hojsa, Ljudmilo Novak, Gregorja Golobiča, Ireno Majcen - če naštejemo le nekatere najbolj prepoznavne.

Po dolgih letih skupnega dela smo bili v ekipi drug drugega že malce naveličani in zagotovo ni bilo več toliko dobre volje in energije kot v prvih letih. Ne le naveličanost, tudi vsi naši napor, da bi vendarle prišli do posodobitve opreme in studia, iztrošena in vse manj zanesljiva oprema, vedno pomanjkanje denarja - so prinesli svoje. Nekaj smeha je v naše uredništvo prinesla vedno nasmejana Neli, od katere smo bili vsakokrat ob njenem prihodu deležni pravega prijateljskega objema. Pogosto nas je nasmejal tudi naš dolgoletni snemalec in učitelj Boštjan, ki je ob neki priložnosti, ko smo pričakovali visokega političnega gosta, prihrumel v naš studio. Takoj je opazil, da vsi napeto čakamo na prihod, zato je izkoristil ta čas in glasno vprašal nekaj takega kot: „Kje so skriti nepri-dipravi?“ Malce so ga začudeno pogledali, predvsem tisti iz protokola in varovanja, mi pa smo tako vedeli, da se še enkrat več šali in da ni blizu nikogar, ki bi lahko ogrozil našega gosta. Vseeno pa smo ga kar se da hitro pospremili iz studia, saj je prišel le po eno izmed terenskih kamer in se mu je tako in tako mudilo na neko drugo snemanje.

Janez ali Jani Guna je bil v nekem času med najbolj prepoznavnimi zasavskimi komentatorji. Malce starejši se ga prav dobro spomnimo, ko je prek valov Radia Kum navduševal s satirično oddajo Raketoplan. V njej je tedensko obdelal vse, kar se je politično pomembnega zgodilo v naši domovini. Oddajo je zabelil še z izbrano glasbo, ki je dopolnjevala njegovo politično satiro. Ko so uredniki začutili ali se jim je zdelo, da gre predaleč, so oddajo ukinili. S tem pa je meni Jani dobesedno priletel v naročje. Dogovorila sva se za redno mesečno politično satirično oddajo Slovenski globus. V njej je podobno kot na radiu satirično obdelal vse, kar se je pri nas in v svetu zanimivega zgodilo. Predvsem je bil trn v peti nekdanjim komunistom, častilcem Tita in revolucije ter novodobnim kaviar levičarjem. Oddaja je nastajala tako, da mi je na dan snemanja poslal pripravljeno besedilo s predlogi spremljevalne glasbe, ki je vsaka posebej začinila tisto, kar je povedal v kamero. Čeravno so bila njegova besedila pogosto precej politično ostra - ni šparal besed, ko je bilo treba koga pokritizirati - ni nikoli prišlo do kakšne tožbe, čeravno so na to nekateri politiki med vrsticami opozarjali.

Zagotovo je bila oddaja tudi ena najbolj spremljanih. Kasneje, ko se je Jani odločil, da te oddaje ne bo več pripravljaj, je za politično satiro na televiziji skrbel Vid Šteh.

Ponosen sem tudi na dve oddaji, ki sem ju posnel s političnima zapornikoma Andrejem Aplencem in Mihaelom Cencem, ki sta preživela grozote Golega otoka. Tole je v oddaji povedal Andrej Aplenc, potem, ko je bil še drugič poslan na prestajanje kazni na Goli otok: *„Psihološko je bil to zame najtežji trenutek v mojem življenju. Ker sem vedel, kam grem.*

Prepričan sem bil, da se bo slej ko prej na Golem otoku zaključilo moje življenje. Takrat so do smrti pretepli Mirka Koširja, ustanovnega člana slovenske komunistične partije, in še tifus je razsajal na Golem otoku. Umrlo naj bi kar okoli dva tisoč zapornikov. Režim se je nekoliko spremenil. Splošno pretepanje ni bilo več dovoljeno. Ko je barka pristala in sem šel še v drugo skozi špalir, so nas seveda še vedno preteпали. A ne tako grozno. Eno je udarec po hrbtu, drugo je udarec do smrti. Najhujše, vsaj zame, je bilo to, da je bila cela filozofija in psihologija taborišča naravnana na to, da prisilijo zapornika, da ravna mimo svojih etičnih in drugih vrednot. Eno je bilo fizično nasilje, drugo pa ovajanje sojetnikov. Vsi smo se pogovarjali, a nihče ni bil iskren. Sam sem imel le enega dobrega prijatelja, s katerim sva si zaupala. Da sva lahko uspešno kljubovala pritisku Udbe, sva bila domenjena, da je on povedal meni, kaj je govoril oficirju Udbe o meni, in jaz, kaj sem o njem povedal. In sva drug drugega dogovorno ovajala. Seveda sva omenila le kakšne malenkosti, da recimo še nisva spet čisto na pravi poti in podobno. Nič hudega. Le toliko, da sva bila deležna manjših kazni.“

Najbolj ponosen je, da je ves čas ohranil svoj jaz. Seveda pa je imel tudi po vrnitvi z Golega otoka hude psihofizične težave. Reševal jih je tudi z alpinizmom. V času samostojne Slovenije je bil za časa Demosove vlade direktor Slovenskih železarn. Slabo leto. Izdelal je finančni načrt za sanacijo, ki pa ga po padcu Peterletove vlade Drnovškova vlada ni odobrila. „Po dveh tednih vlade LDS je bilo objavljeno, brez moje vednosti, da nameravajo vse železarne prodati finančni družbi z Bermudov. Za manj kot desetino knjigovodske vrednosti. Jasno je bilo, kaj je tu v ozadju. To je bil prvi poskus tajkunskega prevzema kakšnega od naših podjetij. A se nisem pustil. Šel sem v medije, pojasnil, kaj je v ozadju in to uspel preprečiti. To je bil prvi tajkunski prevzem, ki ni uspel,“ je še dodal v oddaji.

Žal je potem uspelo veliko drugih. Preveč.

Tole pa je v oddaji, ko se je spominjal trpljenja na Golem otoku in še prej v preiskovalnem zaporu marca 1952 v Beogradu, povedal Mihael Cenc: „Že samo ime Glavnjača, kjer je bil zapor, pove vse. Kvadratna stavba z notranjim dvoriščem. Spodaj so bile dolge celice z obroči za privezovanje, betonski pod. Kot štala. V tej celici ni bilo ničesar. Eno okno, pobarvano s črno in obdano z bodečo žico, stene debele, svetloba je prihajala pod vrati skozi špranjo. Luč je brnela. Ves čas sem moral stati. V celici le jaz in vrč za potrebe. Ne postelje, ne mize. Le beton. Spal sem na tleh, na starem tepihu. Konec marca. Celo sneg je prodiral spodaj pod vrati v celico. Tudi stradali so nas, ves čas sem bil lačen. Črna kava, košček kruha za zajtrk, za kosilo juha, zvečer pa spet kava brez kruha. Vmes pa zaslišanja.“

Po obsodbi so ga peljali na Goli otok. „Iz vagonov so nas spravili na ladjo. Zvezali so nas skupaj in pretepali s pendreki. In metali v podpalubje. Kar slišal si, ko je komu počila kost, ko si priletel nanj. Ves čas med plovbo so nas pretepali. Bali smo se, da nas bodo zmetali v morje. Zjutraj smo se zasidrili na Golem otoku. Šli smo skozi špalir. Kolikor smo lahko, smo si zaščitili obraz. Vseeno sem parkrat od udarcev skorajda izgubil zavest.“

Trpljenja na Golem otoku ni in ni bilo konec. Slabo hrano, lakoto, žejo, naporno delo in razčlovečenje je bilo težko prenašati. „Prevzgajali so nas v eno samo resnico, ki jo je predpisala država. Kdor je drugače mislil, je bil kaznovan, zaprt, je bil preganjan. Goli otok je bil ustvarjen za vse tiste, ki smo dvomili v predpisano resnico partije. Po vsem delu, na katerem so te vsi preganjali in pretepali, dokler nisi obnemogel, so te še psihično uničevali. Ne le izstradali. Dolge ure po napornem delu so te še prevzgajali na večurnih konferencah. Dobesedno so nas razčlovečili.“

Oddajo si lahko v celoti pogledate na kanalu You Tube pod naslovom *Sledi korakov. Spomini političnega zapornika Mihaela Cenca, 1. in 2.del.* Intervju z Andrejem Aplencem si lahko v celoti ogledate na kanalu YouTube, če boste vpisali *Iz medijev za medije: gost Andrej Aplenc o Golem otoku.*

Mogoče boste ob prebranem in ogledu omenjenih oddaj spremenili svoj pogled na partijo in Tita, ki nosi glavno krivdo, da je bilo ogromno ljudi umorjenih, zaprtih in razlastninjenih. Zagotovo pa je bilo tudi v vrstah partije nekaj odličnih ljudi, ki jim ni šlo za kariere in ki so delovali pošteno.

DENAR, SVETA VLADAR

Vsi, ki ste kadarkoli delovali v medijih, sploh še, če ste bili odgovorni tudi za denar, boste prav dobro razumeli naslednje. Od vsega dela v nekem mediju je najtežje priskrbeti denar. Le malo je namreč takih oglaševalcev, ki sami potrkaajo na vrata nekega medija. Večji del jih moraš najti sam. Pri lokalnih medijih je povsem razumljivo in skorajda napisano pravilo, da nekaj vedno prispevajo občine, kjer lahko lokalni medij spremljajo oziroma od koder nek medij pripravlja poročila ali novice. Mi smo delovali na področju petih občin: Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, Litija in Ivančna Gorica. Po velikih naporih nam je z leti uspelo pridobiti letne pogodbe oglaševanja in informiranja. To je pomenilo, da smo morali pripravljati povzetke sej občinskih svetov ali jih v celoti predvajati, občasno smo morali gostiti v svojih oddajah župane, poročati o delovanjih društev, občinske uprave in objavljati na videostraneh kratka občinska obvestila. Komu se bo zdelo veliko, a od posamezne občine smo prejeli med dva do največ sedem tisoč evrov letno. Primerljivi lokalni mediji, kakšna televizija in radio, sta prejela tudi po 15 in celo 20 tisoč evrov od katere od omenjenih občin. Vse to lahko preverite na erarju. Tako visokih pogodb si nikoli nisem želel. Vedel sem, da če ti neka občina nameni letno šest tisočakov in recimo skozi leto o delovanju župana poročáš tudi kritično, se lahko zgodi, da naslednje proračunsko leto ne bo pogodbe. A preživíš. Težje je, če se prodaš za 20 tisočakov. Brez teh pa težko preživíš. To je en vidik. Drugi, zame pomembnejši, je ta, da se nikoli nisem želel pogodbeno povezati z neko občino v smislu, da delam za njihovega župana celoletno promocijo, vse drugo, kar v občini ni tako, kot bi moralo biti, pa preslišim oziroma o tem ne poročam. V času svojega urednikovanja sem vedno poskrbel, da je besedo dobila tudi opozicija. Tega takrat mla-

da trboveljska županja Jasna Gabrič ni ravno dobro razumela. Ob neki priložnosti sem jo vprašal, zakaj je v pogodbi z nami navedeno le, koliko oddaj moramo letno posneti z njo (vedno smo v odjavni špici zapisali, da je naročnik oddaje občina) in prav nobene z opozicijskimi svetniki. Rekla je, da imajo tako vse stranke denar, pa naj si plačajo.

„Drži, ampak tudi ti si ne boš iz naslova svoje stranke plačala oddaje, ampak iz proračuna. Ta pa je od vseh, ne le od županje,“ sem ji odgovoril. Razumela pa tako ni. Zato smo na svoje stroške poskrbeli, da smo posneli vsaj približno toliko oddaj z opozicijo kolikor z njo. Še pred njo je bil župan Vili Treven, ki je imel pogodbo tudi z nekaterimi drugimi lokalnimi mediji. Z nami je imela občina sklenjeno bistveno nižjo. Pa četudi ne bi s strani občine prejeli nobenih sredstev, bi vsaj dve oddaji letno z županom vseeno posneli. Ker sem tako deloval in se mi je to zdelo primerno. Navsezadnje so župana izvolili tudi naši gledalci. Ali je oddaja sofinancirana z občinskim proračunom ali ne, gledalcev ne zanima. Želijo slišati, kaj jim ima župan povedati.

„Veš, Igor, k tebi je res lepo prihajati na intervju. Plačaš ali ne, vedno čutiš, da si pri tebi dobrodošel in spoštovan. Pri drugih moraš plačati bistveno več, pa te sploh ne cenijo. Le za denar jim gre,“ je dejal, ko sva se počasi po stopnicah premikala do studia. Treven je imel precej poškodovana kolena. Nogomet je zahteval svoj davek,

„Saj bi tudi jaz rad denarno močnejšo pogodbo, a kaj čem, če nam ne namenite več,“ sem mu šaljivo odgovoril.

„Veš, Igor, vrečka je polna, kolikor je. Če dam tebi malo več, potem moram drugim vzeti. In bo ogenj v strehi...“

„Ker veste, da zaradi nas ne bo!“

Tako je to v lokalnih medijih. Pošteni smo potegnili kratko, tisti malce drugačni pa ta daljšo. Razumel sem takšno ravnanje kakšne druge lokalne televizije ali radia. Zanje sem vedel, da je njihova produkcija draga, televizijska še toliko bolj kot radijska. Ampak da občine toliko proračunskega denarja namenijo nekim lokalnim spletnim portalom, je pa res prava norost. Namreč, ustvarjalci takšnega medija skorajda nikamor ne gredo, vse delajo prek mobilnih naprav, fotografije dobijo od piar službe, edino, kar znajo, so bedasti spletni naslovi, ki so običajno nekaj čisto drugega, kot je dejansko stanje ali opis pod naslovom. Doseg je pa tolikšen, kot je doseg neke objave na socialnih omrežjih. Poglejte erar, pa boste videli, da nekateri spletni mediji od posamezne občine prejmejo tudi blizu 20 !!! tisočakov letno.

Verjetno občine sežejo tako globoko v proračunsko vrečo tudi zato, ker si s tem kupijo mir. Nemaalokrat mi je kdo iz nekdanjega vodstva Rudnika Trbovlje Hrastnik, Termoelektrarne Trbovlje ali Spektra dejal, ko sem ga vprašal, zakaj nameni toliko denarja za nek medij: „*Plačam, da imam mir!*“ Tak je bil najpogostejši odgovor.

Sam sem nekaj časa spremljal nek spletni medij, ki je zelo zavzeto objavljaj kritične članke o županu in o vseh njegovih ravnanjih. Nekaj mesecev, dokler ni prišlo do sestanka z njim in pogodbe. Zdaj kritičnih člankov ni več.

Sam pa tako nisem nikoli ravnal in nikoli ne bom. Z vsem spoštovanjem do izvoljenih županov so pri meni vedno do besede prišli tudi tisti, ki z delom občinske uprave, komunale ali drugega javnega občinskega zavoda niso bili zadovoljni. Ali se je plazovit teren prepočasi saniral, ali ni bilo kje poskrbljeno za nemoteno gibanje invalidov, kje kakšna cesta ni bila urejena, je kakšen potok odnašal privatno zemljišče...

Vedeli so, kam morajo poklicati, da je njihova težava prišla v javnost. Najpogosteje k nam. Veliko zadev smo uredili. Zato verjamem, da pri županih nismo bili ravno dobro zapisani. Kritike politiki ne prinesejo. Tudi če je povsem dobronamerna.

Lahko bi ubral tudi drugo pot in bi se „valjal“ v denarju. Nisem. Verjetno pa bi bilo dobro, da KPK in druge nadzorne institucije malce podrobneje pregledajo slovenske občine. Skorajda vse imajo dobesedno pokupljene lokalne medije in s tem dozo prijaznih novic. Sam bi financiranje lokalnih medijev oklestil na en evro na število prebivalcev. Torej 10 tisočakov za vse medije letno v neki občini, kjer je občanov deset tisoč. Ali vsem enak delež ali prek razpisa. Ampak do tega ne bo nikoli prišlo. Ker bi se s prvim dnevom usul plaz kritik na prav vse župane. Namreč - ker nisi plačal, te bomo kritizirali.

Ja, tako žalostna je lokalna medijska scena. Ko nekje na kakšnem spletnem portalu preberem kakšno pohvalno in piarovsko obarvano novico o nekem zavodu, o županu, si to zabeležim in čez dva meseca pogledam na erar. Kaj vidim? Nakazilo. Bruh.

Še dve zanimivi zgodbi, kako sta lahko politika in medij povezana. Da se razumemo. Mene čisto nič ne moti, če je Mladina bolj naklonjena Levici in Demokracija bolj SDS. Ampak ne na način, da vplivneži ene ali druge strani „priskrbijo“ denar za ta ali oni medij. Ga kupijo ali si ga podredijo. Tako kot mnogi župani.

Zanimiv je še en primer, povezan z neko stranko. Kar vpričo mojega snemalca in gosta mi je predsednik neke druge stranke dejal, da je nek drug prvak stranke nezadovoljen, ker pogovorne oddaje snemajo pri meni. Zdaj jih že nekaj mesecev ne. Ker so pod pritiski nekoga, ki ne ve, kaj je medijska svo-

boda, rajši „pokleknili“. Ampak nikomur nič ne zamerim. Takšna je pač naša politična realnost. Na eni strani so lokalni šerifi, na drugi strani pa strankarski, ki kupčkajo in se igrajo z usodo ljudi.

Opisal bom tudi dogajanje pred drugim krogom županskih volitev v Trbovljah, ko sta se pomerila Mitja Rozina, takratni podžupan, in Vili Treven, dolgoletni načelnik Upravne enote Trbovlje. Prepričan sem, če bi takrat Rozino podprl tudi Borut Dolanc, predsednik lokalne SDS, bi Rozina zmagal. Rozina, verjetno prepričan v zmago, ni zaprosil za podporo, SDS v Trbovljah pa tudi ni ponudila Rozini pomoči oziroma podpore v drugem krogu. Verjetno tudi zato ne, ker se je Dolanc vedno rad družil s podjetniki in politiki iz vrst SD, kamor je sodil tudi Treven. Če bi takrat SDS podrla Rozino, bi v Zasavju prvič dobili politika, ki ga ne moreš opredeliti kot nekoga, ki bi prisegal na politiko nekdanje partije oziroma zdajšnje kaviar levice. Tu je SDS storila nenamerno ali namerno napako. Da je močna, namreč priča tudi to, da se je na naslednjih županskih volitvah ravno Dolanc prebil v drugi krog, kjer ga je premagala mlada podžupanja Jasna Gabrič. A tisto malo, kar je manjkalo za Dolančevo zmago, je bilo tudi to, da ga verjetno niso podrli tisti, ki so pred leti čakali podporo, in za nerodnost, ko je Dolanc s svojih strankarskih plakatov odstranil logotip SDS. Zato, ker se mu je zdelo, da s preveč javno podpore svoje SDS v Trbovljah ne more zmagati. Verjetno je ravno zaradi začasne zatajitve strankarske pripadnosti, baje odobrene s strani samega Janše, volitve v drugem krogu izgubil. Pri marsikom pa ugled. Vseeno pa se je na lestvici SDS močno prebil, saj je zadnje leto desna ali leva roka Janeza Janše, čemur se mnogi Trboveljčani čudijo. Medtem ko Janša vsem, ki se rokujejo z Milanom Kučanom in drugimi vplivneži nekdanje partije ali SD, to očita, se njegova desna ali leva roka v lo-

kalnem okolju druží z lokalnimi vplivneži SD. Kar, če mene vprašate, ni čisto nič narobe, tako kot rokovanje in pozdrav s Kučanom ni.

Gabričeva je na zadnjih županskih volitvah dobesedno pometla s konkurenco. Močno je premagala celo vplivno članico SDS, zdravnico Alenko Forte. Žal je Gabričevi moč, ki jo je na volitvah prejela, ona in njena lista v občinskem svetu, močno „udarila“ v glavo in se vse bolj obnaša kot nekdo, ki meni, da lahko dela kar hoče.

A vrnimo se v čas dvoboja Rozina - Treven. V drugem krogu smo načrtovali soočenje obeh. Dan pred soočenjem me je natararica poklicala spodaj v bar Sedmica. Za mizo v kotu sem zagledal Trevena. Najprej sem pomislil, da je zamešal datum in prišel dan prezgodaj.

„Nekaj kratkega mi daj,“ je naročil natararici Stanki, ki jo je poznal še, ko je delala v Trbovljah.

„Meni pa kavico.“

„Kaj bo dobrega, gospod Vili?“

„Prišel sem odpovedat soočenje, ker so mi dejali, da imaš vsa vprašanja za Rozino pripravljena, da sta jih skupaj sestavila, zame pa imaš pripravljene bombice,“ mi je dejal, medtem ko mi je zrl v oči.

„Ojoj, Vili, le kaj vam pade na misel. Ali vas lahko vprašam, kaj bi rekel Mitja, če bi naju videl takole v kotu sedeti in srkati pijačo? Da se dogovarjava, kako ga bova sesuvala? Seveda tudi z Mitjo kdaj takole sediva in pijeva kavico. Tako kot z vami, če me povabite ali se kje srečava. Kar pa ne pomeni, da se dogovarjava, kako bova nekoga zrušila, komu škodovala ali kaj

podobnega. Res ste me razočarali s svojim prihodom in s tem vprašanjem, bolj očitkom.“

Treven me je še naprej gledal v oči, me ocenjeval, potem pa rekel: *„Vedel sem, da ima Tatjana Jevševar iz mojega volilnega štaba prav, ko je rekla, da te pozna in da niti malo ne dvomi vate. Dejala je še, da si pošten in nekdo, ki se ga ne da kupiti. Ne zameri mi, moral sem se še na svoje oči prepričati.“*

V naslednji sekundi mi je stisnil roko, tako močno kot nihče pred njim.

Čez dan ali dva smo posneli soočenje, po katerem menim, da nihče od njiju ni bil najbolj zadovoljen. Čeravno ju nisem ravno „matral“, a „božal“ tudi ne. Na volilni dan pa je bil srečnejši Treven, ki je Rozino premagal za nekaj glasov. Nekaterim je Trevnova zmaga še danes sporna, saj naj bi se vsaj na enem izmed volišč dogajale nepravilnosti, ki so bile v njegovo korist in v Rozinovo škodo.

V Zagorju podobni dogodkov ni bilo nikoli, že vnaprej se je vedelo, da bo zmagal Matjaž Švagan. Ne vem sicer, s čim se lahko tako močno pohvali, s kakšnimi velikimi dosežki, ampak to, da mu uspe vedno prepričati skorajda rekordno podporo, pomeni, da mu občani zaupajo. Da vanj verjamejo. Tisti redki, ki mu ne dajo svojega glasu, na njegovo delo gledajo z manj občudovanja. Očitajo mu, ob vseh uspehih, ki jih redno predstavi na novinarskih konferencah in v medijih, ki so financirani iz občinskega proračuna, da je tudi sam delno kriv, da so propadle Medijske toplice, bazen Selo, da propada Valvasorjev Medijski grad, da je obvoznica speljana skozi samo mestno središče, kar botruje temu, da je Zagorje med najbolj onesnaženimi mesti, in ja, na kar tudi sam pogosto opozarjam, da ni prav, da se za Severino nameni več kot dvajset tisoč evrov za en sam njen nastop na kakšni občinski slovesnosti.

Po drugi strani pa je treba Švaganu priznati njegov socialni čut za tiste, ki se znajdejo v stiski. Kar nekaj takih zgodb sem odprl, ko sem bil urednik televizije in moram priznati, da smo skorajda vse z njegovim razumevanjem in podporo slej ko prej uspešno pripeljali do konca. To pa je verjetno tisto, kar občani pri njem najbolj cenijo. Poleg zabav, ki jih občina prireja ob različnih državnih in ob občinskem prazniku.

VARSTVENO DELOVNI CENTER

Stal sem pred trgovinico v nekdanjem avtokampu Špik v kraju Gozd Martuljek, kjer je nekoč gobaril Stane Dolanc. Saj bi kaj lepega o njem napisal, pa žal ne morem. Edino mogoče to, da je Hrastničan, kjer je otroška leta in mladost prežive-la moja mama. Po tistem, kar je znanega o njegovem krimi-nalnem političnem delovanju, me ne čudi, da mamim oče o njem ni ravno rad govorili. Če že, je bolj šepetal. V očeh, če-ravno je bil rudar, rudarji pa so vajeni vsega hudega, se mu je vedno, ko je beseda nanesla na tega Titovega partijskega prijatelja, kazal strah. Strah, ki ga kot otrok, ki ni nič vedel o Dolančevih nečednostih, nisem razumel in si ga nisem znal razložiti. Vsekakor pa si je gobar izbral enega najlepših kotic-kov za jesen svojega življenja. To mu je treba priznati.

Tudi meni je Gozd Martuljek zlezel pod kožo. Pogosto sem Mojco čakal kar pred vrati trgovine. Rajši sem čakal zunaj na zraku kot v majhni trgovini tretji ali četrti v vrsti. Kar ne pomeni, da sem se kdaj prerival ali koga prosil, da me spusti predse. Pa najsi se mi je takrat še tako mudilo. Naj-večkrat sem sam tisti, ki spuščam naprej. Vedno se mi zdi, da se drugim bolj mudi kot meni. Spomnim se, kolikokrat sem stopil skozi vrata lokalnega frizerja, rekel dober dan in se ponavadi tudi takoj obrnil, rekel adijo in zamrmral, da pridem drugič. To se je zgodilo vsakokrat, ko sem videl, da ima moja frizerka koga na stolu in da se ukvarja z njegovimi lasmi. Le kdo bi čakal? Včasih je bila vendarle tako hitra, da me je še ujela, preden sem stopil iz njenega lokala in mi rekla, da bo treba počakati le kakšno minuto. No, to sem. Več pa ne.

„Saj se ne mudi, se bom jutri oglasil. Če boste imeli prazno, čakal ne bom.“

Tak sem, nerad čakam. Razen Mojco, ko je v trgovini. Na srečo ni ena tistih, ki bi se po trgovinah sprehajala, pomerjala, preizkušala, nazadnje pa nič kupila. Le čas kradla. Moja Mojca je hitra. Verjetno tudi zato, ker ve, da nerad čakam.

Ravno, ko je s polno plastično vrečko stopila iz trgovine, mi je zazvonil telefon.

„Kaj bo dobrega?“

Zanimivo, kako rad to rečem, vsakokrat, ko se oglasim. Kot da bi se bal, da mi bo kdo na oni strani povedal kaj slabega, da se mu slabo godi in bo meni naložil svoje breme. Kajti, če bi vprašal, kako si, kako ste, bi zelo verjetno dobil odgovor, kaj vse je narobe, kateri kosti vse ga ali jo bolijo. Moj prešerni glas, rekel bi optimističen, je marsikoga odvrnil od tega, da bi mi predstavil vse svoje težave in me seznanil s svojimi diagnozami. Čeravno se rad pogovarjam o boleznih. Ne zato, ker bi se naslajal ob težavah drugih, ampak ker se mi zdi, da sem zato na tem svetu, da drugim pomagam. Pa pogosto, prepogosto ne gre. Ali je bolezen premočna ali pa je tisti, ki ga je načela, prešibak in je za ozdravitev pripravljen zelo malo storiti. Seveda pa, resnici na ljubo, imamo tako in tako vsi težav na pretek. Smo pa tudi taki, ki brez njih ne moremo. Brez težav in bolečin. Sam pogosto rečem, da se najslabše počutim takrat, ko me nič ne boli. Kar pomeni, da sem dan prej preživel kot največji lenuh. Da nisem nič migal. To pa je slabo. Po drugi strani pa verjetno poznate tisto o zatišju pred viharjem?

Nekateri si vzamejo kratek premor in šele potem zdrdrajo tisto, zaradi česar so klicali.

Po nekaj vljudnostnih frazah običajno kar sam preidem k stvari. Klic sem pričakoval. Hči je bila brez zaposlitve. Zdelo se mi je, da je delo v Varstvenem delovnem centru Zagorje kot nalašč za njeno dobro in nežno dušo. Spremljal, ponosno sem jo spremljal, s kakšnim veseljem je kot delovna terapevtka delala z ljudmi, ki so rabili njeno pomoč. Marsikateri moj in očetov gen se je vtisnil v njeno dedno zasnovo. Kako vesel sem bil, ko se je odločila za poklic delavne terapevtke. Zame ta poklic pomeni pomagati ljudem. Zagotovo tudi moj oče, ki je njeno šolanje spremljal od zgoraj, zagotovo v nebesih med dobrimi angeli. Za podoben poklic se je odločil tudi sin Borut. Pomagati ljudem, ko kje spušča voda, ko premalo ali preveč greje in podobno. Človek mojster na pravem mestu. Zato je med vsemi cenjen in iskan. Pravzaprav ima tudi on te lastnosti ročnih spretnosti podedovane po mojemu očetu, ki je vse, česar se je dotaknil, popravil ali spremenil v zlato. V nekaj uporabnega.

Kako rad sem tudi sam v našem Varstvenem delovnem centru Zagorje. Vsakokrat, ko sem prestopil ali prestopim njihov prag, mi srce igra. Oče mi je velikokrat dejal, da ljudje, ki imajo telesne ali duševne motnje, še kako dobro vedo, kdo jih ima res rad in kdo se spreneveda, da jih ima. Ali pa še celo to ne. Mojo ljubezen so lahko začutili že ob mojem prvem obisku. Ker se ne sprenevedam. Njihovo začutim vsakokrat, ko jih obiščem. Odkar so spoznali mojo hči Liljano, tistih nekaj tednov, ko je pri njih opravljala delavno prakso, me vedno pobarajo, ko odhajam: „*Pa Lili pozdravi.*“ Vsi ji rečejo Lili, le jaz vztrajam pri njenem rojstnem poimenovanju. Mogoče tudi zato, ker naj bi bil jaz Liljana, če bi na svet prišel brez tistega, kar imamo le moški. Pa moji mami ni bilo dano, da bi se po prvem sinu Dušanu rodila hči. Sem se kar jaz.

Po glasu se mi je zdelo, da me njene besede ne bodo razveselile. Kriza, nezmožnost dodatnega zaposlovanja in... Vse to

sem razumel. Ne pa tega, da so družina, da imajo radi, da ostane vse med njimi.

„Aha, Liljana naj bi domov nosila čenče, jaz pa naj bi jih veselo objavljaj na televiziji...“ sem še izustil in rajši pogovor prekinil, da ne bi še kaj povedal.

Toliko bi me pa že morali poznati, da vem, da je nekaj zasebno, nekaj pa javno. Tisto, kar mi morebiti žena občasno pove in je povezano s službo, ostane med nama. Četudi bi mi hči povedala kaj o svojem delu, o svetlih ali temnih plateh dela, bi to ostalo med nama. Niti pomislil nisem nikoli, da bi medij, kjer delam, izkoristil za recimo pranje umazane-ga perila. Delo na televiziji mi je ogromno dalo, žal mojim tudi marsikaj vzelo. A tako je. Naučiš se priložnosti iskati drugje. Na srečo ni iz ust mojih nikoli prišel niti najmanjši očitek. Le mene je žrlo, tudi jezilo. Seveda ne toliko, da ne bi, kadar je bilo treba, svojim prijateljem iz VDC-ja pomagal, če sem le lahko. Zato sem bil v vseh dvajsetih letih, kolikor spremljam življenje v tem sicer odličnem varstveno delovnem centru, najbolj vesel, ko je zazvonil moj telefon in se je na njem izpisalo ime koga od uporabnikov. Največkrat me pokliče Toni, udeleženec specialne olimpijade v nogometu. Tudi njegov brat je uporabnik VDC-ja, le tako dober športnik ni. Toni ni le odličen nogometaš, on je predvsem eden najboljših slovenskih sprinterjev. V svoji kategoriji je na 100 metrov nepremagljiv. Jaz pa kot njegov trener ponosen. Še danes ne vem, enkrat ga moram vprašati, kako to, da je za trenerja izbral mene. Pred vsakim velikim tekmovanjem me pokliče, da se zmeniva za popoldanski trening. Običajno me čaka na dogovorjenem mestu. Takole mi je pripovedovala kolegica Aljoša Barlič (hči mojega nogometnega trenerja Milana Lipovška), ki je nekaj časa delala z mano na televiziji.

Toni je sedal na klopci in me čakal. Nisem zamujal, le Toni je bil spet prezgoden. Mimo je prišla Aljoša. Toni je kar sam začel pogovor in ji povedal, da čaka trenerja.

„Kdo pa je tvoj trener?“

„Igor, saj ga poznaš, tisti s televizije.“

„Seveda, njega pa poznam,“ je rekla z nasmehom in začela svoj trening.

Kolikor se je dalo, sva opravila kvalitetni trening. Več kot uspešno, saj je nekaj tednov kasneje Toni v cilj prišel z nekaj metrov prednosti. S kolegom sva dogodek posnela. Večkrat smo na televiziji poročali o delovanju Varstveno delovnega centra Zagorje, pripravili smo več kot deset televizijskih oddaj, gostili najmanj dvajset njihovih uporabnikov. Tudi Toni je bil nekajkrat moj gost. Vem, čutil sem, da me ima rad, tudi on je vedel, da ni z mano nič drugače. Ampak ko je po zmagi vesel pritekel do mene in me objel in me pri tem skoraj podrl, mi je srce zaigralo, kot lahko zaigra le ob takih dogodkih.

Pogosto mi srce zaigra, ko imam priložnost poklepetati še z eno uporabnico, s prijateljico Tejo Repovž. Napisal sem klepetati. Klepet je lahko tudi tak, kjer ni veliko besed. Teja namreč zelo težko govori, a midva se zmeniva z očmi, včasih si tudi kaj napiševa, čeravno Teja tudi piše z večjim naporom kot mi. Dolgo jo že poznam, njen prijatelj sem nekaj let. Pravzaprav od izleta Društva invalidov Trbovlje na Korčulo, kamor nas je šlo za tri avtobuse. Vodil nas je Rudi Janežič, ki ga žal ni več med nami. Tudi on je bil pogost gost mojih oddaj. Brez dlake na jeziku in s srčno borbenostjo za pravice invalidov je bil prava mora za občinske in državne uradnike. Ni bilo ovire, prek katere ne bi znal stopiti. Le na svoje srce je premalokrat popazil. Izdalo ga je le nekaj mesecev kasneje na

nekem drugem izletu invalidov. V družbi svojih ljudi, ki jim je posvetil dobršen del svojega življenja.

Tejo sem prej skrivoma opazoval, ko sem jo srečal kje na kavici ali ko je s hoduljami šla po parku. Vedno ob spremstvu mame in njenega prijatelja. Priznam, skrivaj sem opazoval to nasmejeno dekle, če lahko nekemu, ki je že srečal Abrahama, rečeš dekle. Kadarkoli jo vidim, je nasmejana. Pa se je narava tako hudo poigrala z njenim zdravjem. Vedno sem ob pogledu nanjo pomislil, joj, zaradi kakšnih malenkosti drugi jamramo. Kako sem bil vesel, ko sem jo v tistih nekaj dneh na Korčuli dodobra spoznal. Tudi povedal, kako sem jo skrivoma opazoval. Dolga leta. Pa se ji nikoli upal približati. Sedaj mi je sicer žal, kajti že mnogo prej bi lahko dobil odlično prijateljico, ki je ne zamenjam za nič na svetu. Zdaj vem, skozi kaj vse je šla ona in njena starša. Kakšni birokratski zapleti so spremljali življenje njene družine, pa so vendarle ostali predvsem ljudje, ki ne jamrajo. Ljudje, ki se veselijo življenja.

ZGODBE, KI JIH PIŠE ŽIVLJENJE

Omenil sem, da sem v svojih oddajah pogosto gostil tudi posameznike, ki so v svojem življenju marsikaj doživeli. Ponosen sem na vse tiste televizijske zgodbe, ki so mi jih pripovedovali tisti, ki so šli skozi hude življenjske preizkušnje. Najpogosteje so to bili tisti, ki so se soočili s hudimi boleznimi. In zmagali. Najsi je šlo za borbo z rakom, z alkoholom, drugimi omamnimi substancami ali pa za tiste, ki so se morali v določenem obdobju svojega življenja soočiti z odpovedjo katerega od organov in jih je pri življenju ohranjala le dializa ali transplantacija. Med tistimi, ki sta me s svojo iskrenostjo res navdušila, sta bila nekdanji alkoholik Anton Lozinšek- Longi ter nekdanji narkoman in zapornik, moj dobri prijatelj Mitja Duh. Longi je žal že nekaj let med dobrimi angeli, svojo težko preizkušnjo z nami oziroma z vsemi, ki so mu pripravljene prisluhniti, deli Mitja. Kaj vse se mu je v življenju zgodilo, je lepo in iskreno opisal tudi v svojih dveh knjigah Tek za življenjem in Moč duha. Tu je del njegove zgodbe, ki sem jo pred časom objavil v Reporterju.

Droge so nekdanjega nadarjenega športnika in bistrega fanta pognale na sam rob, pred prepad. Seveda je imel v tem času tudi nekajkrat poskuse prekinitve uživanja drog. A abstinencijske krize so bile tako hude, pa tudi neresno je jemal odvajanje, da dlje kot mesec dni ni zdržal. „*Takoj, ko sem si ponovno vbrizgal heroin, sem bil na starem. Verjetno bi se podobno zgodilo, če bi vzel heroin danes, ko sem že deset let čist.*“ Zato niti pomisli ne, da bi šel na stara pota.

Pred skoraj petnajstimi leti pa je bilo drugače. Potreba po drogi je bila vse močnejša, denarja pa od nikoder. Zaradi psihoze je živel v nekem vzporednem svetu. Pogosto je šel v kakšno

lekarno ali zdravstveno ustanovo in „odtujil“ kakšne tablete. Vedel je, katere. Več tatvin si ni privoščil, ni želel komu vzeti denarja, ni bil tako vzgojen, dokler... *„V shizofreničnem stanju sem si dopovedoval, da moram nekoga oropati, da me bodo končno policisti prijeli in poslali v zapor, kjer me bodo odvadili od uporabe drog.“* Po nekem nasilnem ropu, ko se z oropanim sicer ni končalo z nobenimi telesnimi poledicami, le brez vzetih 200 evrov je ostal, se je to res zgodilo. Sledila je prijava policiji, aretacija in skoraj petletno življenje v zaporu. *„Dejanje sem policistom takoj priznal. Saj me je bilo sram, da sem to storil. Ni mi bilo vseeno, da sem od nekoga na silo dobil denar,“* se spominja.

Sedaj pa pozor! Zaradi ne prav nasilnega ropa, ropa brez telesnih poškodb, in zaradi odtujenih 200 evrov in za tatvino v lekarni Mitja skoraj pet let ni videl drugega kot zaporniške rešetke, zapornike in tamkajšnje osebje. Takoj po priznanju ropa so ga privedli v preiskovalni zapor, devet mesecev je preživel v priporu na Povšetovi. Na prvi stopnji so mu prisodili dve leti in tri mesece zaporne kazni. Tako tožilec kot njegov odvetnik sta se pritožila. Odvetnik mu je celo dejal, skorajda garantiral, da lahko dobi le manjšo, nikakor višjo zaporno kazen. *„Takrat sem bil v tako slabem duševnem stanju, da niti vedel nisem, kar se dogaja z mano, okrog mene, nisem bil priseben. Tudi v priporu sem prejemal metadon. Hkrati sem zbolel za paranoidno shizofrenijo. Od vsepovsod sem slišal prisluhe. Groza. Nato sem po pošti prejel razsodbo, da sem obsojen na pet let in osem mesecev zapora. Na razsodbi me ni bilo.“*

Mitja je bil poslan v zapor na Dob. Del tega življenja in splavanja iz drog je popisal v svojih knjigah.

Mitja je v zaporu na Dobu preživel štiri leta in osem mesecev. V tem času je bil le trikrat na krajšem obisku doma v Trbo-

vljah. Zdaj, po toliko letih, pravi, da bi lahko živel kjerkoli. Zadnja leta živi v urejeni družini z ženo, njenima otrokoma iz prve zveze in njuno hčerko.

A vrnimo se nazaj v čas, ko je Mitja zmagal, ko je premagal hudo zasvojenost z drogo in tudi vse svoje psihične težave in strahove. *„Razmere za nekoga, ki pride v zapor zdrav, niso tako hude. Čas preživljaš med „normalnimi“ zaporniki, dopoldne hodiš v službo, se izobražuješ, greš na sprehode, se ukvarjaš s športom... Sam pa sem v zapor prišel čisto „razštelan“, kot duševna in telesna razvalina. Doživljal sem grozne strahove. Zaprli so me v prvi oddelek, kjer je najstrožji režim, kjer si 22 ur v celici in imaš le dve uri na voljo za sprehod za žico. Tam si ljudje režejo žile, se obešajo, če imaš take in podobne težave, te kar golega zaprejo v eno sobo. Neprimerno je najmanj, kar lahko rečem.“*

Po določenem času se je Mitja vzel v roke, se začel ukvarjati s športom, šolati... Takrat se je odločil, da se bo začel boriti. Boriti z odvisnostjo. Boj je dobil in zmagal tudi ob pomoči in nasvetih sozapornika. Ker je vedel, da je bil nekoč med svojimi vrstniki med boljšimi športniki, se je zatrdno odločil, da se bo tak vrnil iz zapora. To se je tudi zgodilo. Tek mu je postal način življenja. Nabit je bil s samozavestjo, ki si jo je pridobil zadnje leto na prestajanju kazni. S tem, ko se je pozdravil odvisnosti in postal spet človek, si je pridobil tudi spoštovanje sozapornikov. Po prihodu iz zapora je nekaj časa prejemal socialno podporo, uredil si je stanovanje in si poiskal začasna dela. Pogosto se je jezil nad odnosi na delovnih mestih, tako med sodelavci kot med nadrejenimi. Zato se je odločil, da bo šel na svoje. Zadnja leta je predvsem aktiven v okviru svojega Športno humanitarnega društva Človek. Skupaj z njim, z Lavro Izgoršek, Zoranom Dernovškom-Raketko in Edvardom Bravcem zadnja leta

soorganiziramo zasavske humanitarne teke, s katerimi pomagamo ljudem v stiski.

Pogosto sem v svojih oddajah gostil tudi neverjetno borko za življenje, večno optimistko in nekoč nadarjeno alpsko smučarko Sašo Barlič. Njeno zgodbo, zgodbo Andreje Jerše, ki ima transplantirano srce, in Romane Skrinjar Alauf, ki živi z jetri darovalca, sem ravno tako napisal za Reporter. Z vsemi sem posnel tudi oddajo, ki jo lahko najdete na mojem kanalu You Tube. Tole je iz Reporterja.

Romana je imela že pred drugo nosečnostjo zaradi prikrite bolezni jeter, tega takrat še ni vedela, precej zdravstvenih težav. Že leta prej težave s ščitnico, čemur je pripisovala tudi pogosto slabo zdravstveno stanje. Februarja leta 2016, po drugem porodu - hčerke Ronje, pa so se začele težave močno stopnjevati. Sprva je to pripisovala stresu, s katerim se računovodje soočajo kar pogosto.

Preiskave, ki so se vrstile, so pokazale, da je takrat 36-letna podjetnica hudo bolna. Njena jetra so začela pospešeno odmirati. Takrat je prvič slišala za patološka jetra, pa za cirozo jeter in počasi ter vse pogosteje tudi besedo transplantacija.

Njen trebuh je zaradi nedelovanja jeter postajal vse bolj okrogel. *„Ne morem povedati, kakšno olajšanje sem začutila, ko so mi nekaj mesecev pred transplantacijo jeter iz trebušne votline izčrpali kar pet litrov tekočine.“* Po tem se je nekaj tednov precej dobro počutila. *„Kot bi bila resetirana.“* Z družino so po posegu, ko se je dobro počutila in je mislila, da je bolezen premagala, odšli na morje. Že kmalu so se težave z zdravjem znova pokazale. Iz dneva v dan je bilo slabše. Soočila se je z odpovedjo jeter.

Sama in njena družina se je hočeš nočeš morala sprijazniti s tem, da ji le presaditev jeter lahko reši življenje. Največ težav s kruto resnico, da lahko Romana tudi umre, če ne bo pravočasno ustreznih jeter za transplantacijo, sta preživljala starša (oče je žal lani umrl), starejša hči in mož Sašo. Romana se spominja, da se je njen oče v trenutku, ko je izvedel za mogočo grozečo smrt svoje hčere, postaral za več kot deset let. Tudi moža je morala trdo prijeti, da se je začel obnašati tako, da ji je bil v pomoč, ki jo je pred zahtevno operacijo potrebovala. *„Šlo je dobesedno za ure, ali bom preživela ali ne. Jetra niso več delovala, za nameček sta odpovedovali še ledvici, telo pa mi je začel zastrupljati amonijak. Poleg vseh težav sem dobila še bakterijsko pljučnico, ki je povzročila komo.“*

Začel se je čas življenja in čas smrti. Življenje se je pred očmi vseh iztekalo, smrt je bila vse bližje. Na srečo je Romanino življenje v zadnjem trenutku rešil darovalec, ki je imel zanjo primerna jetra. Nekdo umre, da lahko nekdo živi. Romana to dobro ve, ker je tako kot mnogi drugi, ki so preživeli transplantacijo, to izkusila. Njena življenjska preizkušnja, bitka s časom, je bila uspešna.

Ko o tem govori, ne pozabi omeniti celotnega zdravstvenega osebja, ki je ta večurni poseg opravilo in ji še po njem nadvse profesionalno in s človečnostjo dajalo ustrezno strokovno pomoč. Zato se je po uspešno prestani presaditvi jeter tudi sama aktivno vključila v Slovensko društvo Transplant, ki ga vodi njen prijatelj Sandi Skorenšek, ki je tudi sam že večkrat prestal presaditev jeter. Romana je v društvu aktivna kot računovodja, pomaga pri vseh organizacijah dogodkov. Njene izkušnje so koristne tudi pri pomoči tistim članom, ki čakajo na transplantacijo. Z društvom na različne načine ozaveščajo javnost, kako pomembno je, da se nas čim več odloči za darovanje organov. Zakaj ne bi po

naši smrti nekdo ali več njih z našimi organi živel ali živeli naprej?

Romana je v času bolezni spoznala tudi prave prijatelje, ki so postorili vse, da je v njeni odsotnosti, ko je čakala na presaditev, po posegu in med okrevanjem, njen računovodski servis nemoteno deloval. Zato je še danes vsem iskreno hvaležna. Dobri dve leti po tem, ko je na novo zaživela z presajenimi jetri - njen darovalec je moški iz Nemčije, v njegov spomin večkrat prižge svečko - njen računovodski servis RSA uspešno deluje. Navkljub zahtevnemu in odgovornemu delu, ki ga vsakodnevno opravlja, ji je v veliko veselje. Zaradi tujka v telesu mora vsak dan zaužiti več vrst zdravil, zato je seveda njeno življenje malce drugačno. A kljub vsemu lepo. Ponosna je na moč, ki jo premore in na svojo sorodnico. Partizanko in pisateljico Valerijo Skrinjar Tvrz.

Zanimivi sta tudi življenji Saše in Andreje.

Saša Barlič živi v Zagorju. Je invalidsko upokojena in prejema pokojnino po svoji pokojni mami. Že od srednje šole, saj je že takrat zaradi hude sladkorne bolezni skorajda oslepela, zato so ji dodelili status invalida z dokončno nezmožnostjo zaposlitve. Vse njene zdravstvene težave so se začele v otroštvu. Stara komaj devet let si je morala vsakodnevno z injekcijo vbrizgati inzulin. *„Ko dobiš sladkorno tipa 1, brez inzulina ne gre več. Ker sem kot otrok rada hodila na počitnice k stari mami, sem se morala tudi sama naučiti meriti krvni sladkor, takrat še v urinu, in tudi doziranje inzulina,“* mi je povedala in dodala, da je bil včasih inzulin nečist in je povzročal kar precej težav. *„Sladkorna je tiha ubijalka, nič ne boli, a posledice so zelo hude.“* Pri Saši to še kako drži. Ledvici sta ji začeli počasi odpovedovati. Kot mladostnica se je morala soočiti z dializo, tudi vid ji je pešal.

Počasi so del njenega življenja postali tudi operativni posegi. S transplantacijo ledvice se je soočila pred osemnajstimi leti. Dve leti kasneje je bila zaradi težav z zdravjem ponovno kar štirikrat na operaciji. Takrat so ji morali amputirati vse prste na nogah. Morala se je dobesedno na novo naučiti hoditi. A se ni dala. V društvu ledvičnih bolnikov je bila aktivna tudi na športnem področju in dosegla nekaj izjemnih uspehov. Postala je svetovna prvakinja v petanki in dodala še nekaj naslovov na evropskih igrah tako v petanki kot v bowlingu. V tistem času je dobesedno obkrožila svet ter marsikaj videla in doživela. Žal njenih težav z zdravjem ni in ni bilo konca. Poleg sladkorne in slabega vida so ji tudi mnoga zdravila, ki jih je bila prisiljena jemati, da telo ni zavrnilo transplantirane ledvice, povzročila marsikatero nevšečnost in ji še dodatno načenjala zdravje. Ledvica je počasi začela pešati in znova je morala sprejeti dializo.

Povrh vsega se je leta 2015 zgodila še zdravniška napaka, zaradi katere je dobila sepso na transplantirani ledvici, ki potem ni več delovala *„Sledila je odstranitev ledvice. Takoj po operaciji sem doživela še srčni infarkt, zaradi strdka v očesu sem na eno oko povsem oslepela. Ko sem bila v pettedenski komi, so mi amputirali obe stopali, in to skoraj do kolen. Ker je bilo moje srce v zelo slabem stanju, je bila amputacija izvedena hitro in žal tudi ne dovolj strokovno.“* Saša se je iz dolge kome prebudila brez nog: *„Ko sem se prebudila, sem zdravniška vprašala, kako bom sedaj poleti nosila krilo. Ne vem, kaj je z mano. Toliko vsega hudega sem v življenju doživela, da nisem niti zajokala. Bolj kot kaj drugega me je skrbelo, kako me bodo drugi sprejeli in videli brez nog.“*

Vsi, ki Sašo poznamo, vemo, da je prava borka in večna optimistka, ki je nikoli, ampak res nikoli ne zapusti volja do življenja. Tudi v mesecih in letih po amputaciji nog se so-

oča z novimi in novimi težavami. Enkrat se ji odpre rana na eni, drugič na drugi nogi, a nikoli ne vrže puške v koruzo. Za nameček tudi nožne proteze pogosto niso dovolj kvalitetne. Za boljše, ki jih mora doplačati, le stežka zbere denar. Tudi dializo, po šest ur trikrat tedensko, jemlje drugače kot mnogi drugi: „*Ko dojameš, da ti dializa omogoča življenje, postane del tebe, način življenja. Sama sem se s tem sprijaznila. Nekateri tega ne sprejmejo ali zelo težko. Veliko je jeznih bolnikov, češ, zakaj se to ravno meni dogaja.*“ Treba je namreč vedeti, da dializni bolniki ne smejo veliko piti. Saša pravi, da rajši spije dva decilitra tekočine, kot poje krožnih juhe. Kajti vse se sešteva. Poleg tega so zaradi dialize zelo obremenjene žile, še bolj, če ima dializni bolnik hkrati še sladkorno. In ponavadi jo imajo. Saša je še vedno tudi športno aktivna.

Moja draga prijateljica je tudi mlada in vedno nasmejana Andreja Jerše. Kmalu po rojstvu so odkrili nepopravljivo in neozdravljivo bolezensko stanje njenega srca. Družina, ki se je nekaj let pred tem soočila s smrtjo otroka, Andrejine sestre, se je morala bojevati še z dejstvom, da Andrejino srce počasi popušča. Njeno otroštvo je bilo zato v marsičem drugačno kot otroštvo njenih vrstnikov. Športu se je morala odpovedati, igre so bile drugačne... Vsako leto so jo življenjske moči bolj zapuščale, a se ni dala. Uspešno je zaključila osnovno šolo in se izšolala za hortikulturnega tehnika. Po transplantaciji srca je postala še diplomirana organizatorica poslovanja v gostinstvu in turizmu. Še pred 18. rojstnim dnem je bila na prelomnici. Srce je vse bolj popuščalo, ponoči je bilo le še do 12-krat na minuto. Življenje iz nje je počasi odtekalo.

V bolnišnici je kar nekaj mesecev čakala na darovalca srca in presaditev. „*V tistem času sem bila tako slabotna, da sem komajda prišla do stranišča,*“ se Andreja spominja dni pred tem, ko so ji povedali, da so našli ustreznega darovalca. Ne

samo, da je srce krvno ustrezalo, moralo je biti tudi prave velikosti. Ne preveliko in ne premajhno. „Po tej informaciji sem bila kar naenkrat polna energije. Veselo novico, da me čaka transplantacija, sem sporočila svojcem, ki so seveda takoj prišli k meni v Ljubljano, da smo se pred zahtevno operacijo še objeli,“ se spominja uric pred zahtevno operacijo in jutra, ko se je prebudila z novim srcem. Ampak to srce je bilo drugače kot njeno – bilo je moško. Sprva se je tega zelo prestrašila. Kmalu se je na novi ritem bitja moškega srca privadila. Zdaj je spet polna energije in načrtov.

Tole pa je zgodba Teje Repovž, ki sem jo že omenil. Od rojstva naprej živi s svojo neljubo sopotnico, s cerebralno paralizo. Takole je zapisala, ko sem jo zaprosil za par stavkov, ki bodo našli mesto v tej knjigi:

„Sem Teja in imam že od rojstva cerebralno paralizo. Osnovno šolo s prilagojenim programom sem obiskovala in jo tudi uspešno zaključila v Vipavi. V Vipavi sem se tudi naučila hoditi, obleči, jesti sama in piti po slamici. Seveda brez svojih staršev in podpore, ki sta mi jo nudila, vsega tega ne bi zmogla oziroma ne bi dosegla. Po končani šoli sem se vključila v Varstveno delovni center Zagorje ob Savi, kjer sem že 36 let. In prav vesela sem, da sem v njem, saj se vedno kaj dogaja. Poleg dela, ki ga rada opravljam, izdelujem zapestnice in obeske za ključe, hodim na plesne vaje, grem na igre MATP, ki so prilagojene prav za nas, ki se težje gibljemo, grem tudi na zimovanje in na morje. Vesela sem, da imam veliko prijateljev tako v Varstveno delovnem centru Zagorje kot izven njega, saj sem veselo in pozitivno dekle. Kako ne, ko pa življenje zajemam z veliko žlico. To je tudi moj moto.“

Z Mojco Buh, rojeno Polc, sva bila na televiziji nekaj let sodelavca. Na skupnih snemanjih sva postala prijatelja. Otroštvo in

mladost je preživljala blizu srednjeveškega gradu Gamberg, pod Čemšeniško planino, stran od mestnega vrveža. V času študija je spoznala glasbenika Marka Buha, s katerim sta si ustvarila družino in se iz Zasavja preselila na Katarino nad Ljubljano. Ko je bila stara 24 let, le nekaj mesecev po porodu hčerke Ane, je zbolela za rakom. Začela se je njena dolga pot zdravljenja in boja za življenje. Pravzaprav to ni bila le njena pot, to je bila tudi pot Marka, male Ane, njenih staršev in zdravnikov, ki jim je ves čas zaupala. In uspela. Zdaj pomaga drugim, ki gredo po podobni poti: *„Če lahko s svojo zgodbo nekomu pomagam, da gre lažje čez diagnozo, terapije, če katero žensko spodbudim, da se bo začela redno samopregledovati ali jo opogumim, da se bo odzvala rednim presejalnim testom, sem naredila veliko.“*

Njeno zgodbo sem pred leti predstavil tudi na televiziji, kjer je s pripovedovanjem, kaj vse se ji je zgodilo v času zdravljenja, mnogim orosila oči. Lani je zgodbo ponovila tudi v intervjuju, ki sem ga naredil za Reporter. Kmalu za tem, ko smo se poslovili od nepozabne Mojce Senčar, ki je bila pred desetletjem tudi gostja ene izmed mojih oddaj. Vrnimo se k Mojci. Ko je začutila, da z njenim zdravjem ni vse v najlepšem redu, je poklicala par prijateljic, ki so ji rekle, da gre verjetno le za nedolžni mastitis. *„Potem sem obiskala svojega ginekologa, ki sicer na ultrazvoku ni opazil nič sumljivega, a me je vseeno napotil na nadaljnje preiskave. Najprej v ambulanto za bolezni dojk, kjer so mi rekli, da gre verjetno za netipičen mastitis, tudi zato, ker nisem imela vročine. Ker pa me je bolelo in zatrdlina ni in ni izginila, sva z Markom vztrajala za še en pregled z ultrazvokom. Znova verjetno zato, ker sem dojila, ni ultrazvok ničesar pokazal. Sledila je še punkcija in že čez teden dni pravi šok,“* se spominja.

Po enem tednu so prišli izvidi in dr. Erik Brecelj je bil tisti, ki ji je moral povedati, da ima raka. *„Ne bom pozabila, kako se je to zgodilo. Preden mi je povedal, kaj se z mano dogaja, mi je*

rekel, da naj se usedem, ker da nima dobrih novic. Potem mi je povedal. Brez ovinkarjenja. Spomnim se, da je bilo moje prvo vprašanje, če bom umrla.“

Zanjo je bilo spoznanje, da ima raka, najprej velik šok, takoj naslednji dan, ko so se že začeli pregledi na onkologiji, na srečo že ni imela več časa razmišljati o čem drugem kot o zdravljenju. „Predvsem pa sem zdravnikom zaupala. Nekako sem verjela, da bom zmogla, da bomo vsi skupaj na koncu premagali bolezen. Na kaj drugega niti pomisliti nisem hotela. V naslednjih dneh, tednih, mesecih se je toliko dogajalo, da poleg skrbi za hčerko Ano niti nisem imela časa še o čem drugem razmišljati. Bolj mi je bilo hudo, ko sem videla prestrašene starše, moža in druge bližnje.“

Po vseh pregledih, da morebiti ni še kje prišlo do rakavih zasevkov, je najprej sledila operacija, odstranitev dojke, saj je bil tumor zelo velik in ni šlo drugače. Po odstranitvi dojke je bilo potrebnih kar osem ciklov kemoterapije. Sledilo je leto in pol dolgo zdravljenje z biološkimi zdravili in kar trideset obsevanj. „Z odstranitvijo dojke nisem imela težav, rekla sem si, če je tu rak in je dojko potrebno odstraniti, potem naj jo. S tem se res nisem obremenjevala. Ko sem zaključila z zdravljenjem in sem že imela datum za rekonstrukcijo dojk z lastnim tkivom, se je vmes pokazalo popuščanje srčne mišice. Znova je bilo potrebno opraviti nekaj dodatnih preiskav, ali je srce sploh dovolj močno za to zahtevno operacijo. Po preiskavah, sva se z možem odločila, da je najbolj varno odstraniti še drugo dojko in na rekonstrukcijo pozabiti. Zdaj sem res brez obeh dojk, a zaradi tega nič manj ženska. Po drugi strani pa je z dojkami odšel tudi rak. Tudi mož me je sprejel takšno, kot sem. Kaj pa okolica reče, ni pomembno, glavno, da se sama dobro počutim v svoji koži in, malo za šalo malo zares, mi je zdaj kakšna majčka iz srednje šole še vedno prav.“

Mojca je ena tistih srečnih bojevnic, ki so premagale raka. Med njimi je tudi moja mama, ki se je z njim soočila pred desetletjem. Spomnim se, ko smo vedeli, da je nekaj z njo narobe, kako hudo je bilo slišati prijateljeve besede. Povedal mi jih je priznani kirurg Igor Černi, eden prvih, ki je pri nas začel opravljati robotske operacije. S snemalcem sva imela čast posneti z njim intervju. Prikazal nama je tudi delovanje robota. Uf, kam je šla tehnika.

„Igor, pri mami smo našli tumor. Zaenkrat ne kaže, da bi bil še kje drugje. Verjetno bomo le nekaj debelega črevesja odstranili in bo kmalu spet zdrava.“

„Si to povedal mami?“ sem ga vprašal.

„Nisem, kar ti ji daj.“

Lahko si mislite, kako mi je bilo, ko sem mami povedal žalostno, a obenem tudi precej optimistično novico. Če je moj prijatelj dejal, da bo mamu pozdravil, potem tega ni rekel kar tako. Vesel sem, da je mama sprejela dostikrat še vedno tabu diagnozo in zbrala moči, da se je uspešno prebila skozi operacijo in rehabilitacijo. Tako kot pred njo in za njo mnogi drugi. Zato je tako pomembno in pohvalno, da so nekateri med njimi pripravljani deliti svojo zgodbo z drugimi. Ena takih je tudi Antonija Odlazek iz Trbovelj, ki je mnogim vzor, kako se je treba boriti za svoje življenje. Tudi njen mož Ljubo, ki ga je po dolgih letih borbe rak premagal, je bil borec vse do zadnjega. Tako je tudi prav. Poleg optimizma in volje do življenja nam je zapustil tudi odlično knjigo Med hauzi. V njej opisuje navade, šege in običaje rudarsko industrijskih Trbovelj.

Med zanimivejšimi oddajami, ki sem jih posnel, je tudi inter-

vju z režiserko Majo Weiss, ki se je podpisala pod dokumentarni film Ukradeni otroci, in s prof. dr. Janezom Žmavcem, ki je bil v času druge svetovne vojne tudi sam ukradeni otrok. Za potrebe filma so obiskali vsa taborišča za otroke in se srečali tudi z zdajšnjimi župani teh krajev in mest, kjer so otroci trpeli.

Profesor Žmavc je med drugim povedal: „*Ko sem bil star 10 let, so nas Nemci odpeljali v Celje v zbirno taborišče, kjer smo bili teden dni. Potem so odrasle in starejše od 18 let ločili od mlajših. Starejše so odpeljali v koncentracijsko taborišče Auschwitz. Tudi najino mamo. S sestro sva ostala sama. Naložili so nas na vozila in odpeljali na železniško postajo, dokler nismo povsem napolnili vlakovne kompozicije. Sledil je transport v prehodno taborišče pri Gradcu. Takoj se je začel „dril“, izpostavljeni smo bili nemški disciplini, skratka vsemu tistemu, kar je bilo določeno tudi za Hitlerjugend (Hitlerjeva mladina). Iz nas so delali Nemce. Iz tega taborišča so nas po abecedi razporedili v šest nemških otroških taborišč. Maja 1943 so nas razdelili še po spolih. Le nekaj deklet je bilo poleg, da so skrbela za bolj ženska opravila. Ves čas je bila stroga disciplina. Morali smo ubogati, sicer smo bili tepeni. Za večje prekrške smo bili podvrženi hudim udarcem. Sam sem bil na srečo med ubogljivimi. Taborišča so bila izven krajevnih središč, nekje na obrobju. Pravega stika z lokalnim prebivalstvom pravzaprav nismo imeli. Le pri kakšnem opraviilu so povprašali za nas. Navsezadnje so vedeli, da imajo v nas poceni delovno silo. Sam sem bil dve leti pomožna delovna sila v bolnici. Torej sem delal izven otroškega taborišča. Delal sem predvsem v kuhinji. Zanimivo je, da nas nihče nikoli ni vprašal, od kje smo prišli, kaj smo. V taboriščih je bilo hudo. Vodili so ga je zagrizeni SS-ovci, v našem nacist iz leta 1928. Če je bil kdo od osebja preblag ali se je njemu tako zdelo, je bil takoj odpuščen in so prišli drugi. Seveda so bili med njimi tudi blažji vzgojitelji, vsi, ki pa so no-*

sili mrtvaško glavo, so bili nečloveški. Tudi ženske, med njimi matere, niso bile bistveno drugačne. Tiste, ki so bile matere, so mogoče do nas kaj več čutile, medtem ko so bile „gospa“ marsikdaj še bolj krute kot moški del osebja. Ena od taboriščnic je pred leti dejala, da so bili sicer tudi med Nemci dobri ljudje, žal je bila večina slabih. Mi v treh letih žemljice niti videli nismo, da o mesu ne govorim. Tri leta v taborišču smo govorili le nemško. Otroci smo se pa vseeno na skrivaj pogovarjali slovensko, vendar je bil naš besedni zaklad zelo skop. Tudi bali smo se, da bi nas dobili.“

Najhuje je bilo, ko je naš sogovornik kar naenkrat ostal brez mame. „Zjutraj ko sem se prebudil, mame ni bilo več, slamnato ležišče je bilo prazno. Ves čas se je pojavljalo vprašanje, le kje je mama. Ko sem bil enkrat v otroškem taborišču, sem spoznal, da mame enostavno ni več in da moram ubogati, sicer bom tepen. Spraševati tudi nisem upal. Nisem vedel, da je mama v taborišču, kamor je bila poslana, umrla. Umrla je v Auschwitzu. Bolna, dva meseca po prihodu. Ker tega nisem vedel, sem upal, da jo bom enkrat vendarle spet srečal in objel, se stisnil k njej. Za njeno smrt sem izvedel šele po prihodu domov. Zanimivo je, da mi v taborišču niso povedali za mamino smrt, medtem ko so preostalim otrokom vedno povedali, ko je kdo od njihovih staršev umrl. Naša kalvarija, od osvoboditve, torej od aprila, do prihoda domov, je trajala tudi še potem, vse do novembra. Prestavljali so nas iz enega taborišča v drugo. V treh sem bil, preden sem se vrnil domov. Mamo sem izgubil, na srečo pa je oče vojno preživel. To je bil za naju s sestro po dolgem času vsaj en srečen dogodek.“

Ena najbolj čustveno obarvanih zgodb je bila pripoved zakoncev Gulič, staršev politika, profesorja in novinarja Aleša Guliča. Branislava je v drugi svetovni vojni preživela grozote koncentracijskega taborišča Ravensbrück, oče Vekoslav je

vojno preživel v izgnanstvu, kratek čas tudi kot mladoletni mobiliziranec med hrvaškimi domobranci in kasneje po prebegu med partizani. Zaradi poveljnih razmer v Bosni se je domov vrnil nekaj mesecev pozneje. Šele decembra, saj so v Bosni kljub uradnemu koncu vojne, še vedno potekali spopadi. Vekoslav je v knjigi Zadnji trio zelo lepo opisal svoje doživljanje grozot druge svetovne vojne, medtem ko je Branislava o svojem trpljenju v Ravensbrücku le redko govorila. Prehudo je bilo. Kaj je povedala, kaj sta povedala, lahko najdete v oddaji Med nami. Na You Tube vpišite ta naslov in njuni imenu in si boste lahko oddajo v celoti ogledali.

Zanimive zgodbe smo na televiziji spisali tudi z dvema tradicionalnima projektoma, z vsakoletnim izborom Naj športnik Zasavja in s pesniškim natečajem Naj pesem ETV.

Naj pesem ETV ni bil lokalno obarvan, na naš natečaj so pesmi pošiljali iz celotne Slovenije. Med njimi mnogi uveljavljeni pesniki. Izbor najboljših je bil zahteven. Nalogo sem zaupal petnajstčlanski komisiji, ki so jo sestavljali pesniki, pisatelji, publicisti, ljubitelji slovenske besede, knjižničarji in novinarji. Slovesnost, na kateri smo v obeh kategorijah nagradili po pet avtorjev pesmi, smo popestrili z nastopim slovenske glasbene skupine in z odprtjem slikarske razstave. Med drugim smo gostili slikarko Severino Trošt Šprogar, ki ustvarja v nekdanjem ateljeju mojega pokojnega sorodnika Leopolda Hočvarja Hočija, ter slikarje Milana Razborška, Jožeta Potokarja, Bogdana Baroviča in še nekatere druge. Žal mi je, da so po mojem odhodu obe tradicionalni prireditvi ukinili.

ZASAVSKI JANEZ DRNOVŠEK?

Janez Drnovšek je bil zagonetni molčeči mož z doktoratom. Vedno je povedal manj, kot so ali smo od njega pričakovali. A več kot očitno je bilo, da smo Slovenci takšen narod, da imamo rajši nekoga, ki manj govori, ki je neopazen in deluje nerodno, kot nekoga, ki je odprta knjiga. Če ima ob sebi še medije - Drnovšku so bili ves čas naklonjeni - potem je uspeh neizogiben. To se je pokazalo tudi kasneje, ko so se na volitvah preizkusili njegovi nasledniki, ki ravno tako niso imeli ali znali veliko povedati, a so zmagali, ker so imeli ob strani vplivne medije.

A vrnimo se k Janezu Drnovšku, ki se je v otroštvu podil po istih kisovških gričih in dolinah kot jaz. Le da on dobro desetletje pred mano. Sicer nisem prepričan, da se je podil tako intenzivno, kot sem se sam s svojimi vrstniki. Kot smo lahko kasneje izvedeli iz njegovih redkih bolj osebnih intervjujev, je bil bolj miren otrok. Pravo nasprotje mene in mojih vrstnikov. V mojem in še bolj v Drnovškovih časih je bil Kisovec rudarski kraj. Le v poletnih mesecih ne, sicer pa skozi celotno leto se je iz dimnikov hiš kadilo kot za stavo. Bog ne daj, da so naše mame pozimi zunaj na „ganku“, kot smo rekli skupnemu balkonu rudarskih hiš, obešale perilo. Zakaj? Ker je le-to potem, ko se je osušilo, če ni bilo premrzlo in je vsaj malce pihal veter, močno smrdelo po premogovem dimu. Po žveplu. Tudi sneg, ko je zapadel, je bil le nekaj uric bel, kmalu zatem je postajal iz ure v uro bolj črn. Tudi od saj, ki so se valile skozi dimnike rudarskih hiš in skupnih peči, v katerih so naše mame pekle kruh. In se pogosto prepirale. Pogosto zaradi vrstnega reda, katera bo prva dala v krušno peč svoj

hlebec kruha, orehovo ali metino potica. Ali pa so se prepirale, katera je pripravila več, katera pa manj bukovih polen. Mi otroci pa smo bili ravno tako nestrpni, kdo bo prej zagrizel v še toplo kruhovo skorjo ali se posladkal s potico.

Moja družčina se je skoraj celo leto potikala po rudarskih površinah. Seveda nam naši očetje, bolj kot ne vsi knapi, niso dovolili pod zemljo, kjer so služili svoj prigarani denar. Morali smo se zadovoljiti s tistim, kar je bilo rudarskega na površju. Po tirnicah smo premikali rudarske vozičke, ki jim v naših krajih rečemo hunt, na bližnji deponiji, kjer je bilo odpadlo železje, smo iskali kaj primernega zase. Tisti močnejši so dvigovali kolesa od vozičkov, ki jih je bilo med odpadnim železom veliko. Drugi smo premetavali les iz jam, ki je bil črn kot rudarji, ko so se po tlaki vračali na površje. Okoli rudarskih objektov so bile tudi manjše in večje mlake, kjer smo se šli gusarje ali pa, ko je bil čas za to, lovili žabe. S sposojenimi rudarskimi svetilkami, ki so največkrat ostale za vedno sposojene. Z njo si posvetil proti žabi, ki je plavala na površju zelene mlake. Toliko, da je obstala in bila že trenutek kasneje pokončana z doma izdelanimi posebnimi vilicami, ki so bile nataknjene in pritrjene na daljšo palico. Pri nas doma so bili žabji kraki pogosto na jedilniku. Ne za kosilo, ne ravno za našo družino, največkrat za očetove prijatelje, ki so bili vsi po vrsti, tako kot on, pravi gurmani. Poleg praženih žabjih krakov ali pohanih, kot rečemo, je oče odlično pripravil tudi vse vrste divjačine in še posebej jedi iz savskih rib. Najrajši so imeli naši gostje pečene ribe v olju. Sam pa še vedno prisegam na ribje ikre, ki so z umešanim jajcem, peteršiljem, čebulo in česnom več kot odlične. Kaviar jim ne seže do kolena.

Rudarji, vsi po vrsti, so se pozimi s šihta (nikoli iz službe, v službo hodijo gospodje, so rekli) vračali s torbo pod pazduho. Na šiht so šli z manj polno, saj so v njej nosili le malico,

vračali so se pa z bolj polno, ker so v njej nosili kakšen štuk (večji kos premoga), ki si ga dal ponoči v peč in je do jutra lepo tlel. Tako ni bilo potrebno na novo kuriti. Le nekaj suhih polen smo dodali in je spet lepo zagorelo. Naši kiperbuši, kot smo rekli našim pečem, so bili primerni tudi za kuhanje. To me ni prav dosti zanimalo, rad pa sem na od vročine razbeljeni plošči pekel krompir, ki je bil zelo podoben čipsu, ki se ga v tistih časih ni dalo dobiti ali kupiti kar tako. Narezal sem ga na nekaj milimetrske rezine in ga položil na ne ravno čisto ploščo. Še enkrat sem ga obrnil in že je bil lepo zapečen in hrustljiv.

Zakaj vam to pripovedujem? Ne zato, ker bi se rad pohvalil, da sva z Janezom Drnovškom, nekdanjim predsednikom predsedstva SFRJ, predsednikom vlade in predsednikom Slovenije odraščala v podobnem okolju. Skromnem, garaškem in tudi precej ekološko zanemarjenem kraju. Tudi v kraju, kjer se je pogosto slišala kletev mat kurba. Tega sem se pravzaprav zavedal šele v Ljubljani, kjer sem hodil v poklicno kovinarsko šolo na Vrhovcih, ki so ji upravičeno rekli Teksas, ko mi je ena od ljubljanskih srajc (tako smo Zasavci rekli Ljubljančanom) rekla: „*A ti si pa iz mat kurbe?*“

To vam pripovedujem zato, ker sva oba vedela, da smo v našem zasavskem koncu vsi bolj kot ne živeli od rudarstva. Kot rudarji ali zaposleni v kakšni tovarni, ki so bile vse močno povezane z rudarstvom. Sam sem dolga leta delal v eni izmed tovarn, ki je bila zgrajena tudi zato, da so delo v njej lahko dobili rudarski invalidi. V to tovarno, imenovano Siporex, kjer smo izdelovali lahke gradbene elemente, rudarski invalidi niso šli radi. Le redki, pa še tem je bilo kmalu žal. Plača je bila nižja. Med tistimi rudarskimi invalidi, ki niso hoteli zapustiti rudnika in oditi na delo v to tovarno, je bil tudi moj oče. Ko so ga po njegovem že dovolj silili, jim je zabrusil, da bo šel v

pokoj od tam, kjer je postal invalid. Ni bil edini, ki je zaradi rudarskih nesreč postal invalid. Očeta je precej poškodovalo. Delo v nedrjih zemlje je končal z mnogimi zlomi, nazadnje ob nesreči, ko mu je zlomilo nekaj vretenc in zdrobilo del nožne kosti. Ko sem sam po končanem šolanju iskal delo, pomagal mi je oče, sem imel tri možnosti. Lahko bi začel delati v jami, kot pred mano oče in oba moja stara očeta, lahko bi šel v trboveljsko livarno ali na Siporex. Kmalu sem opazil, da očetu ni bilo ravno po godu, ko sem se najprej nagibal k temu, da bi postal tretja družinska generacija rudarjev. Če mu ne bi prisluhnil, bi bil verjetno sedaj že med upokojenci, vprašanje pa, če tudi zdrav.

Ko sem začel delati v tovarni, se je počasi začel politični vzpon Janeza Drnovška. Mojega glasu na volitvah za člana predsedstva SFRJ ni dobil, ker takrat že nisem več hodil na volitve. Malo iz trme, malo pa sem tudi že poznal zatohlo slovensko in jugoslovansko politiko, da mi od „ljudstva“ izvoljeni niso bili niti najmanj všeč. Ko sem začel hoditi (pa spet razmišljam, da ne bi) na vse volitve in referendumе v samostojni in demokratični Sloveniji, mu pa tudi nisem dal nikoli svojega glasu. Le ko je šlo za to, ali bomo gradili TET 3 ali ne. Takrat sem bil na njegovi strani, ker sem vedel, da brez termoelektrarne kmalu ne bo tudi rudnikov. Drnovšek čisto enostavno ni bil nikoli moja intimna opcija. Mogoče mi je bil malo bolj pri srcu v tistem zadnjem obdobju, ko je bil predsednik Slovenije in že precej bolan. Takrat sem ga tudi gostil v eni izmed svojih televizijskih oddaj. V pogovoru sva med drugim obudila spomin na otroška leta v rudarskem Kisovcu, ki pa takrat ob najinem intervjuju to ni bil več. Da se je tako zgodilo, sem vedno menil in še menim, da del krivde nosi tudi Drnovšek, ki je bil v tistih časih razpada zasavskega rudarstva, zasavske industrije in vsega ostalega močno vpet v vse vzvode politične in gospodarske moči. A je po mojem

mnenju zelo malo storil, da bi bilo drugače. Denar, ki ga je njegova vlada, njegova LDS oblast, dodelila najprej Zagorjanom za zapiranje rudnika, se je porabil za vse kaj drugega, kot naj bi se. Če so se v vrhovih politike in resnici na ljubo tudi državljani na referendumu o TET že odločili, da bomo rudnike zaprli in smo se s tem s cmokom v grlu sprijaznili, bi morali poskrbeti, da za odpuščene rudarje zraste kakšna nova tovarna. To se ni zgodilo, za nameček pa so začele propadati tudi skoraj vse tovarne, ki so bile tako ali drugače povezane z rudarstvom. Omenil bom le nekatere: kamnolome, Strojno tovarno Trbovlje, Mehaniko, Iskro, Delozo, Tiko, Sijaj, Energoinvest Varnost, gradbena podjetja, pa v zadnjem obdobju TET, Cementarna, SVEA in še kaj bi se našlo. Namesto da bi se denar porabil za prestrukturiranje zasavskega gospodarstva, se je za ne ravno strokovna zapiralna dela, za dostikrat neumno in potratno saniranje rudarskih površin, za donacije vsem in vsakemu, ki je imel „veze“, za nesmotrne krasitve mestnih središč in žal tudi za lepe hiše ter druge dobrine tistih, ki so se znašli s prsti v marmeladi. In te slasti še vedno izdatno uživajo. Čast izjemam, kot sta na primer nekdanja direktorja rudnikov Anton Koban in Marjan Manfredo. Rudarje, namesto, da bi prezaposlili, so predčasno upokojili, jih razporedili v še delujoče rudnike in jih potem, ko so še te začeli zapirati, ravno tako predčasno upokojili. Mnoge, ki niso izpolnjevali pogojev, pa odpustili. Tako kot druge delavce v propadlih tovarnah. Ti so jo še mnogo slabše odnesli kot rudarji. Nanje so pozabili vsi. Doma so potem lahko s socialno podporo spremljali, kako Drnovškova in vse druge oblasti, ki smo jih imeli, plenijo tisto, kar je ostalo.

Iz svoje mladosti v Titovih časih se pogosto spomnim, ko so rekli, ko je šlo kaj narobe (in je pogosto šlo), da Tito ni kriv, da je tako. Rekli so, da so krivi tisti okrog njega, ki mu prikrijevajo in hkrati plenijo. Takrat sem rekel podobno, kot rečem

danes, ko pravijo, da Drnovšek, zasavski župani, komunistični in LDS direktorji in nekateri drugi niso krivi, da je skorajda vse v Zasavju propadlo. Da so krivi tisti okrog njih. Ja, kdo pa je? Kdo pa je postavil in namestil plenilce in podrepnike okrog sebe? Tito svoje, Drnovšek svoje, kakšen župan svoje... So pač slabo izbrali ali pa, kar bolj verjamem, je tak izbor ugajal. In ja, Zasavje sedaj uspeva. Skoraj vse tovarne so „pocrkale“, ljudje pa so si našli delo izven Zasavja. Odgovorni za tako stanje so želeli iz Zasavja narediti spalno področje, kar jim je povsem uspelo. Tu spimo, na delo pa se vozimo drugam. Tako so strici hoteli. In bog ne daj, da nam kdo pred nosom postavi tovarno. Zdaj smo vsi ekologi.

Zapisal sem zasavski Janez Drnovšek in dodal vprašaj. Odgovor prepuščam vam.

MISIJONAR

Oktober leta 2006 sem s kamero snemal prizorišče požiga domačinov Orehovice v času druge svetovne vojne. Ta zločin, ki so ga zakrivali okupatorji, tudi po zaslugi nespameti partizanske enote, je še najbolj celovito popisal v svoji knjigi domačin Anton Urankar. Vsako leto ob prazniku vseh svetih krajani njim v spomin organizirajo spominsko slovesnost.

V žepu mi je zabrnal telefon. Kar malce jezen sem bil, češ le kdo me moti med snemanjem. Kot da bi klicatelj vedel, kje sem in kaj delam.

Na drugi strani je bil dolgoletni misijonar, duhovnik in naš takratni sodelavec Janko Slabe. Četrto stoletja svojega življenja je dal na razpolago za revne na Madagaskarju. Žal dal tudi svoje zdravje. Kot invalidsko upokojen je živel v župnijski hiški pod izlaško cerkvijo Sv. Jurija.

„Igor, ali lahko prideš k meni?“ se je slišal Jankov jokavi glas.

Nekaj je hudo narobe. Janko je bil kljub vsemu, kar je doživel, navkljub bolezn srca vedno veder človek. Žalost, jok nista bila v njegovi naravi.

V tistem trenutku sem končal s snemanjem in se zapeljal do njegovega domovanja. Na pragu me je objel in zahlipal. Povedal mi je, da mora do konca leta zapustiti to prijetno domovanje. Takratni podkumški župnik Kancijan Čižman, Jankov velik prijatelj, se je poslovil, rekoč, da je Janko sedaj v dobrih rokah. Še prej mi je na hitro povedal, kaj je vzrok Jankovega razočaranja in solz. Izlaški župnik Janez Miklič invalidsko upokojenega Janka namreč ni več videl kot nekoga, ki bi ga pri delu v župniji razbremenil. Vedel sem, da je Janko hudo

bolan, da mu srce popušča, srce, ki ga je pravzaprav pustil med Antešaki na Madagaskarju. Vedel sem tudi za Jankovo žalostno zgodbo, ko je moral zapustiti že domovanje v zagorskem župnišču. Tudi tam je bil v napoto. Del tega sva skupaj popisala v Jankovi drugi knjigi Spremljevalci mojega življenja. V knjigi sva popisala tudi, kako so mu povojne oblasti umorile očeta. Nič krivega so odpeljali neznanu kam. Nikoli niso povedali, kaj se je z njim zgodilo, le vrnil se ni nikoli k ženi in mnogim otrokom, ki so morali odraščati brez njega. Tudi ko je prišla svoboda, ni nihče od zločincev imel toliko srca, da bi otrokom povedal, kje je oče, kaj se mu je zgodilo. Janko pa je hodil po slovenskih povojnih moriščih in prižigal sveče. Sveče očetu in drugim nesrečnikom v spomin.

Nerazumno se mi je zdelo, da Janka, ki je vendarle toliko dobrega storil na tem svetu, v domovini ne sprejmejo tako, kot bi si zaslužil. V takih zanj hudih urah sem mu pogosto svetoval, da naj se usede za računalnik in o svojih težavah piše svojemu sošolcu, prijatelju in takratnemu ljubljanskemu nadškofu Alojzu Uranu. Tudi tokrat, ko so ga izganjali s toplega ognjišča, sem mu položil na dušo, da naj napiše pismo. Napisal ga je še isti dan. Zelo nabitega s čustvi. Ker sem vedel, da v srcu Janko nikoli ne čuti tako močnih negativnih čustev, sem mu predlagal, da naj ga malo omehča. Po dnevu ali dveh premisleka se je odločil, da ga ne bo odposlal, meni pa ga je vendarle zapustil kot dokument nekega časa, v katerem je vse premalo srca. Premislil si je tudi zato, ker mu je nek drug sošolec duhovnik ponudil topel dom na Vranskem, kamor sem ga hodil obiskovat. Ne dolgo, saj je hudo zbolel in kmalu odšel tja gor, kjer je že bil njegov oče, kjer je mama in kjer so tudi že nekatere njegove sestre in bratje.

Na naši televiziji je Janko Slabe posnel osemnajst verskih oddaj Duhovne misli. Spomnim se, kako sva sedela spodaj

v našem baru, srkala kavico in izbirala ime oddaji, lokacije snemanj in teme. Pogosto je bil z nama tudi njegov prijatelj Kancijan.

Nikoli ne bom pozabil njegovih obiskov pri nas doma, ko je pripovedoval o žalostni usodi po vojni, o šolanju in predvsem o življenju na daljnem otoku. Kaj vse je doživel in preživel, si lahko preberete v njegovi čudoviti knjigi Med Antešaki. Tako močno mi je približal to težko življenje, da sva se precej resno dogovarjala, da bi si vzel mesec ali dva dopusta in odšel tja dol med naše misijonarje. Prek Janka sem spoznal kar nekaj njegovih naslednikov - Janeza Krmelja, Izidorja Grošlja in Janeza Mesca. Vsi so, ko so bili na obisku v Sloveniji, prihajali k meni na intervjuje in pripovedovali o svojem življenju na Madagaskarju.

Z Jankom sva nekako skupaj zmetala, sam sem le malce pomagal, tudi Malgaško- slovenski slovar. Mogoče bo tudi meni kdaj prišel prav. Vsi, ki so Janka poznali, so bili enotnega mnenja - da je zapustil neizbrisen pečat na Madagaskarju, kjer se ga še danes spominjajo z vso naklonjenostjo, ki si jo zasluži tako velik človek. Njemu v spomin sva z Mojco nekaj let skrbela za revnega otroka na tem daljnemu otoku. Vsaj nekaj, če je že z Jankovo smrtjo počasi umrla tudi moja želja po obisku „njegovega“ otoka, rad pa grem na Jankov grob v Rovte. V te nesrečne Rovte. Kjer so tudi mnogi drugi med vojno izgubili svoje očete.

Janko, ki so mu povojne oblasti vzele očeta, ni delil sovražnosti. Ves čas svojega življenja je delil ljubezen in dobroto. Le sam ljubezni in dobrote vedno ni bil deležen.

JE ČAS, KO SE JE TREBA POSLOVITI

„Primož Štendler - krt Gregorja Golobiča v Novi Sloveniji- promoviran od kolumnista Reporterja. Učinki provizij iranNLBgate.“

To je le ena izmed mnogih misli, ki jih je Janez Janša spustil v svet, ko se je dodobra spoznal s Twitterjem, tem politikom tako ljubim socialnim orodjem. Enkrat sem v svojem romanu Otroci knapov zapisal, od kdaj ne verjamem vsemu, kar v časopisih zapišejo novinarji. Dobro, ne morem reči, da sem že pred tem vse verjel, pa vendarle sem pred dogodkom, ki ga bom opisal, čisto z drugimi očmi spremljal delo novinarjev. Zgodilo se je kmalu po tistem, ko takratni poslanec in zagorski župan Matjaž Švagan ni bil izvoljen za poslanca. Takrat je kandidiral na listi LDS. Tako kot tudi Miran Jerič v Hrastniku. Ravno Jerič je prejel malce višji odstotek podpore volivcev, da je on nadaljeval delo poslanca, Švagan pa se je moral s tega mesta posloviti. Vem, da je to sprejel zelo čustveno in za mnoge, ki smo ga poznali, ni bil potem več isti stari Matjaž Švagan. V tistem času sem dnevnik Delo redno prebiral. Tudi rubriko Polone Malovrh, ki je v Zasavju dvigovala prah. Nekajkrat sem se tudi sam znašel v njeni Hvalnici norosti. Enkrat je šla tudi za moj okus predaleč. Tisto, kar je o meni zapisala, je bila dokazljiva laž. Med drugim je namreč zapisala, da mi je lastnik televizije Janez Vidmar, ki je bil v tistem času predsednik lokalnega odbora SDS Zagorje, naročil, naj župana tajno snemam. Zraven je dopisala, da naj bi te skrivne posnetke na ETV celo predvajali. Seveda nič od tega ni res. Četudi bi mi kdo kaj takega naročil, bi to odločno odklonil. Ob tem

lažnivem zapisu sem se vprašal, kaj je sploh resnično, kar omenjena novinarka in kakšen drug novinar zapiše.

Kakorkoli že, na svoji koži sem spoznal, kako lažnivi so lahko zapisi v medijih.

Podobno kot novinarjem nisem prav dosti verjel tistemu, kar govorijo politiki. Prej v SFRJ še manj. Žal se kljub mojim željam in pričakovanjem, ko smo dobili svojo državo in se demokratizirali, ni kaj dosti obrnilo na bolje. Stare sile so se le za nekaj časa potuhnile in privrele na dan takoj, ko so začutile, da so tako imenovani novi politični obrazi nespretni in žal nemalokrat ravno tako koruptivni in pokvarjeni kot sami. S takimi pa je preprosto manipulirati. Nastaviš jim koruptivno past, v katero se ujamejo in iz katere jih nikoli več ne spustijo. Če hočejo to pokvarjeno gnezdo zapustiti, imajo vse vzvode v svojih rokah, da se iz vseh koncev vsuje po njih. Da jim drugi ne bi sledili. Redki, ki so si to upali, so to še kako občutili na svoji koži.

Sam sem pokvarjenost politike spoznal kmalu, ko sem vstopil v svojo dotlej sploh prvo stranko. SDSS je takrat že vodil Janez Janša. Mlad kot sem bil in naiven, sem bil vesel vabila na nek strankarski posvet v Hrastniku. Spomnim se, kako vesel sem se peljal tja. Skupaj z Mojco. Menil sem, da mi bodo zaupali kako prijetno nalogo utrjevati demokracijo, mi dali kakšno priložnost. Kmalu sem pristal na realnih tleh in spoznal, da so ravnanja novih navideznih demokratov skorajda enaka kot ravnanja nekdanjih komunistov, ki jih nikdar nisem cenil. Ponudili so mi - takrat sem pisal za lokalni časopis Zasavc - da naj raziščem rodbino dr. Janeza Drnovška. Vedeli so, da o njem zapišem marsikatero njemu neljubo besedilo. Vedeli so, da nisem njegov fen oziroma podpornik. Želeli so, da nekako spravim v medije, da je krvavi Maček njegov pravi

oče in ne ta, ki smo ga v Kisovcu vsi spoštovali in smo vedeli, da si oče in sin ne moreta biti bolj podobna. Poskušal sem jim to pojasniti. Seveda jih ni zanimalo. Tako se dela v politiki s političnimi nasprotniki, so dejali. Razočaran sem jim po zasavsko zabrusil, da „me boli kurac“, kdo je Drnovškov oče. Da to tudi njih ne bi smelo zanimati. Zanimati bi jih moralo le, ali so njegove poteze predsednika vlade pravilne ali napačne. Trositi laži o njem pa je najmanj nespodobno in vsakemu demokratu v sramoto. Po neljubem sestanku sem predsedniku, naiven kot sem bil, napisal ogorčeno pismo, kakšni ljudje so člani stranke. Odgovora nisem prejel. Tudi zato in še zaradi drugih ravnanj sem stranki pomahal v slovo. Seveda mi je danes mnogo bolj jasno, zakaj odgovora nisem nikoli dobil.

HUMANITARNI TEKI

Že dolgo velja, da je srečanje z Abrahamom prav posebno doživetje, tudi neko novo obdobje, celo slovo od mladosti. Kaj pa vem? Meni se zdi, da se še od svojih otroških ali najstniških let nisem poslovil. Kaj še od mladosti. Otročji sem tako, kot sem bil desetletja nazaj, naiven ravno tako kot v času prvih zaljubljenosti, ko sem bil prepričan, da če je meni všeč neko dekle, da je povsem normalno, da sem ji zelo verjetno tudi sam. No, ta moj verjetnostni izračun je največkrat padel v vodo. Le redko se je zgodilo obojestransko zadovoljstvo. Največkrat je bilo tako, da je bila meni ona všeč, jaz pa njej ne. Redko je bilo obratno. Sodim namreč med tiste zelence, še vedno zelence, ki sploh ne opazimo, če kdaj katera opreza za nami ali smo ji celo všečni. To lastnost prepoznavanja imaš ali pa ne. Pri meni je ni. Zato se revež že celo življenje sekiram, živciram in ne vem kaj še, ker se mi zdi, da me nobena nima rada. Tu moram izvzeti mamó, Mojco in moji dve punči, hčerko in vnučko. A to je tako in tako povsem normalno.

Nekako se nisem takrat, ko sem bil Abrahamovec, in se tudi sedaj, nekaj let kasneje, ne morem in tudi nočem sprijazniti, da moj čas mladosti počasi, počasi odhaja in da prihaja jesen. Jesen mojega življenja. Ampak nekaj velikega pa je vendarle treba storiti za drugo polnoletnost. Prva je pri osemnajstih, druga pri petdesetih. Seveda, zabava za sodelavce, prijatelje in na koncu za žlahto. Ampak to storijo ob petdesetletnici tako in tako vsi. Nekaj več je treba. In sem. Malo zase, za svojo dušo, da jim pokažem, da še nisem jesenski človek, da je v meni še vedno pomlad in nekaj moči za druge. Uf, kako rad kaj dobrega storim za druge. Veste, lepo je pomagati nekomu, ki potrebuje pomoč, zraven pa - bodimo pošteni in zdajle bom - si tako napolniš tudi svoj ego. Ja, ja. Tudi mojega

je treba kar naprej polniti. Se mi zdi, da iz leta v leto bolj. Je kriv Abraham?

Mitji Duhu, jaz mu rečem kar Duhec, ker je zame en tak dober duhec, ki rad da, a se ne pusti, da bi ga kdorkoli „jebal“. Oprostite izrazu, a mi v teh mojih krajih tako rečemo. No, včasih je kakšen knap (rudar) rekel svojemu štajgerju (šefu, mojstru, delovodji): „*Ne me fukat!*“ Ali: „*Ti me že ne boš jebal!*“

Taki so naši rudarji. No, so bili, saj sedaj tistih pravih ni več. Večina jih je umrla, drugi uživajo slasti upokojencev. Tudi kadijo lahko sedaj, kolikor hočejo. Prej, v jami, se ni dalo. Niso smeli.

Preden sem Mitjo gostil v televizijskem studiu, sem ga spoznal na enem - takrat se mi je zdelo - norem teku. Pa saj je tudi šlo za nori tek. Spoznal sem ga na humanitarnem teku na atletski stezi trboveljskega Športnega parka Rudar. Ne norem samo po neverjetni količini krogov, ki jih je odtekel, norem tudi zaradi tega, ker je imel takrat vsaj trideset kilogramov preveč. Pa je vseeno zmogel preteči 100 kilometrov. To me je povsem prevzelo. Že takrat sem sklenil, če lahko Mitja stotko, potem lahko tudi jaz. Ne toliko kot on, ampak tudi petdesetka ni kar tako.

„*A 50 krogov boš tekel?*“ me je vprašala Mojca, ko sem ji predstavil svojo željo, da bi nekaj dobrega storil ob srečanju z Abrahamom.

„*Ne, ne! Petdeset kilometrov!*“

„*Koliko krogov pa to je?*“

„*Sto petindvajset?*“

„Saj to je še enkrat več, še več kot enkrat več. A si nor?“ se je kar malo hudovala in dodala, ko je videla, da mislim resno: „Mene ne bo zraven.“

Seveda je bila. Saj veste, kakšne so naše ženske. Vedno jih nekaj skrbi za nas moške. Rade bi nas zavile v vato, naučile kuhati, likati in ne vem še kakšne neumnosti. Nam pa gre za čisto druge stvari v življenju. Radi imamo, da nas crkljate, da dobro seksamo, jemo, da imamo mir pred vami in ja, da si občasno napolnimo ego. Jaz si ga kar rad. Polnim ego, namreč. Rad pa tudi pomagam. Mitja in zlata Lavra Izgoršek iz Društva prijateljev mladine Trbovlje sta bila takoj za. Počasi tudi Mojca. Verjetno ve, da potrebujem polnjenje svojega ega z dobrimi deli in tekom. Nenazadnje tudi rad malce trpim. Včasih se mi zdi, da sem kar malce mazohist. Rad rečem, da nisem zdrav, če me zjutraj, ko se ves lesen (lesen sem pa res) z bolečimi stopali, koleni in križem odpravljam proti kopalnici na jutranji ritual. Lulanje, kakanje in kalodontanje. Ne vem, zakaj imam tako rad čebulo. In česen.

Deseti september 2014 je bil določen za dan moje „matrunge“ (trpljenja). Pa ni šlo.

Sredi avgusta sem s svojo vnučko Leo tekel v zagorskem Evroparku, ki je postal zbirališče mladih in starih. To bo tekačica! Kako lahkotno teče. Tudi takrat, tistega avgusta je. Ne pa jaz. Mečna mišica leve noge je zaskelala. Mislim, da je bila leva. To vedno pozabim. Toliko poškodb na mojih gležnjih ter tudi mečnih in drugih mišic je že bilo poškodovanih, da se je pogosto zgodilo, da sem moral ta ali oni gleženj ali kakšen drug sklep pred nogometno tekmo poviti. Fantje in tudi Mojca so bili vajeni mojega vprašanja: „Ti, a veš, katera noga me boli?“

Zanimivo, ponavadi so vedeli, sam pa sem vedno znova in znova pozabil. Je že tako, da nikoli nisem vedel, sploh če se

je bilo potrebno na hitro odločiti, katera je leva, katera desna stran, kako je obrnjena mala črka b, kako črka d. Disleksija, ali nekaj podobnega, me daje že, odkar pomnim. Da ne razpredam o tem, kakšne težave imam z izgovorjavo tujk. Zato se kar maternega jezika držim.

„Mitja, teden dni sem počival, saj veš, poškodba mišice, a je bilo po tednu dni podobno. Ni šlo dlje kot tri kilometre. Potem pa je bolelo za crknit,“ mu rečem.

„Igor, vse je v glavi. Sicer pa se ne sekiraj, bova pa prestavila že dogovorjeni termin za drugi zasavski humanitarni tek.“

Malce me je potolažil, tisto, da je vse v glavi, mi pa tudi ni šlo iz glave. Zato sem se naročil pri najbolj znanemu fizioterapevtu Čeboklju, ki dela čudeže.

Terapija, boleča terapija, pri njem ni pomagala.

„Jutri boš dober, kar pojdi in teci, boš videl. Še prej si kupi kompresijsko nogavico, da ti bo lep skupaj držala mišico. Mečne mišice imaš precej močne, zato občasno pride do krča in hudih bolečin. Če pa ne bo dobro, pridi nazaj.“

Kupil sem kompresijsko nogavico, tisti dan čisto lepo hodil in se drugi dan odpravil na atletsko stezo. Tudi z dvomom. Ko mi je rekel, da bo treba teči s pomagalom (kompresijsko nogavico), sem si sam rekel, da je to tako, kot da bi mi rekel, naj tečem z berglo. Če bi bila mišica zdrava, ne bi bilo treba pomagala. Žal tudi tesno oprijeta kompresijska nogavica ni pomagala in vedel sem, da bo najboljše zdravilo najmanj dvotedenski počitek, da se mišica zaceli. Kar pomeni... Pomeni, da bo treba moj podvig in zbiranje denarja za devet zasavskih družin, ki so bile v stiski, predstaviti.

Za naš športno-humanitarni projekt vedno izberemo tiste družine, ki živijo na robu ali se soočajo s kakšno hudo boleznijo. Izbor je precej zahtevno delo. Koga izbrati, kdo je najbolj potreben pomoči - to so vprašanja, s katerimi se ukvarjam praktično celo leto. Od humanitarnega do humanitarnega teka. Enkrat mi je dobra prijateljica, sicer pa ena boljših gostink Marija Ija Čop, povedala naslednje:

„Igor, vesela sem, da soorganiziraš humanitarne teke, a se hkrati zate bojim, da boš pregorel...“

Kar sredi stavka sem jo prekinil: *„Nič se bati, Ija, saj sem dobro natreniran.“*

„Nisem mislila tega. Vem, da si telesno pripravljen. Kaj pa, ko se bodo nate vse bolj množično obračali s prošnjo, da zanje tečeš in boš moral mnogim v tej množici reči ne. Ker ste izbrali neko drugo družino? Kako boš zdržal ta pritisk?“

Moram priznati, da mi je njeno vprašanje oziroma opozorilo dalo misliti. Kmalu sem ugotovil, da ima še kako prav. Še danes, več let po našem prvem humanitarnem teku, si skorajda dnevno zastavljam vprašanje, ali smo prav izbrali, bi bilo mogoče boljše, da bi komu drugemu pomagali... Z leti sem spoznal, da vsem nikoli ne bomo uspeli pomagati. Vedno bomo koga nehote izpustili, mogoče zato, ker za njegovo stisko ne vemo, nismo vedeli, nas na to ni nihče opozoril... Za nameček pa je vedno veliko družin, ki živijo na socialnem dnu. Sploh tiste, ki se v tem sodobnem svetu ne znajdejo in niti ne znajo poiskati pomoči, ki jo nudi država. Po drugi strani pa to še kako dobro znajo nekateri, za katere bi težko rekli, da živijo slabo.

Prav si imela, Ija. Res me to obremenjuje in me bo vse dotlej, dokler bom soorganizator humanitarnih tekov. A vseeno me

stisk roke, objem, beseda hvala, ki jo izreče kakšna mama ali oče bolnega otroka, ki smo mu pomagali, vsaj nekoliko popeljša dan in me napolni. Napolni s tako močno energijo, da se včasih bojim, da bom eksplodiral. Od zadovoljstva, veselja in ponosa, da smo spet nekemu pomagali, da sem bil tudi sam del tega. Za nekaj dni, dokler spet ne pomislim na tiste, ki jim nismo pomagali, ki smo jih prezrli. In spet gloda in gloda.

Verjetno se sprašujete, kako zbiramo denar za vsakokratni namen. Najprej določimo datum humanitarnega teka, Lavra iz DPM Trbovlje za ta namen odpre transakcijski račun in naokoli med podjetnike ter občine razpošlje pismo s prošnjo, kako lahko nakažejo denar. Pri pisanju besedil ji rad pomagam. Seveda vsem sporočimo, da bodo prav vsa zbrana sredstva šla za vsakokratni namen. To je en način zbiranja denarja. Glavni del se ponavadi zbere na dan dogodka. Ko tečemo in se nam mnogi pridružijo, kot nekakšno vstopnico prostovoljno podarijo nekaj evrov. Ponavadi se jih kar nekaj nabere. A gremo nazaj k prvemu teku.

„Mitja, žal ne gre. Tek bo treba prestaviti!“ mu povem, ko terapija pri fizioterapevtu ni pomagala.

„Lej, Igor, ne sekiraj se. Do pomladi bo poškodba zagotovo pozabljena. Čas in počitek bosta naredila svoje. Bova pa takrat tekla.“

Pričakoval sem kakšen očitek, češ da glava ne gre. Hvaležen sem Mitji in Lavri, da sta razumela. Da tokrat ni kriva moja glava. Saj veste, pravijo, da je ultramaraton v glavi. Nekaj že, a brez kondicije tudi glava nič ne pomaga.

Tek, mojih prvih 50 km, smo izvedli maja 2015. Takrat je bilo tako vroče, tako naporno zame, nenazadnje do tistega dne nisem nikoli tekel več kot 30 km v enem kosu, da me je vmes nekajkrat prijelo, da bi kar nehal. Pa nisem. Kot tudi ne pri naslednjih humanitarnih tekih, ki smo jih organizirali in zbrali več deset tisočakov. In si vsi tudi malce napolnili ego.

Prva leta je Mitja ves čas tekel z mano in mi dajal pogum. Enkrat vmes, ko sem se precej dobro počutil, sem mu celo dejal, da če tokrat zmorem petdeset kilometrov, bom naslednje leto zagotovo tudi sto.

„*To ni še enkrat več. Kar počasi...*“ me je podučil, da se petdeset kilometrov ne da tako enostavno primerjati s stotimi pretečenimi kilometri.

Seveda sem te njegove besede še kako dobro razumel, ko me je že proti koncu petdesetke zvijalo kot kačo. Krči so bili neznosni. Tisti, ki so me spremljali, ki so spremljali mojo agonijo, so sklepali stave. Seveda so bili bolj kot ne vsi prepričani, da mi ne bo uspelo. Stavo so izgubili. Nekako mi je uspelo. Še sam ne vem kako. Tudi na boleče mišice, ki so mi še nekaj dni onemogočale normalno hojo po stopnicah, sem kmalu pozabil. Ne tudi na šest nožnih nohtov, ki so šli počasi dol. Tja do poletja so zrasli novi. Od tedaj ravno zaradi njih nosim dve številki večje tekaške copate. Veste, ni ravno prijetno v zatele prste in iz ure v uro bolj črne nohte zabadati iglo. Med noht in kožo. Kakšno olajšanje je, ko se prikaže kri in napetost popusti. Res pa je, da počasi odмира tudi noht. A saj spodaj raste nov. Ves nežen in mehak. Le zgodnjega odmirajočega je treba kar najdlje pustiti kot neko varovalo spodnjemu, novemu. Ko tole berete, je za menoj že nekaj pretečenih maratonov, potem tudi skoraj dva naenkrat, ko nam je za moj rekordni dosežek zmanjka-

lo časa. Vseeno je bil za mano pravi ultramaraton, dolg 76 kilometrov. Kar nekaj števil na plakatu, ki je visel na ograji Športnega parka Rudar Trbovlje, je bilo potrebno prekrižati. Vsaka številka je pomenila en krog. Mojca, ki je zadolžena za črtanje številke pretečenih krogov, njej najbolj zaupam, da ne bo katerega premalo, vem tudi, da ne bo katerega preveč, je na mojem prvem pravem ultramaratonu prečrtala vse številke, vključno s 190. Dovolj je bilo. Še kar nekaj jih je ostalo. Celih 21 krogov in bi bila za mano dva klasična maratona. Ker se ponavadi radi držimo termina, v katerega je nek naš humanitarni tek umeščen, se je moj tek, naš tek in zbiranje denarja pri 76 kilometrih zaključil. Kakšne pol ure že gremo čez. Več pa ne, ker nikoli ne veš, kaj se lahko zgodi. Saj veste, potem bodo pa vsi pametni.

Šele po nekaj letih sem bil pripravljen za stotko ali 250 atletskih krogov. Pred leti sem se na 50 kilometrov podal z letno pretečenimi okoli 600 kilometri. Ultramaratonci z izkušnjami so zmajevali z glavo. Meni se je zdelo teh 600 kilometrov ogromno. Njim skorajda mesečna doza. Zadnji dve leti pretečem letno okrog 1500 kilometrov. Še vedno malo, ampak a veste, kaj sem vam v uvodu napisal? To, ja, da sem že srečal Abrahama. Da nisem več mlad. Hecam se. Seveda sem še vedno mlad. Moji vnučki mi rečejo: „Ata, ti si naš dojenček.“

Po lanskoletnem teku, ko sem želel preteči 120 kilometrov, pa mi jih je uspelo premagati le 108, sem na socialnem omrežju napisal naslednje besedilo. Naj vam še prej povem, da ne posegam po kakšni kemiji. Le kakšno tableto magnezija si med pripravami, ki sicer trajajo tako od zadnjega do naslednjega humanitarnega tega, raztopim v kozarcu vode in dve do tri kapljice prehranskega dopolnila RENS si privoščim. RENS je pogruntavščina Zorana Dernovška-Raketke. Pravzaprav sem kar njegov poskusni zajček. Več kot očitno je, da mi kapljice

pomagajo. Evo, tole sem teden dni po svojem najdaljšem teku napisal na svoj FB profil.

Za svoj osebni jubilej, srečanje z Abrahamom, sem pred petimi leti želel humanitarno odteči 50 km. Žal sem se nekaj tednom pred tekom poškodoval in septembrski termin je odpadel. To je bilo leta 2014. Takrat bi bil to 1. zasavski humanitarni tek. Izpeljali smo ga potem maja naslednjega leta. Z mukami je šlo. Petdesetica je padla. Takrat sploh nisem vedel, v kaj sem se spustil. Resda sem se ves čas ukvarjal s športom, veliki nogomet sem igral do svojega 48. leta. Tudi nekaj kilometrov letno sem pretekel. Tam okrog 600. Meni se je zdelo ogromno, za maratonce ali ultramaratonce smešno malo. Delo in pomanjkanje časa mi nista dovoljevala, da bi v naslednjih dveh letih bistveno povečal količino pretečenih kilometrov. V letu 2017 se je tekaški števec ustavil pri 900 kilometrih letno. Zmogel sem preteči humanitarnih 76 kilometrov. Precej boleče je bilo. Med tekom in tudi nekaj dni po njem. Takrat sem se že spoznal z Zoranom, ki mi je podaril prvo stekleničko RENS-a. Začel sem s tremi do štirimi kapljicami dnevno. Vedno zjutraj. Še danes ga tako jemljem. V letu 2018, ko smo maja organizirali 7. zasavskih humanitarni tek (sprva dva, zadnja leta enega na leto) in sem želel odteči 100 kilometrov ali 250 atletskih krogov, sem količino letno pretečenih kilometrov pomaknil na 1500. Kar precej, a nič nisem pretiraval. Leta so pač tu. Ves čas sem jemal RENS HN+F, tri do štiri kapljice zjutraj. Glej ga zlomka, če so me na prejšnjih tekih spremljali hudi krči, je stotka padla brez večjih težav. Drugi dan skorajda nisem čutil bolečin. Podobno sem se počutil, kot da bi odigral eno tekmo velikega nogometa. Med tekom sem zaužil tudi nekaj tablet aminokislina. Ko si po tekmi izčrpan, malo slabše spiš (no ja, po stotki sem le kakšno urico), zjutraj malce stežka shodiš, a po par korakih gre. S temi občutki in v tem letu z že pretečenimi 600 kilometri sem šel na 8. zasavski humanitarni tek. Skupaj s Sabino Karaman, mlado

ultramaronko, sva želela preteči 300 krogov ali 120 kilometrov. In s tem postaviti rekord stadiona Rudar Trbovlje, ki je bil dotlej 100 kilometrov. Oba „na“ RENS-u. Začela sva v petek, 10. maja, zjutraj ob 6.10 in končala zvečer ob 23. uri in 20 minut. Ne s 120 pretečenimi kilometri, ampak v soglasju z ekipo, ki naju je ves dan spremljala (bila je že precej utrujena), 108 kilometrov. Če bi se še malo „pomatrala“ in se spopadla še z 12 kilometri ali 30 krogi, bi vse skupaj trajalo tja do ene ure zjutraj. Ko si utrujen, si seveda že zelo počasen. Zato sva sklenila, da je tudi 108 dovolj. Jaz sem že v letih, Sabina pa je imela tudi mesece pred tekom kar nekaj zdravstvenih težav oziroma poškodb. Zakaj bi tvegala še kakšno poškodbo. Itak po 15. uri teka že vse boli. Vmes sva seveda jemala tudi RENS. Pravijo, da niti nisva delovala zelo utrujena, prej naveličana. Uf, ti krogi.

Noč je bila dolga, oba sva slabo spala. Jaz na Izlakah, Sabina v Hrastniku. Že zgodaj zjutraj sva se slišala. Midva z ženo sva šla na tržnico po sadike in na vrt, kjer sva jih posadila, pa malo na sprehod in jaz popoldne za dve urice spat. Sabina na kolo in popoldne še peš na Mrzlico. Spet sva se slišala in družno ugotovila, da ne čutiva bolečin. No, ja, malo že, a oba bi lahko brez težav odtekla en mali maraton. Pa nisva, Sabina je naslednji dan šla na en rahel 8 kilometrov dolg tek, sam pa sem si vseeno vzel še nekaj dni za regeneracijo. Nenazadnje se mi nikamor ne mudi in bo priložnosti za tek še dovolj. Tudi po teku jemljem le po tri kapljice RENS-a. Jutri, če ne bo preveč pihalo in deževalo, pa bom šel malo na eno desetko. Res se počutim odlično. Ja, RENS dela čudeže. Malo pa verjetno tudi pripravljenost in nekaj tisti občutek, da delaš nekaj dobrega. Za ljudi, ki potrebujejo pomoč. 8. maja 2020 pa se spet vidimo.

Natančno tako je moje telo sprejelo moj rekordni ultramaraton in tudi rekord Rudarja, kot sem napisal. Vmes smo organizirali še 9. zasavski humanitarni tek, ko smo tekli za

bolnega Gala. Tako da smo že pred desetim. Za vsakega od desetih bomo tekli eno uro. Za deset ur pa se bomo že pripravili. Zdaj že tudi vemo, da bomo s tekom ozaveščali javnost, da med nami živijo tudi ljudje, ki imajo cerebralno paralizo. Srčno upam, da za deset oseb, ki se soočajo s to boleznijo, zberemo kar največ denarja.

Doslej smo zbrali in družinam podarili več kot 30 tisoč evrov. Na nekaj zadnjih zasavskih humanitarnih tekih sta se organizatorjem pridružila tudi Zoran Dernovšek- Raketka, izumitelj prehranskega dopolnila RENS, in Katja Šergan Božič s sinom z avtizmom, ki zadnja leta s pomočjo RENS-a lepo napreduje. Lani jeseni smo zbirali denar na dveh tekih, na 9. zasavskem humanitarnem teku za Gala okoli 450 evrov. Na 8. zasavskem humanitarnem teku smo denar zbirali za družino iz Hrastnika s sedemletno hčerko s hujšo obliko sladkorne bolezni, za družino z Izlak z otrokoma, ki zaradi duševnih težav obiskujeta osnovno šolo s prilagojenim programom in za družino iz Trbovelj s predčasno rojenim otrokom s cerebralno paralizo. Kot rečeno, se mi je na tem teku, dolgem 108 kilometrov, pridružila tudi Sabina. Dogovorjeno je bilo, da bova poskušala preteči vsak po 300 atletskih krogov ali 120 kilometrov. Zoran Dernovšek-Raketka nama je za vsak 30. krog podaril dve steklenički prehranskega dopolnila RENS. Čeprav nama to ni uspelo v celoti, sva prejela 20 stekleničk. Seveda ne zase, predala sva jih zasavskemu društvu, v katerega so vključeni starši z otroki, ki imajo avtizem. Katja je poskrbela, da so stekleničke RENS-a prišle v prave roke. Mitja in moja hči sta poskrbela, da sva bila deležna strokovne masaže, ki je še kako potrebna pri tako dolgem in dolgotrajnem teku. Za moderiranje že nekaj let poskrbi Darko Kunič, za glasbeno poslastico in tekačem v pomoč pa slepa pevka Anja Pustak-Lajovic s skupino The Eccentric, ki ima v svojih vrstah tudi dva glasbenika s cerebralno paralizo. Tudi Petra

Ambrož nam vedno kaj zapoje. Teka se vsako leto udeležijo zasavske šole, društva, zavodi in mnogi posamezniki. Zadnja leta denar za družine zbiramo tudi prek prodaje sladoleda v Sladolednem butiku Kepca v Kisovcu, kjer za naš humanitarni namen namenijo dnevni izkupiček prodanega sladoleda. Res lepa gesta družine Hamiti in našega sladoledarja Cukija.

Veseli smo, da se je predsednik Borut Pahor odločil, da bo častni pokrovitelj našega desetega humanitarnega teka, ki ga bomo imeli v petek, 8. maja 2020.

ZA KONEC ŠE SKOK V ŠPORT

Šport je zagotovo močno prepleten z mojim življenjem. Ne le, da ga rad spremljam, da se rad pogovarjam o njem, pogosto sem tudi sam športno aktiven. Pa najsi bo to, ko se z vnuki s sanmi podim po zasneženih pobočjih, ko tečem, plavam... Pred leti sem se domala preizkusil v skoraj vseh športih. Od hokeja na travi, alpskega smučanja, smučarskih skokov, drsanja na ledu, lokostrelstva, nogometa, košarke, rokometu, namiznega tenisa, tenisa, plavanja do plezanja in pohodništva. Zato ne čudi, da pogosto o športu tudi kaj napišem. Dolga leta sem o športu pisal za lokalni časopis Zasavc, za Večer, Ekipo in še za kakšno revijo ali časopis. Pred časom sem za spletni časopis Slovenec napisal tudi nekaj športnih kolumn, ki pravzaprav govorijo o mojem dožemanju športa. Prva ima naslov Tek ni le za norce, druga Primož Roglič in drugi cestni gladiatorji, tretja Nogomet, kralj športa in četrta Mi, sanjači. Objavo mi je dovolil Primož Jelšev, ki me je tudi povabil k pisanju kolumn.

Tek ni le za norce (kolumna iz spletnega časopisa Slovenec)

Pred mnogimi leti, ko sem po kakšnem nogometnem treningu, ki sem jih z nekaj vmesnimi prekinitvami najmanj trikrat tedensko opravljal med svojim desetim in osemindesetim letom starosti, sem pogosto obul teniske in se podal na kakšen krajši tek. Takrat niti vedel nisem, da obstajajo tudi tekaški čevlji. V tistem času smo že vsi slišali za enega najboljši svetovnih ultramaratoncev Dušana Mravljeta in se čudili, kako lahko le s kakšnim pivom in sendvičem preteče toliko in toliko kilometrov. Ne vedno v prijetnem vremenu, mnogo ultramaratonov

je premagal tudi v nevzdržnih razmerah puščav, po kamenju, ob zelo močno prevoznih cestah in seveda za znamenitem Spartathlonu (Atene- Sparta ali 245 km), kjer je bil celo trikrat drugi. Kapo dol, velik poklon. Drugega kot norec je bilo temu super človeku težko reči. Seveda, beseda norec z največjim spoštovanjem. Tudi naslov njegove knjige Tek - moja norost, ki jo morate nujno prebrati, pove vse. Povsem normalno je, da tudi sam to besedo rad slišim, ko se uspešno spopadem s kakšno stotko. Ne tekmovalno, ponavadi humanitarno. Kaj hočem povedati? To, da je takrat tekel Dušan in še nekaj bolj ali manj znanih tekačev in seveda vsi tisti, ki so se aktivno ukvarjali z atletiko. Ob cestah, na atletskih stadionih, po brezpotjih pa smo ljubiteljski tekači le redko koga srečali. Mogoče le kakšen čuden pogled, češ - pojdi rajši delat. Pri nas jih je kljub temu - recimo trideset let nazaj - vseeno nekaj redno teklo. Mnogo manj v Dalmaciji, kjer sem v poletnem času še danes bolj osamljen primer. Mnogo bolj kot pred več desetletji Dušan pri nas. Ko sem pred petimi leti blizu Zadra tekel po neki slabo vzdrževani gasilski cesti, bolj po kamenju (kaj pa naj bi drugega bilo v Dalmaciji) na rt Ljubljana (ja, prav ste prebrali, med Paškim mostom in Zadrom, nasproti Rtine Miočići imajo rt Ljubljana), sem moral mimo ovac, ki so se na vse pretege trudile najti kakšno zeleno bilko, in ostarelega pastirja, za katerega so rekli, da je JLA služil v Sloveniji. Pozdravim ga Bog, tako kot se v Dalmaciji spodobi, on pa meni v svojem jeziku:

„*Momak, jeli si ti Slovenac?*“

„*Sem,*“ mu odgovorim.

„*Imaš ženu?*“

„*Imam.*“

„*A što onda ne jebeš?*“

Saj ste razumeli. Verjetno razumete tudi, da mu na to nisem nič odgovoril. Pravzaprav je bilo tako peklensko vroče, da tistega dne ni bilo ne za tek ne za... no, saj veste.

V Dalmaciji se od takrat ni kaj dosti spremenilo. Dobro, kolesarjev je precej več kot pred leti. Čeravno sumim, da so bolj kot ne vsi ti kolesarji Slovenci. Pri nas pa je vse ponorelo. Tekačev je že toliko, da ne mine dan, da med tekom ne bi vsaj enega ali dva srečal. Da o kolesarjih ne govorim. Primož Roglič in drugi naši kolesarski asi tako navdušujejo, da ni čudno, da so že skoraj vsi Slovenci kupili kolo in kolesarsko opremo. Pogosto si rečem, še sreča, da mi je bolj od kolesarstva pri srcu tek. Je mnogo cenejši. Čeprav, ko opazujem tekače ali prisluhnem njihovem „filozofiranju“ ob kakšni kavici kje v barčku, si mislim, joj, kako se obremenjujejo s tekom. Po spletu iščejo opremo, obiskujejo specializirane trgovine, seveda mora biti oprema precej draga (sicer verjetno ni bog ve kaj), prebirajo literaturo o teku (ki je je vse več), se posvetujejo s strokovnjaki za prehrano, si nabavijo ne vem kakšne napitke (jaz jim rečem strup) in še in še.

„Kaj pa ti Igor, kakšno opremo imaš, kaj ješ, koliko treniraš, da zdržiš stotko?“

Le kaj naj jim odgovorim, ko ponavadi sploh ne vem, katere vrste tekaške copate uporabljam. Vem le, da take, ki so poceni, po katerih me ne boli ahilova tetiva, ki so dve številki večje od mojih stopal, da imam „švic“ majico, oprijete tekaške hlačke, da me ne obdrgne, in obujem brezšivne nogavice. Pa volje imam zadosti. Seveda so me leta, najbolj pa še prva pretečena petdesetka, naučila, da moram med tekom dovolj piti, kaj prigrizniti in da tudi kokakola ni nujno nekoristna ali škodljiva. Včasih, med tekom, ko sem čisto na tleh, je prava energetska bomba. Ti da krila. Ops, to pa je neka druga pijača ali napitek, ki pa meni ne prija.

Še nasvet vsem, ki se podajate v naš tekaški svet. Najprej premagajte petko, pa desetko, potem pa zavijte v kakšno trgovino in si nabavite (poceni) tekaško opremo in ne poslušajte drugih. Prisluhnite sebi.

Primož Roglič in drugi cestni gladiatorji (kolumna iz spletnega časopisa Slovenec)

V teh dneh sem kar malce jezen, kajti namesto, da bi užival kje zunaj, popoldneve presedim pred televizorjem in spremljam kolesarsko dirko po Italiji. Na srečo je v zadnjih dveh tednih malce ponagajalo kislo vreme, tako da se ne ubadam kaj dosti s slabo vestjo. S slabo vestjo zaradi tega, ker sedim ali ležim in buljim v tisto, kar se dogaja po italijanskih cestah, in malo zato, ker se vmes bašem s sladkarijami. Hkrati se jezim, ker na naši nacionalki ni prenosa, ali pa na kateri od naših komercialnih postaj, ki so polne denarja. Še dobro, da je v teh dneh kar naprej deževalo in tako nisem imel kaj delati zunaj. Ko malo pomislim, se mi pogosto dogaja, da zaradi tega ali onega športnega junaka kar nekaj ur presedim pred televizorjem. V zadnjih letih je glavni krivec za to moj sokrajan Primož Roglič. Čeravno oba že nekaj časa ne živiva v Kisovcu. Jaz malce naprej ali nazaj na Izlakah, Primož pa bog ve kje vse v zadnjih letih. Ampak, ko si enkrat Kisovčan, ostaneš Kisovčan za vedno, pa kjerkoli živiš.

Moram pa nekaj povedati. Primož Kisovčane, ki smo živeli v samem centru tega nekoč rudarskega ali knapovskega kraja, že od kar pomnim, gleda z viška. Prosim, ne pomislite, da sem to zapisal zato, ker bi mu mogoče športna slava stopila v glavo. Kje pa. Veste, Strahovlje, kjer je odraščal in se kalil, kjer še vedno živita njegova starša, ležijo nad Kisovcem, od koder

Primož hočeš ali nočeš na Kisovčane resnično gleda zviška. Zviška nas je gledal tudi, ko je bil na naletni rampi kisovške petdesetmetrske skakalnice. Mi, starejša generacija smučar-skih skakalcev, smo takrat skakalne smuči že postavili v kot in smo Primoža ter njegove vrstnike spremljali od spodaj. Tam nekje, kjer so Primož in fantje (tudi dekleta) pristajali. Zelo nizko spodaj. Kasneje smo Primoža in druge naše junake spremljali tudi spodaj pod planiško velikanko. Nekdo še višje zgoraj pa je hotel, da Primož reče skokom adijo. Padec je bil hud. Takrat je bil boleče spodaj. A se je pobral!

Sam se lahko pohvalim, da sem ga kot dolgoletni urednik kisovške televizije spremljal od njegovih otroških let, ko se je začel spoprijemati s skakalnicami. Zaradi njega sem lani celo postal precej slaven, skoraj zvezda. Nekje iz naftalina so nekatere evropske televizijske postaje potegnile posnetke mojih športnih oddaj Skok v šport in svetovni javnosti pokazale mojega večkratnega gosta, malega in malo bolj odraslega Primoža. Sprva kot skakalca, potem pa že tudi kot kolesarja. On je odraščal, jaz pa sem se staral. Kakorkoli, tako je naneslo, da sem zaradi Primoža tudi jaz postal za nekaj časa zvezda. Le da jaz to nisem več (tudi nisem bil, če sem pošten), Primož pa je iz dneva v dan večja. Tudi zame. Če sem nekoč ure in ure predsedel pred televizorjem in navijal za Bojana Križaja, pa potem za zame najboljšega košarkarja Dražena Petrovića, kasneje za Matejo Svet, Primoža Peterko, Tino Maze, Ilko Štuhec, me v zadnjem času pred televizijo redno spravlja Primož Roglič.

Čeravno je sedaj velik zvezdnik, eden najboljših kolesarjev na svetu, mu njegovega življenja niti najmanj ne zavidam. Ko pomislim samo, da na eni sami kolesarski etapi običajno kolesari dolgih pet ur s povprečno hitrostjo 40 kilometrov na uro, me takoj mine, da bi ga posnemal. No, ja. Enkrat ali dvakrat sem ga poskušal. Seveda imam tudi jaz doma kolo. Letos je varno

zakolesirano nekje ob zadnji steni naše kolesarnice, ampak sezona je še dolga in bom zagotovo kdaj sedel nanj in pedaliral. Pa ne pet ur. Kakšno uro ali dve, potem pa tako in tako vsaj nekaj dni ne bo šlo, ker moja zadnjica tega mučenja enostavno ne prenese. Ne vem, kako Primoževa. Ne vem tudi, kako zadnjice drugih cestnih gladiatorjev. Vsak dan pet ur, tri tedne! Saj so nori. Včasih slišim nogometaše, da bi tudi na drugi ali tretji turnirski tekmi lahko zmagali, ampak kaj, ko so imeli vmes le tri dni počitka. Niso bili še regenerirani. Ne vem, kako se regenerirajo kolesarji, še manj kako Primož, da je lahko najboljši med že tako najboljšimi. Včasih pomislim, da je tako, kot je, ker je zrasel dobesedno na premogu (kulmu, rečemo tu v Kisovcu), ki mu je že Valvazor rekel zmajeva kri. Primož mora imeti nekaj zmajevskega, da je tako dober, kaj dober - najboljši. Pa mi sploh ni mar, kako se bo končalo njegovo gladiatorstvo na tej težki dirki po Italiji. Tisti, ki vemo, skozi kaj vse je šel po padcu na velikanki, zanj ne moremo reči drugega kot to, da je najboljši. To, da je sedel na premogu, ni iz trte zvito. V Zasavju so premog najprej začeli kopati v Strahovljah. Malce premog, malce naša knapovska trma, pa si Primož. Seveda ne gre tako lahko. Vsi smo želeli biti Primož, a je le njemu uspelo. Ker je še bolj trmast kot mi, ker je še bolj vztrajen kot mi in ker je še stokrat bolj nadarjen kot mi. Zato, Primož, kar glej nas zviška. Veš, najrajši te vidimo, ko stojiš na mestu, kjer te vsaka na eno lice poljubita dve mični dekleti. Pa še kak telemark naredi. Ampak prosim, ne s kolesom.

Nogomet, kralj športa (kolumna iz spletnega časopisa Slovenec)

Upravičeno ali ne, a tako pač je, atletika je kraljica športa. Če se z mano in tistimi, ki tako pravijo, strinjate ali ne, si upam

zapisati, da je potem nogomet kralj. Seveda tega ne trdim, ker bi ga imel ne vem kako rad, ampak kdor že vsaj tako dolgo kot jaz spremlja vse dogajanje okrog njega, drugačnega mnenja niti ne more imeti. Že samo to, kar se dogaja okrog lige prvakov, sploh še, ko je na sporedu dolgo pričakovani finale, je dovolj, da nogomet drugega, kot da je kralj športa, ne more biti. Z nogometom prihaja tudi zavist. Tako kot povsod v življenju.

Enkrat ob neki priložnost je Branko Đurić dejal, da postaja pravi Slovenec. Ko so ga vprašali zakaj, je rekel, da tudi on postaja že malo „foušen“ (zavisten), tako kot Slovenci smo (čeprav mislim, da tudi drugi narodi niso ravno drugačni). Sploh še, če komu od naših znancev uspe zadeti loto, si kupi nov avto ali kaj podobnega. Bog ne daj, da mu uspe podpisati recimo milijonsko pogodbo s kakšnim športnim klubom. Saj ga hvalimo, tekamo za njim, ko so zanj organizirani kakšni sprejemi, ga trepljamo, navijamo, ampak znotraj nas pa črviči. Le kako je lahko on uspel, le kako ima tako srečo, saj sem bil vendarle jaz boljši nogometaš, kolesar in kaj vem kaj še. Ima že kje kašnega strica! No, ja. Opažam, da spet nisem tipični Slovenec, če smo res taki, kot nas drugi vidijo, ali pa se tudi sami pogosto. Enostavno nisem zavisten. Razen v pubertetnih letih, ko mi je kdo pred nosom speljal kakšno lepotico. Bi ga kar na gobec. Ampak kaj ko za to nisem imel poguma, pa tudi med bolj suhimi sem bil, kar pomeni, četudi bi koga pošteno zadel okrog nosa, ne bi ravno zaleglo. Bi jih hitro dobil nazaj. Sem pač človek mnogih napak. Ne pijem na tekmah, ne mečem petard, tudi v zrak ne spuščam raket. Celo srajce si ne slečem in razkazujem drugim svojega špeha ali mišic. Zato niti ne hodim več pogosto na naše tekme. Se kar strinjam s pokojnim Leonom Štukljem, ki je enkrat dejal, da ne hodi na tekme, ker tam vidi neke čudne navijače, ki, obrnjeni s hrbtom proti igrišču, nekaj kričijo in mahajo, tekme

pa tako in tako ne spremljajo. Kakšnega od svojih vnukov pa tudi rajši ne peljem, ker tam pa res lahko vse sliši. Od „sudja lopove“, „pičkice“ in podobno. No, kakorkoli, ne zavidam sosedom novega avtomobila, tudi ne, ko se selijo v novo hišo in niti najmanj mojemu zdaj najljubšemu nogometašu Messiju milijonske pogodbe. Le malce me čudi, kako to, da številke, povezane s športi, predvsem v nogometnem svetu, tako hitro in nezadržno letijo v nebo – v Španiji, Angliji, Italiji, Nemčiji, ZDA, Rusiji, čeravno se mnogi tamkaj živeči državljani, tako kot nekateri med nami, kar precej ukvarjajo s tem, kako bodo z nizkimi prejemki povezali mesec z mesecem. Ampak toliko si pa le prihranijo, da si gredo ogledat kakšen športni spektakel, tudi na konec sveta, če je že ravno treba. Nazaj grede ali pa potem še nekaj mesecev po spektaklu, ki jim je spraznil bančni račun, pa se kje s cigareto v ustih in pivom na mizi hudujejo, kako krivičen je ta svet. Je že tako, da vsak med nami, ki recimo spremlja nogomet in druge športe, prispeva svoj delež k tem velikanskim zneskom, ki jih na svoj bančni račun prejemajo najboljši. Saj veste, več nas gleda, več je reklam, več nas pride na tekmo, bolj se polni klubska blagajna, več dresov naših športnih junakov kupimo, več kapne najboljšim. Ampak teh je pravzaprav malo. Več je takih, kot sem bil sam, ki smo nogomet igrali za drobiž, za sok in sendvič, kasneje za pivo. Mene, ki sem to delal skoraj do Abrahama, to ni nič motilo. Motilo je nekatere, ko sem rekel, da v prvi vrsti igram zase. Ja, za koga pa? Za klub? Seveda tudi za klub! Jaz sem bil svojemu klubu NK Svoboda Kisovec zvest do konca. Malo zato, ker sem se nanj navezal, ga vzljubil, tako kot pred mnogimi leti moj oče in zdaj moja vnuka nogometaša, največ pa verjetno zato, ker nisem bil tako dober, da bi me kdo bolj resno povabil v kakšen drug klub, kjer bi tudi kaj zaslužil. Zato sem rekel pošteno, da igram zase. Čeravno tisti, ki me poznajo, vedo, da sem na igrišču vedno vse dal od sebe. Pa spet ne ravno zato, ker bi imel tako rad svoj klub, pač pa zato,

ker tak pač sem. Tisti nekateri moji soigralci, ki so prisegli na ljubezen do kluba, da igrajo v prvi vrsti za klub, so na to hitro pozabili, ko so dobili kakšno „fajn“ ponudbo iz drugega kluba. Potem so verjetno spet igrali za klub. Le da potem za drugega. Jaz sem pa kar zase, ker imam nogomet rad, še bolj pa treninge, pa druženje na treningih in pa to, da sem med tekmo in treningi včasih tudi malce trpel. Od naporov.

Zdaj v teh letih nogometa ne igram več, ne zase ne za klub. Skoraj prepričan sem, da ga tudi vsi tisti najboljši na svetu, ki so seveda tudi reprezentanti, naši in tuji, v prvi vrsti igrajo zase, potem pa tudi za klub in reprezentanco. Kar ni čisto nič narobe. Ampak če nogomet ne bi bil kralj športa, potem ne bi bilo tako, kot je.

Mi, sanjači (kolumna iz spletnega časopisa Slovenec)

Priznam! Dolga leta, še tudi potem, ko me je mladost počasi in vztrajno začela zapuščati, sem sanjal, da bom vsaj tako dober nogometaš kot Vili Ameršek, košarkarski Mozart Dražen Petrović, tako dober letalec kot Miran Tepeš (seveda, v tistih letih sem se prav tako poganjal po naletu kot on) in tudi približno tako hiter, kot je bil takrat Carl Lewis. Približno tako daleč kot on sem želel tudi skakati v daljino. Ko sem tisti njegov skok blizu devetih metrov materializiral – se pravi, da sem to dolžino primerjal z dolžino naše dnevne sobe, sem željo, da bi ga posnemal, hitro opustil. Dvakrat preskočiti dnevno sobo je noro! Še enkrat bi mi v najboljših letih komaj uspelo. Ampak sanjal sem. Tako kot sanja vsak mlad fant ali vsako mlado dekle. Če ne živijo v nekem namišljenem svetu, obdani s pametnimi telefoni, televizorji, računalniki in z ne

vem s kakšno tehnologijo še, ki današnja mladino vabi v svoj objem. No, ja, tudi mnoge, ki jih je mladost že zapustila.

Mi pa smo se nekoč pred štirimi ali več desetletji podili po travnikih, se šli skrivalnice in zbirali fičnike za eno kolikor toliko normalno žogo, ki smo jo seveda potem imeli tako za nogomet kot za košarko ali rokomet. Karkoli je bilo pač v danem trenutku aktualno. Če se je naša, takrat jugoslovanska reprezentanca, z redkimi Slovenci v njej, uvrstila na rokometno evropsko ali svetovno prvenstvo ali pa na olimpijske igre, smo mulci na našem makadamskem dvorišču igrali rokomet, če na košarkarsko, smo igrali nekaj podobnega košarki, le da smo mi žogo metali v smetnjake (kante, smo rekli) ali pa tudi skozi kakšen obroč od soda, ki smo ga pribili nad vrata naših kleti, ki so stale nasproti naše hiše, kjer je bilo dvanajst rudarskih stanovanj. Dokler se katera od naših mam, predvsem mam družin, ki so živele v pritličju, ni naveličala prašenja in je ponoči ali pa kar podnevi vpričo vseh nas jeznih fantov izpulila pritrjene obroče in se zraven jezila, češ da mora zaradi naše košarke pa „fuzbala“ še enkrat oprati „žehto“. Naše mame so namreč perilo sušile na napeljanih vrveh med enim in drugim stebrom pred vhodnimi vrati vsakega od šestih spodnjih stanovanj ali pa na začetku našega dvorišča, kjer so bili v trdo zemljo zabiti slaba dva metra visoki leseni koli. Od enega do drugega so bile napeljane vrvi, kamor so obešale perilo in ostalo, kar so oprale na roko, in kasneje, ko so naša stanovanja obiskali pralni stroji, seveda v njih. Ker so slabo ožemali in je bilo perilo težko – danes so stroji taki, da perilo tudi čisto osušijo – so obešeno na vrveh podprli z nečim podobnim preklam za fižol. Nam je perilo kar prav prišlo. Imeli smo dva gola, ko smo igrali nogomet, pravzaprav dva kamna, ki sta označevala gol. Zadaj za enim je bila sosedova garaža, kjer je bil parkiran fičko, takrat edini avto v naši hiši, na drugi strani pa je viselo perilo, in žoga se je ustavila ali v

garažnih vratih ali v perilu. Zato se ne gre čuditi, da so bile naše žoge pogosto tarča napadov z ostrimi noži – te so izvajale tete, kot smo takrat rekli gospem, in se privošljivo smejale. Ampak otroci smo hitro zbrali denar za nakup nove, ali pa se je takrat mogoče začelo atletsko prvenstvo in smo bili tako in tako vsi v bližnjem gozdu, kjer smo eni iskali pravo vejo za kopje, drugi za skok s palico ali pa kje poiskali kakšen okrogel ali ploščat kamen za met krogle ali diska. Nekajkrat smo metali tudi kladivo – mi smo vzeli kar očetovega iz drvarnice ali pa sekiro – in eno ali drugo zalučali po dvorišču (spet na našem dvorišču), kar pa je bilo vse skupaj zelo nevarno. Si lahko mislite, kako letita sekira ali kladivo, da o kopju ne razpredam? Ni čudno, da jo je kdo od nas kdaj skupil. Zvečer in tudi že med igro pa smo sanjali, da bomo tako dobri športniki, kot prej omenjeni. Pravzaprav so bili omenjeni moji, vsak je imel namreč svojega, na katerega je prisegal in se je bil za njega pripravljn tudi stepsti. Pošteno stepsti. Ampak mi takrat nismo sanjali o tem, koliko ta ali oni športnik zasluži. Ne! Mi smo hoteli biti tako dobri, kot so bili ti reprezentanti. Denar nas ni zanimal. Kasneje, ko smo bili v puberteti, smo temu ali onemu zavidali tudi kakšen športni avto, s katerim se je prevažal ali bahal. Ne sam, s kakšno dobro „mrho“. Ja, tako smo mi rekli „fejst“ in zalemu dekletu. Leta so minevala, le redki med nami s(m)o uspeli doseči to, o čemer s(m)o nekoč sanjali. Mislim, da nihče ne živi od svojega športnega znanja. Še najbližje sem bil sam, ko sem na lokalni televiziji denar služil (tudi) s športnimi oddajami, ki sem jih posnel okrog 750. Toliko sred zaporedoma. Noro!

Ampak vsi smo se trudili. V vseh športih. Temu primerno smo še kar zdravi, če ne štejem nekaj zlomljenih kosti, pri vsakem vsaj deset zvinov, izpahov in kakšnega pretresa možganov, verjetno zaradi udarca težke in od dežja razmočene nogometne žoge. Sicer pa smo kar fit. No, ja, kakšen

kilogram gor ali dol. In kakšno tabletko za sladkor, tlak ali nezdrave krvne maščobe tudi kdo zaužije. Sam še ne. Verjetno tudi zato ne, ker se ambulantam in zdravnikom na široko izogibam, pa četudi od koga slišim, da je začela delati kakšna privlačna zdravnica. Slišim pa, da so ambulante polne. Verjetno ne polne nas, nekdanjih športnih sanjačev. Zdaj jih verjetno polnijo tisti, ki sanjajo o tem, da bi imeli vsaj pol toliko na računu, kot ima Messi. Verjetno so pogosto gostje tudi tisti, ki preveč „športajo“. Ne na travnikih, dvoriščih ali v športnih dvoranah. Verjetno tisti, ki doma ali kjerkoli preživljajo dneve in dneve ob pametnih napravah. Le zakaj bi se potili, če lahko sedijo, jedo čips, kebab in pijejo kokakolo?

ZA KONEC

V letih, ko sem bil novinar in odgovorni urednik na Televiziji ETV, sem opravil prek tri tisoč televizijskih intervjujev. Čeravno mi je skorajda vsak nekaj dal, nek nov pogled na temo, o kateri je tekla beseda, je nekaj sto takih, ki jih bom za vedno ohranil v spominu. V studio ETV so prihajali najvišji predstavniki političnega vodstva, uspešni gospodarstveniki, kulturniki, športniki in mnogi, ki so trpeli v času druge svetovne vojne in po njej. Z nekaterimi med njimi sem krajše ali daljše izjave posnel tudi kje na terenu, ne nujno v studiu. Med tistimi, ki jih moram omeniti, so: Marko Agrež, Goran, Emil in Igor Ajtič, Mehmedalija Alić, Lado Ambrožič, Andrej Aplenc, Anja Bah-Žibret, Tina Baloh, Nika Barič, Saša Barlič, Anja Baš, Klemen Bergant, Bogdan in Marina Barovič, Branko Baš, Vera Beguš, Nikolaj Beer, Aleš Berger, Franci Blaznek, Gašper Blažič, Tomaž Berginc, Metod Berlec, Nataša Bokal, Edvard Bravec, Franci Breznik, Milan Brglez, Peter Brečko, Mojca Buh, Antonio in David Buovski, Mihael Cenc, Radovan Cerjak, Milko Cočev, France Cukjati, Miro Čekeliš, Zvonko Černač, Jani Čop, Marija in Lojzi Čop, Zoran Dernovšek-Raketka, Iztok Deželak, Jože Dežman, Pero Dimitrijević, Vlado Dimovski, Borut Dolanc, Urška Dolinšek, Marjan Dolinšek, Andrej Dolšina, Bojana Dornik, Franci Drnovšek, Janez Drnovšek, Bojan Dobovšek, Mitja Duh, Jože Duhovnik, Alenka in Janez Forte, Jasna Gabrič, Vlado Garantini, Karel Geržan, Rajko Gerič, Samo Glavan, Nenad Glücks, Jelka Godec, Gregor Golobič, Vinko Gorenak, hči Liljana Gošte (poročena Koban), Mari Govejšek, Branko Grims, Ljubo in Ludvik Groboljšek, Mateja Grošelj, Jože Grošelj, Vili Guček, Aleš, Vekoslava in Vekoslav Gulič, Matjaž Hanžek, Dušan, Helena in Luka Hauptman, Samo Hribar Milič, stric Ivan Hočevar, Jožef Horvat, Aleš Hojs, Hajrudin

Ibrakić, Robert Ilc, Eva Irgl, Neli Irman, Manca in Benjamin Izmajlov, Klemen Jaklič, Anton Jamnik, Leon, Beti in Rudi Janežič, Peter Jančič, Janez Janša, Petra Janša, Mario Japić, Zmago Jelinčič-Plemeniti, Miran Jerič, Romana Jordan, Darko Jorgič, Janez Juhant, Ana Jud, Dejan Judež, Marija Juraja, Igor Kalšek, Mirko Kaplja, Peter Kauzer ml. in st., Dejan Kaloh, Slavko Kmetič, Janez Knez, Slavko Krajnik, Matjaž Križnar, Tomo Križnar, Gvido Kres, Anton Krkovič, Igor Kršinar, Ginter Kržišnik, Edvard Kržišnik, Anton Koban, vnučka Lea Koban, Stane Kokalj, Rado Kokalj, Miran Kokole, Gašper in Rudolf Koprivšek, Vili Kovačič, Anton Kovič, Mito Kos, Miha Kovačič, Tone Kuntner, Milan Kučan, Metod Kurent, Anton, Gal in Gašper Kurež, Anja Pustak-Lajovic, Jernej Lampret, Mirko Lebar, Roman Leljak, Tine Lenarčič, Suzana Lep-Šimenko, Janez Lipeč, Anton Lisec, Tomaž Lisec, Ivana Ljubas, Anže Logar, Drago Lombar, Uroš Macerl, Andrej Magajna, Žan Mahnič, Ivan Markelj, Alesh Maatko, Rudi Medved, Janez Mesec, Alojz in Sabina Miklavčič, Milena Miklavčič, Katja Mikula, Janez Mrak, Jože Možina, Dušan Mravljec, Ljudmila Novak, Boštjan Noč, Antonija in Ljubo Odlazek, Vesna Ojsteršek, Branko in Simon Omahne, Igor Omerza, Igor Osredkar, Iztok Pipan, Tatjana Podbregar, Sonja Ramšak, Dušan Razboršek, Milan Razboršek, Primož Roglič, Mitja Rozina, Roman Rozina, Gregor Pajić, Borut Pahor, Roman Perklič, Primož Peterka, Lojze Peterle, Franci Petrič, Boštjan Pihler, Iztok Pipan, Nataša Pirc, Igor Pirkovič, Matjaž Piškur, Marko Planinc, Brigita Plemenitaš, Domen Pocięcha, Metka Podpečan, Marko Pogačnik, Zvone, Manja in Andraž Pograjc, Tatjana Polanc-Kolander, Jože Potokar-Cvrčo, Vlado Poredoš, Zoran Poznič, Katja Požun, Brane Psarn, Stanislava Radunovič, Darko Raušl, Nik in Dušan Razboršek, Franc Rode, Franci Rokavec, Miloš in Srečko Rozman, Božo Rustja, Anton Senčar, Mojca Senčar, Jože Sevljak, Bogdan in Jernej Simerl, Boban Simič, Aljoša in Milenko Sivko, Janko Sla-

be, Adi Smolar, Cveta Stepanjan, Uroš Stoklas, Rade Stanić, Miran Stanovnik, Martin Strel, Anton Stres, Dušan Strnad, Neža Šabanovič-Grmšek, Denis Šketako, Mojca Škrinjar, Betka Škorjanc, Jože Šlibar, Miroslav Štrajhar, Marjan Štrukelj, Silvester Šurla, Matjaž Švagan, David Tasič, Ernest Tekalec, Romana Tomc, Matej Tonin, Vili Treven, Boštjan M. Turk, Danilo Turk, Jože Ule, Andrej Umek, Uroš Urbanija, Anton Urankar, Janko Uran, Vinko Vasle, Evelin Veseljak, Jure Vetršek, Janez in Boštjan Vidmar, Franci Vigele, Gregor Virant, Iztok Virant, Andrej Vizjak, Jernej Vrtovec, Metod Vrtovšek, Roman Vodeb, Bojan Voglar, Tjaša Vozelj, Karli Vozelj, Maja Zagoričnik, Ana Zagožen, Drago in Rado Zavrašek, Marko Zidanšek, Andreja Valič-Zver, Milan Zver, Rudi Zupan, Tanja Žagar, Vinko Žagar. Radovan Žerjav, Iztok Živko, Janez Žlak, Renata Žnidar, Ljubo Žnidar, Janez Žmavc, Maja Weiss.

KAZALO

SPREMNA BESEDA	6
UVOD	11
PREHUDA JAMA, PREHUDA PRAZNINA	14
PREDEN SEM PRIŠEL NA ETV	28
KRI NI VODA	49
DALMATINEC IVAN MAMIĆ	79
REPORTER	83
ČLOVEK Z NAPAKAMI	93
MOJI SODELAVCI IN ODDAJE	105
DENAR, SVETA VLADAR	127
VARSTVENO DELOVNI CENTER	135
ZGODBE, KI JIH PIŠE ŽIVLJENJE	141
ZASAVSKI JANEZ DRNOVŠEK?	156
MISIJONAR	162
JE ČAS, KO SE JE TREBA POSLOVITI	165
HUMANITARNI TEKI	168
ZA KONEC ŠE SKOK V ŠPORT	180
ZA KONEC	192

Hvala vsem donatorjem, ki ste mi omogočili izid knjige. Hvala tudi Marjanu Štruklju za podarjeno naslovno karikaturu.

9 789612 908096

21 EUR

Igor Gošte je doslej napisal tri romane: Sledi korakov, Prebujanje in Otroci knapov, zbirko pravljic: Pravljice o živalih, pravljico: Čebelje dogodivščine, pesniški zbirki: Svetla tema in Obara ter skupno pesniško zbirko: Ogovarjanje tišine.

Za svoje delovanje na področju kulture in družbenega življenja je prejel dve občinski nagradi: Grumovo priznanje in Srebrno plaketo Občine Zagorje ob Savi.

Po odhodu z ETV snema za Televizijo GTV avtorske oddaje, ki jih redno predvajajo tudi nekatere druge televizije, spletni portali, najdete pa jih tudi na kanalu You Tube Igor Gošte. Zadnja leta je stalni sodelavec tednika Reporter.